

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษานำร่อง

การทบทวนแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษานำร่อง ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของการวิจัย โดยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และประมวลผลงานด้านวิชาการ อันประกอบด้วย บทความ เอกสารวิชาการ การสัมภาษณ์ ตำราต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างกรอบแนวความคิดของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย และนิยามเชิงทฤษฎี โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี ส่วนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ ส่วนที่ 3 การศึกษานำร่อง (pilot study) ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎี

ในส่วนของการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีนี้ เพื่อให้ครอบคลุมงานวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 5 หัวข้อ ประกอบด้วย (1) การบริหารการเงินและความสามารถในการชำระหนี้ (2) ความเสี่ยง (3) อัตราส่วนทางการเงิน (4) ระบบเตือนภัยล่วงหน้า และ (5) การบริหารจัดการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

การบริหารการเงินและความสามารถในการชำระหนี้

การนำเสนอในส่วนนี้จะนำเสนอเป็น 2 หัวข้อย่อย เพื่อความชัดเจน ได้แก่ (1) การบริหารการเงิน และ (2) ความสามารถในการชำระหนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การบริหารการเงิน ในหัวข้อการบริหารการเงินนี้ อาจกล่าวได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการพื้นฐานในการจัดการหรือดำเนินการให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ส่วนการเงินเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากในหลาย ๆ ปัจจัย ซึ่งทุกกิจการไม่ว่ากิจการที่แสวงหากำไรหรือไม่แสวงหากำไรล้วนต้องมีเงินเป็นปัจจัย

ที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรม (ไพบูลย์ แก้วเพทาย, 2548, หน้า 58)

การบริหารการเงินของสถาบันการเงินในอดีตที่เคยเป็นงานที่ง่ายนั้น แต่ปัจจุบันนี้ได้กลายเป็นงานที่มีความยุ่งยากมาก เนื่องจากมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ความผันผวนของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย ต่างจากที่คาดหมาย ความไม่แน่นอนในผลกำไร และความไม่แน่นอนของมูลค่าสินทรัพย์ และหนี้สินที่มีอยู่ (Mishkin & Eakins, 2006, p. 617) การบริหารการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันการเงินต้องนำมาพิจารณาและบริหารการเงินอย่างระมัดระวัง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร ซึ่งหน้าที่สำคัญของผู้บริหารการเงิน ก็คือ จัดสรรเงินที่จะนำไปลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จัดหาเงินทุน จากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการลงทุนและมีต้นทุนที่ต่ำ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับประโยชน์สูงสุด (เพชร ชุมทรัพย์, 2536, หน้า 10)

สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการบริหารการเงินของสถาบันการเงิน คือ ต้องบริหาร-เงินลงทุนที่มีอยู่ให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสม ขณะเดียวกันก็ต้องสามารถชำระหนี้ให้กับแหล่งเงินทุนได้ตามกำหนดในเงื่อนไขของสัญญา ซึ่งการบริหารเงินลงทุนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีการจัดคุณภาพของการบริหารทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารสภาพคล่อง (liquidity) (2) การรักษาคุณภาพของสินทรัพย์จากการใช้เงิน (safety) และ (3) การหารายได้ (income) โดยบริหารทั้ง 3 ด้าน ให้สอดคล้องกันหากเน้นด้านใดด้านหนึ่งหรือไม่สัมพันธ์กันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน คือ ขาดสภาพคล่อง เกิดหนี้สูญ และขาดทุน (จรรยา บุญสนอง, ม.ป.ป., หน้า 258-263; Reed, Cotter, Gill, & Smith, 1984, p. 108) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การบริหารสภาพคล่อง (liquidity) การบริหารสภาพคล่องที่เหมาะสมของสถาบันการเงินต้องจัดทำประมาณการความต้องการสินเชื่อของลูกค้าให้ความสัมพันธ์กับเงินลงทุนที่มีอยู่และที่คาดว่า จะเพิ่มขึ้น หากคาดว่า ความต้องการสินเชื่อจะเพิ่มขึ้นและเงินลงทุนมีสัญญาณว่าจะลดลง แสดงว่า สถาบันการเงินมีความต้องการสภาพคล่องเพิ่มขึ้น และหากความต้องการสินเชื่อยังคงมีสูงอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดข้อจำกัดในการขยายสินเชื่อ (credit crunch) คือ สถาบันการเงินจะประสบปัญหาที่ไม่สามารถจัดหาเงินทุนเพื่อนำมารองรับการขยายตัวของสินเชื่อได้

2. การรักษาคุณภาพของสินทรัพย์จากการใช้เงิน (safety) การรักษาคุณภาพสินทรัพย์ของสถาบันการเงินจะพิจารณาใน 2 ส่วน คือ (1) สินทรัพย์ด้านสินเชื่อ สถาบันการเงินจะต้องมีการติดตามผลการชำระหนี้ที่เป็นมาตรฐานสากล (world class) มีวิธีการเร่งรัดหนี้เมื่อผิดนัดชำระหนี้จนถึงการฟ้องร้องบังคับคดีเพื่อให้ได้เงินคืนกลับมา (2) สินทรัพย์ด้านเงินลงทุน สถาบันการเงินต้องประเมินความเสี่ยงจากการลงทุนพร้อมกำหนดแนวทางในการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถาบันการเงิน

3. การหารายได้ (income) การหารายได้ของสถาบันการเงินก็เหมือนกับสภาพคล่องที่ไม่สามารถพิจารณาได้เพียงด้านเดียว การเน้นทำกำไรมากเกินไปในขณะที่ละเลยด้านสภาพคล่องและคุณภาพของสินทรัพย์ที่ลงทุน หรือการขายสินเชื่อจะทำให้สถาบันการเงินประสบความเสียหายได้ ดังนั้น การหารายได้ควรให้เกิดดุลยภาพระหว่างการบริหารสภาพคล่อง การรักษาคุณภาพของสินทรัพย์จากการใช้เงิน และการหารายได้

ความสามารถในการชำระหนี้ กล่าวได้ว่า ความสามารถในการชำระหนี้ (solvency) นั้น มีความสัมพันธ์อย่างมากกับสภาพคล่อง (liquidity) เพราะสภาพคล่อง (liquidity) หมายถึง การที่กิจการหรือบุคคลสามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากสามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือสามารถจัดหาเงินทุนได้อย่างเพียงพอ ส่วนความสามารถในการชำระหนี้ (solvency) หมายถึง การที่กิจการหรือบุคคลสามารถชำระหนี้ที่ถึงกำหนดได้โดยไม่ขอเลื่อนการชำระออกไป (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546; Albrecht, Stice, Stice, & Skousen, 2002, p. 37; Barger, 1968, p. 205)

ดังนั้น กิจการหรือบุคคลจะสามารถชำระหนี้ได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพคล่องที่ดี หรือมีสินทรัพย์ที่มีมูลค่าเท่ากับหรือมากกว่ามูลค่าของหนี้สินที่มีอยู่ นั่นคือ มูลค่าของสินทรัพย์ต้องเพียงพอชำระหนี้สินที่มีอยู่ได้ (Johnson & Roberts, 1988, p. 188) ซึ่งการบริหารสภาพคล่องครอบคลุมทั้งการบริหารสินทรัพย์และบริหารหนี้สิน (Rose & Kolari, 1995, p. 281)

ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินธุรกิจหลักจะเป็นการให้สินเชื่อแก่ผู้กู้ ซึ่งรูปแบบการให้สินเชื่อจะแตกต่างกันไปตามลักษณะการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น ๆ แต่สิ่งสำคัญที่สถาบันการเงินต้องพิจารณา ก็คือ ทำอย่างไรจะทำให้การให้สินเชื่อของกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่ก่อให้เกิดเป็นหนี้ด้อยคุณภาพในอนาคต

โดยลูกหนี้ที่กู้เงินไปสามารถชำระหนี้ครบถ้วนตามกำหนดเวลา เพราะถ้าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือชำระหนี้ได้ไม่เป็นไปตามกำหนด อาจส่งผลทำให้สถาบันการเงินนั้น ๆ มีปัญหาสภาพคล่อง และกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ที่เป็นแหล่งเงินทุนของสถาบันการเงินนั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สิ่งหนึ่งที่สถาบันการเงินควรพิจารณา ก็คือ การกำหนดนโยบายสินเชื่อที่ต้องกำหนดให้ครอบคลุมทุก ๆ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ พร้อมมีความเข้าใจที่ตรงกันและยอมรับเหตุผลซึ่งกันและกันได้ระหว่างสถาบันการเงินและผู้กู้ โดยการกำหนดนโยบายสินเชื่อควรมีส่วนประกอบ ดังนี้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ก, หน้า 59-61; Credit Guru Inc., 2010a)

1. กำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานและอำนาจในการอนุมัติ โดยกำหนดขั้นตอนและหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานให้ชัดเจนเพื่อจะได้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง รวมทั้งกำหนดอำนาจในการอนุมัติแต่ละระดับของสายการบังคับบัญชาและวงเงินที่สามารถอนุมัติได้
2. การกำหนดวิธีการสินเชื่อ โดยกำหนดให้ออกสารหลักฐานประกอบในการวิเคราะห์สินเชื่อต้องมีความทันสมัย มีความครบถ้วนเป็นที่เชื่อถือได้ และเกี่ยวข้องกับผู้กู้รายนั้น ๆ
3. กำหนดให้มีการวิเคราะห์สภาพของผู้กู้ โดยกำหนดให้มีการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของผู้กู้ (SWOT analysis) เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อ
4. การกำหนดเงื่อนไขและวงเงินสินเชื่อ โดยกำหนดให้เหมาะสมกับผู้กู้แต่ละราย และเป็นไปอย่างรอบคอบ สามารถควบคุมการเบิกเงินกู้ได้เพื่อให้ผู้กู้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ รวมทั้งสามารถควบคุมการชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้
5. การกำหนดนโยบายการติดตามหนี้อย่างชัดเจน โดยกำหนดให้ตรวจสอบสภาพของหนี้ที่มีอยู่ เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดหนี้ที่มีปัญหาในอนาคต นอกจากนี้ กำหนดหน้าที่ในการติดตามหนี้ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้ทราบว่า หน้าที่ใดเป็นของเจ้าหน้าที่สินเชื่อ และหน้าที่ใดเป็นของฝ่ายเร่งรัดหนี้สิน ซึ่งถ้ามีความเสียหายร้ายแรงต้องดำเนินการทางคดีความโดยเร่งด่วน

6. การกำหนดประเภทสินเชื่อที่ควรสนับสนุนและควรหลีกเลี่ยง โดยทั่วไปมักจะหลีกเลี่ยงการเก็งกำไรในอสังหาริมทรัพย์ หรือสินค้าฟุ่มเฟือยไม่จำเป็น โดยจะให้ผู้ที่พิจารณาแล้วว่า มีความสำคัญ

7. การกำหนดอัตราดอกเบี้ย โดยกำหนดให้เหมาะสมกับประเภทการกู้ยืม เช่น พิจารณาจากระยะเวลาการกู้ยืม วงเงินกู้ และวัตถุประสงค์ เป็นต้น

8. การกำหนดหลักประกัน โดยกำหนดให้เหมาะสมตามประเภทการกู้ยืม

9. การกำหนดระบบงานการให้สินเชื่อในการทำงานให้เหมาะสม โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ดูแลบัญชีผู้กู้อย่างทั่วถึง เพื่อให้การช่วยเหลือติดตามแก้ปัญหาเป็นไปอย่างทันเหตุการณ์

10. การกำหนดแนวทางช่วยเหลือผู้กู้ที่อ่อนแอ โดยการให้ความรู้เชิงวิชาการ ด้านสินเชื่อแก่ผู้กู้เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และป้องกันการเกิดหนี้ที่มีปัญหา

หลังจากกำหนดนโยบายสินเชื่อแล้ว สถาบันการเงินควรพิจารณาปัจจัยที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อ ซึ่งในอดีตมีเพียง 3 ปัจจัย ที่เรียกว่า 3 C'S ประกอบด้วย (1) คุณสมบัติผู้ขอสินเชื่อ (character) (2) ความสามารถในการชำระหนี้ (capacity) และ (3) เงินทุน (capital) ต่อมาเพิ่มปัจจัยด้านอื่นขึ้นอีก 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) หลักประกัน (collateral) และ (2) สภาพทางเศรษฐกิจ (conditions) (Reed et al., 1984, p. 239) และปัจจุบันรูปแบบของปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อที่นิยมใช้กันแพร่หลาย น่าจะเป็น Five-C (5Cs) ของ De Lucia and Peters (อ้างถึงใน สุทธิพันธุ์ ถาวรวงษ์ และฉัตรพงศ์ วัฒนจิรัฐ, 2553) ซึ่งปัจจัย 5 C's สรุปได้ดังนี้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550, หน้า 83-85; สุทธิพันธุ์ ถาวรวงษ์ และฉัตรพงศ์ วัฒนจิรัฐ, 2553; Credit Guru Inc., 2010b; Reed et al., 1984, pp. 239-242; Rose & Hudgins, 2005, pp. 533-537; Rose & Kolari, 1995, pp. 302-303; United States Department of Commerce, 2010)

1. คุณสมบัติผู้ขอสินเชื่อ (character) เป็นปัจจัยประการแรกที่ใช้ในการพิจารณาผู้ขอสินเชื่อเกี่ยวกับลักษณะนิสัย ความประพฤติ ประวัติการชำระหนี้ ความชำนาญทางธุรกิจ และความเสถียรของอาชีพการงาน

2. ความสามารถในการชำระหนี้ (capacity) เป็นปัจจัยที่ผู้ให้สินเชื่อใช้ในการพิจารณาถึงแนวโน้มการสร้างรายได้และกระแสเงินสดของผู้ขอสินเชื่อว่าเพียงพอ

ที่จะชำระหนี้ได้ตามที่ตกลงไว้หรือไม่ ซึ่งในแง่ธุรกิจก็จะพิจารณางบการเงินในอดีต และประมาณการรายได้ในอนาคต ส่วนในแง่บุคคลจะพิจารณารายได้ว่า มีความมั่นคง และเพิ่มขึ้นเพียงพอจะชำระหนี้ได้หรือไม่ รวมทั้งอาจต้องตรวจสอบถึงหนี้สินเดิมที่ ผู้ขอสินเชื่อมีอยู่ด้วยว่ามีภาระผูกพันอยู่มากน้อยเพียงใด เพราะในบางครั้งก็อาจ พบว่า เป็นการกู้ไปเพื่อชำระหนี้สินเดิม ทำให้เกิดความเสียดังต่อผู้ให้กู้รายใหม่

3. เงินทุน (capital) เป็นปัจจัยที่ผู้ให้สินเชื่อใช้ในการพิจารณาว่าผู้ขอสินเชื่อ นั้น มีฐานะทางการเงินปัจจุบันเป็นอย่างไร และสินทรัพย์ที่มีอยู่มีมูลค่ามากกว่าหนี้สิน อยู่เท่าใด โดยปกติมักเป็นจำนวนเกินครึ่งของเงินที่ใช้ในวัตถุประสงค์นั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ ผู้ให้กู้มีความเสี่ยงต่ำ

4. หลักประกัน (collateral) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะถ้าผู้กู้ไม่มี หลักประกันค้ำมูลหนี้ก็ไม่มีโอกาสได้รับสินเชื่อ นอกจากนี้ ประเภทของหลักประกัน ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณา รวมทั้งควรตรวจสอบสภาพของหลักประกัน ว่าอยู่ในสภาพใดเพื่อประโยชน์ในการประเมินมูลค่าหลักประกันอย่างถูกต้อง

5. สภาพทางเศรษฐกิจ (conditions) เป็นปัจจัยเชิงมหภาคที่ผู้ให้สินเชื่อต้องมีความรู้ถึงภาวะแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อทั้งในแง่บวกและลบต่อผู้ขอสินเชื่อ แล้วจะส่งผลกลับมายังผู้ให้สินเชื่อในที่สุด

ข้อดีของ 5 C's คือ มีการกำหนดแบบแผนการวิเคราะห์อย่างครอบคลุมถึงปัจจัย เสี่ยงหลัก ๆ แต่อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ตามแนวทางนี้อาจใช้เวลาค่อนข้างมาก และยังขึ้นอยู่กับความสามารถของนักวิเคราะห์แต่ละราย โดยประเด็นหลังนี้ค่อนข้าง สำคัญเพราะอาจทำให้ผลการวิเคราะห์คาดเคลื่อน อีกทั้งอาจมีการผ่อนปรนความเข้มงวด ในการวิเคราะห์ ด้วยเหตุนี้ จึงมีผลงานวิจัยบางฉบับได้นำปัจจัยทั้งที่เป็นตัวเงิน และที่ไม่เป็นตัวเงินมาพัฒนาแบบจำลองเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อ (Ciarlone & Trebeschi, 2006; Kuo, Wang, Sheu, & Li, 2003) และมีสถาบันการเงินบางแห่ง ได้คิดค้นวิธีการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองทางการเงินด้วย credit scoring ขึ้นมา เพื่อลดเวลาการวิเคราะห์ รวมทั้งเพิ่มความแม่นยำและความสม่ำเสมอของผลการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ด้วย credit scoring มีหลักการคล้ายกับการให้คะแนนสอบ โดยจะกำหนด คุณสมบัติของผู้กู้แต่ละด้านตามเกณฑ์ที่จะบ่งบอกระดับความเสี่ยงด้านเครดิตได้ ซึ่งจะมี

ผลต่อการกำหนดวงเงินกู้ยืมและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ดังนั้น แบบจำลอง credit scoring ที่ดีต้องแยกกลุ่มที่มีระดับความเสี่ยงต่างกันออกจากกันได้อย่างชัดเจน (สุทธิพันธุ์ถาวรวงษ์ และฉัตรพงศ์ วัฒนจิรัฐ, 2553)

จากหลักการ 5 C's ข้างต้น ถึงแม้จะเป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งว่า ครอบคลุมประเด็นสำคัญ ๆ ของการวิเคราะห์สินเชื่อของสถาบันการเงินได้มากพอสมควร แต่ก็ยังมีแนวคิดหรือทฤษฎีว่าด้วย 5 P's เกิดขึ้นมา ในปี พ.ศ. 1980 โดย The Manufacture Trust Company หรือปัจจุบันนี้ คือ JP Morgan chase ซึ่งทฤษฎี 5 P's ประกอบด้วย (1) ตัวผู้กู้ (people) (2) วัตถุประสงค์ของการขอกู้ (purpose) (3) การชำระคืน (payment) (4) การป้องกันความเสียหาย (protection) และ (5) ทักษะคติ (perspective) ทฤษฎี 5 P's นี้ช่วยให้สถาบันการเงินสามารถมองภาพของผู้กู้ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและสามารถเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมในแต่ละโอกาส (Hampden Bank, 2010; Kwan, & Tan, 1986)

แนวคิดหรือทฤษฎีว่าด้วย 5 P's นี้ อาจมีผู้กล่าวถึงจำนวนและรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้าง เช่น มี 4 P's ประกอบด้วย (1) ตัวผู้กู้ (people) (2) วัตถุประสงค์ของการขอกู้ (purpose) (3) การป้องกันความเสียหาย (protection) และ (4) จำนวนเงินต้นที่ให้กู้ (principal) (Thai Bankers Community, 2009) มี 3 P's ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์ของการขอกู้ (purpose) (2) การป้องกันความเสียหาย (protection) และ (3) การชำระคืน (payment) (กฤษฎา สังขมณี, 2550, หน้า 86) เป็นต้น ซึ่งสามารถประมวลสรุป 5 P's ได้ดังนี้

1. ตัวผู้กู้ (people) ตัวผู้กู้ที่ครอบคลุมทั้งที่เป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา ซึ่งตัวผู้กู้ในที่นี้ไม่ควร หมายถึง เพียงแค่อุปนิสัยใจคอ ความซื่อสัตย์ ความน่าเชื่อถือทางการเงินเท่านั้น แต่ความหมายที่มีนัยสำคัญยิ่งสำหรับการวิเคราะห์ของสถาบันการเงินที่ได้นั้นควรรวมถึง คุณสมบัติอื่นที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของธุรกิจทั้งระยะสั้นและระยะยาวอีกด้วย เช่น ระดับการศึกษา ความรู้ประสบการณ์ การตัดสินใจ ความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ การจัดโครงสร้างองค์กร การแข่งขัน และการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอก เป็นต้น

2. วัตถุประสงค์ของการขอกู้ (purpose) ผู้กู้ต้องมีวัตถุประสงค์ของการใช้เงินที่ชัดเจน เพราะหมายถึง ความชัดเจนของแหล่งที่มาของเงินรายได้ที่จะมาชำระหนี้

การใช้เงินกู้ที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์มีความเสี่ยงสูงมาก เพราะเงินจะถูกใช้ไปในช่องทางที่ไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพอันใดในทางการค้า โดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์ของการขอสินเชื่อสำหรับผู้ แบ่งออกได้เป็น 2 ข้อ คือ (1) การกู้เงินเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน (working capital) ระยะเวลาการชำระคืนส่วนใหญ่น้อยกว่า 1 ปี และ (2) เงินกู้ยืมระยะยาวเพื่อลงทุนในทรัพย์สินถาวร (term loans) ซึ่งจำนวนมักสูง และระยะเวลาในการชำระหนี้ยาวนานหลายปี

ในหลาย ๆ โอกาสสถาบันการเงินอาจได้รับการติดต่อจากผู้กู้ เพื่อขอสินเชื่อในการนำไปชำระหนี้เดิมจากสถาบันการเงินอื่น ๆ หรือชำระค่าหุ้นในการลงทุนทางธุรกิจ หรือชำระเป็นเงินปันผลฯ ซึ่งประเด็นวัตถุประสงค์การขอกู้ที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่าเป็นการขอกู้ที่ไม่ได้นำเงินไปใช้ลงทุนทางธุรกิจโดยตรงเสียทีเดียว การที่จะพิจารณาอนุมัติให้กู้หรือไม่นั้นมักขึ้นอยู่กับนโยบายสินเชื่อของแต่ละสถาบันการเงิน ฐานะทางการเงินของผู้กู้ หรือความสัมพันธ์กับผู้กู้ ซึ่งจะพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

3. การชำระคืน (payment) ในการพิจารณาสินเชื่อต้องพิจารณาว่า ผู้กู้มีแผนการชำระหนี้อย่างไร และมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่ผู้กู้จะชำระดอกเบี้ยและเงินต้นคืนได้ตามเงื่อนไข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของผู้กู้ ถ้าผู้กู้เป็นบุคคลธรรมดาจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการหารายได้ ถ้าผู้กู้เป็นธุรกิจจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำกำไร (profitability) และสภาพคล่อง (liquidity) ของธุรกิจนั้น ๆ ซึ่งปัจจัยที่ช่วยในการตัดสินใจ ได้แก่ (1) ประเภทธุรกิจที่มาขอสินเชื่อ (2) ประเภทของสินทรัพย์ที่จะกู้ไปซื้อ (3) ภาวะการแข่งขันของธุรกิจนั้น ๆ (4) การทำการตลาด (5) ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานที่ผ่านมา และ (6) แผนการเงินในอนาคต

4. การป้องกันความเสียหาย (protection) ความหมายของคำว่า protection นั้น คล้ายกันกับคำว่า collateral นั่นเอง คือ สถาบันการเงินควรต้องพิจารณาเรียกหลักประกันจำนวนหนึ่งจากผู้กู้เสมอ แม้ว่าโครงการที่อนุมัติให้สินเชื่อจะมีความเป็นไปได้สูงมากแค่ไหนก็ตาม トラบใดที่ยังมีความเสี่ยงโอกาสที่โครงการจะล้มเหลวไม่เป็นไปตามคาดหวังไว้ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ และด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการให้กู้

5. จำนวนเงินต้นที่ให้กู้ (principal) ประเด็นของข้อนี้ ก็คือ เรื่องของสัดส่วนระหว่างเงินกู้กับส่วนของเงินลงทุนของผู้กู้ (Debt-to-Equity Ratio--D-E Ratio) ในแง่ของสถาบันการเงินนั้น ผู้กู้ต้องมีเงินลงทุนของตัวเองในระดับหนึ่ง เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีฐานะทางการเงินพอที่จะทำให้โครงการเกิดขึ้นได้ และมีเงินทุนพอที่จะรองรับความเสียหายของโครงการที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ในระดับหนึ่ง ผู้ให้กู้จะไม่เต็มใจที่จะให้กู้เกือบ 100% เต็ม เพื่อนำเงินไปลงทุนในโครงการที่ผู้กู้แจ้งว่า มีความเชื่อมั่นว่าจะเป็นจริง เพราะพฤติกรรมของผู้กู้ที่แสดงออกนั้นเป็นเสมือนหนึ่งการจับเสียมือเปล่า ถ้าโครงการเกิดพลาดพลั้งล้มเหลวลงผู้รับความเสียหายคงเป็นผู้ให้กู้ฝ่ายเดียว

เพื่อมิให้สถาบันการเงินมีหนี้ที่มีปัญหาและลดปัญหาการติดตามหนี้ ควรทบทวนสินเชื่อที่ให้แก่ลูกหนี้แต่ละรายเป็นระยะ ๆ เพื่อประเมินความสามารถในการชำระหนี้ โดยตรวจสอบในประเด็น ดังต่อไปนี้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550, หน้า 182, 284; Rose & Hudgins, 2005, p. 544)

1. ลูกหนี้มีหนี้กับสถาบันการเงินมีกี่ประเภท แต่ละประเภทมีวงเงินเท่าใด มีหนี้เกินวงเงินหรือค้างชำระหรือไม่
2. ลูกหนี้มีหลักประกันที่มีราคาประเมินในปัจจุบันเท่าใด จำนองหรือจำนำไว้ถูกต้องหรือไม่ เทียบกับวงเงินสินเชื่อแล้วคุ้มหรือไม่
3. การดำเนินงานปีที่ผ่านมาของลูกหนี้มีผลประกอบการเป็นอย่างไร แนวโน้มดีขึ้นหรือแย่ลง
4. ฐานะการเงินของลูกหนี้มีความมั่นคงไม่น้อยไปกว่าเมื่อตอนอนุมัติสินเชื่อหรือไม่ โดยดูได้จากภาระหนี้สินต่อส่วนทุน
5. เงินทุนหมุนเวียนในช่วงที่ผ่านมาของลูกหนี้ยังอยู่ในเกณฑ์ที่คล่องตัวหรือไม่ ใช้เงินผิดวัตถุประสงค์การกู้หรือไม่
6. ลูกหนี้ใช้วงเงินสินเชื่อสม่ำเสมอหรือไม่ ยอดหนี้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระดับใด เชื่อกของลูกหนี้เคยถูกปฏิเสธการจ่ายเงินบ้างหรือไม่ ถ้ามีด้วยสาเหตุใด
7. ผลการติดต่อกับสถาบันการเงินอื่นของลูกหนี้เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ ปีที่ผ่านมาได้วงเงินสินเชื่อเพิ่มเติมจากที่อื่นใดบ้าง และนำไปใช้ในด้านใด

8. การชำระหนี้คืนของลูกหนี้เป็นไปตามข้อตกลงหรือไม่ รวมถึงการชำระคืน เจ้าหนี้รายอื่นเป็นอย่างไร

9. ผู้บริหารชุดปัจจุบันของลูกหนี้มีความสามารถในการบริหารเป็นที่น่าพอใจหรือไม่

10. ภาวะการตลาดของลูกหนี้ดีขึ้นหรือแย่ลง มีการหาตลาดใหม่ ๆ บ้างหรือไม่ รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจในระยะต่อไปจะเอื้ออำนวยต่อลูกค้าเพียงใด

นอกจากสถาบันการเงินจะมีการทบทวนวงเงินสินเชื่อที่ให้แก่ลูกหนี้แต่ละรายแล้ว สถาบันการเงินควรมีวิธีอื่นที่ช่วยเสริมให้การให้สินเชื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนช่วยป้องกันหนี้ที่จะมีปัญหาในอนาคต ดังนี้ (Rose, & Hudgins, 2005, p. 544)

1. สถาบันการเงินควรสุ่มตรวจบัญชีลูกหนี้ที่มียอดหนี้คงเหลือค่อนข้างสูง เพื่อคุณภาพของลูกหนี้ว่ามีการชำระหนี้ได้ตามปกติหรือไม่ มีแนวโน้มที่จะเป็นหนี้ที่จะมีปัญหาในอนาคตหรือไม่ โดยอาจกำหนดช่วงเวลาในการสุ่มตรวจ เช่น 30 วัน 60 วัน หรือ 90 วัน เป็นต้น ส่วนลูกหนี้ที่มียอดหนี้คงเหลือจำนวนเงินค่อนข้างต่ำ ก็อาจพิจารณาสุ่มตรวจตามความเหมาะสม

2. มีการทบทวนโครงสร้างและขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตรวจสอบหลักฐานในการให้สินเชื่อ การรับชำระหนี้ การบันทึกบัญชีลูกหนี้ การทบทวนหลักประกัน การวิเคราะห์สถานะทางการเงินของลูกหนี้ที่เป็นปัจจุบัน รวมถึงวิธีการอื่น ๆ ที่จะช่วยให้การให้สินเชื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

3. ตรวจสอบการจัดการกับหนี้ที่มีปัญหาว่า มีการจัดการแก้ไขปัญหาอย่างไร และลูกหนี้ที่มีปัญหามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร เพื่อที่จะได้กำหนดมาตรการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

4. ในช่วงที่เศรษฐกิจถดถอย หรือการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้จะมีปัญหาในอนาคต สถาบันการเงินควรเพิ่มการตรวจสอบสถานภาพของลูกหนี้ให้ถี่ขึ้น และเป็นไปอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งก่อนที่ลูกหนี้จะไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสถาบันการเงินได้

สัญญาณเตือนภัยของหนี้ที่มีปัญหา มีเครื่องบ่งชี้หรือเตือนภัยหลายอย่างที่แสดงให้เห็นว่า หนี้มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาให้ทราบล่วงหน้า เว้นแต่เจ้าหน้าที่สินเชื่อได้สังเกตหรือสนใจเพียงใดว่าลูกหนี้มีปัญหา และได้เตรียมป้องกันอย่างทันเวลาหรือไม่ แม้ว่าสัญญาณที่เกิดขึ้นไม่แน่เสมอไปว่าลูกหนี้มีปัญหา จึงจำเป็นต้องใช้หลักในการวิเคราะห์ให้ถี่ถ้วนถึงมีประสบการณ์ที่เพียงพอ โดยมีตัวอย่างสัญญาณเตือนภัย ดังนี้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ข, หน้า 285-286; Reed et al., 1984, p. 391; Rose & Hudgins, 2005, p. 545)

1. ลูกหนี้ให้ข้อมูลที่แสดงฐานะทางการเงินล่าช้า ไม่ให้ความร่วมมือและปิดบังการให้ข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ หรือให้ข้อมูลที่เท็จ
2. เงินฝากของลูกหนี้ลดลง มีเงินเบิกเกินบัญชี และ/หรือ มีเช็คคืนบ่อยครั้งในจำนวนเงินที่สูง
3. งบการเงินของลูกหนี้มีรายการทางบัญชีบางรายการเปลี่ยนแปลงผิดปกติ เช่น บัญชีเจ้าหนี้ บัญชีลูกหนี้ และบัญชีสินค้าคงเหลือ เป็นต้น ซึ่งอาจบ่งชี้ว่าการดำเนินงานของลูกหนี้อาจมีปัญหา
4. ลูกหนี้เริ่มผิวนัดชำระหนี้บางวงเงินหรือหลายวงเงิน
5. ความสัมพันธ์ที่เสื่อมลงระหว่างลูกหนี้และสถาบันการเงิน
6. ลูกหนี้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหรือมีผู้บริหารระดับสูงลาออก มีปัญหาแรงงาน มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้ร่วมงาน
7. ลูกหนี้ประสบปัญหาไม่ได้คาดการณ์มาก่อน เช่น ไฟไหม้ อุทกภัย เป็นต้น
8. มีข่าวว่าสถาบันการเงินอื่นระงับการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้
9. ลูกหนี้ก่อนนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งจากสถาบันการเงินเดิมและสถาบันการเงินอื่น
10. ลูกหนี้นำเงินไปลงทุนแล้วมีปัญหา

สาเหตุของหนี้ที่มีปัญหา การให้เงินกู้ของสถาบันการเงิน โดยปกติจะต้องมีการวิเคราะห์สินเชื่อที่จะให้แก่ผู้ขอกู้อย่างรอบคอบ ต้องมีหลักฐานประกอบอย่างครบถ้วนและเป็นหลักฐานเชื่อถือได้ แต่อย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่า การบริหารการเงินในสถาบันการเงินนั้นกระทำโดยบุคคล โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดจึงเกิดขึ้นได้ ถ้าไม่ระมัดระวังและรอบคอบอย่างเพียงพอ สถาบันการเงินที่มีหนี้ที่มีปัญหาจำนวนมากย่อมส่งผลเสียต่อสภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ ความสามารถ

ในการทำกำไร รวมทั้งกระทบต่อเป้าหมายในการขยายการดำเนินงานของสถาบันการเงิน อีกด้วย (Reed et al., 1984, pp. 384-385)

สาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้ที่มีปัญหานั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาในการบริหารงาน ของสถาบันการเงินเอง และอีกส่วนหนึ่งมาจากผู้กู้ โดยในส่วนของสถาบันการเงินนั้น สามารถสรุปสาเหตุได้ 6 ประการ ดังนี้ (Reed et al., 1984, p. 390)

1. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์สินเชื่อมีความรู้และมีทักษะ แต่วิเคราะห์ฐานะ การเงินของผู้กู้ไม่เพียงพอ โดยอาจมีการผ่อนปรนหรือละเลยการวิเคราะห์ในสิ่งที่ควร ต้องปฏิบัติ
2. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์สินเชื่อขาดความรู้และทักษะที่เพียงพอ ทำให้ การวิเคราะห์สินเชื่อขาดประสิทธิภาพ
3. ระยะเวลาของเงินกู้ไม่เหมาะสม โดยขาดความสัมพันธ์ซึ่งการได้มาและใช้ไป ของเงินทุน (matching funds) เช่น เงินทุนที่ได้มาเป็นเงินทุนระยะสั้นแต่กลับนำไปให้กู้ ระยะยาว เป็นต้น
4. ขาดการทบทวนและตรวจสอบเอกสารเงินกู้ที่มีอยู่ ซึ่งเอกสารเงินกู้ อาจมี การเปลี่ยนแปลงและไม่เป็นปัจจุบัน เช่น มูลค่าหลักประกันมีการเปลี่ยนแปลงไม่คุ้ม กับหนี้ที่ลูกหนี้ค้างชำระ เป็นต้น
5. ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการทำกำไรและการเติบโตมากเกินไป โดยอาจ ละเลยสิ่งที่ควรพิจารณาและให้ความสำคัญบางประเด็นที่อาจส่งผลทำให้เกิดหนี้ที่มี ปัญหาในอนาคต
6. นโยบายสินเชื่อที่ผ่อนปรนให้กับบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือเป็นที่รู้จัก เช่น เป็นเพื่อนของผู้ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์สินเชื่อ เป็นบุคคลที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่ง ให้ผ่อนปรนเงื่อนไขให้เป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น

สำหรับหนี้ที่มีปัญหาสาเหตุเกิดจากผู้กู้ นั้น สามารถสรุปสาเหตุได้ 4 ประการ ดังนี้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ข, หน้า 286-288)

1. ผู้กู้มีผู้บริหารที่ขาดประสบการณ์และทักษะในการบริหาร หรือใช้อำนาจ ที่มีอยู่ในทางมิชอบทำให้เกิดผลเสียต่อองค์กร และนำไปสู่การไม่สามารถชำระหนี้ได้ ในอนาคต

2. ผู้กู้มีปัญหาด้านการเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายสูงกว่าประมาณการ ค่าไรต่ำกว่าเป้าหมาย ขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน บริหารเงินไม่เหมาะสมโดยนำเงินกู้ระยะสั้นไปลงทุนในระยะยาว และมีหนี้สินมากเกินไป เป็นต้น
3. ผู้กู้เข้าใจเงื่อนไขในการชำระเงินผิดพลาด หรือไม่ใส่ใจในหนี้ที่มีอยู่
4. ปัญหาทางเศรษฐกิจส่งผลทำให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของผู้กู้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ก่อให้เกิดปัญหาสภาพคล่องและไม่สามารถชำระหนี้ได้

ความเสี่ยง

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชีย ทำให้หลายประเทศในเอเชียต้องประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินอย่างหนัก วิกฤตการณ์นี้ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง (พงษ์ศักดิ์ สุดตา, 2544) หลังวิกฤตการณ์ดังกล่าวระบบสหกรณ์ออมทรัพย์กลับมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจัยสำคัญมาจากหลักในการดำเนินกิจการสหกรณ์ที่มุ่งส่งเสริมและช่วยเหลือสมาชิกทั้งในด้านการออมเงินและการให้เงินกู้ยืมโดยไม่เน้นกำไรสูงสุด ดังนั้น เมื่อเกิดวิกฤตศรัทธาในระบบสถาบันการเงินไทยขึ้นเนื่องจากมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan--NPL) จำนวนมหาศาลที่ลดทอนความมั่นคงและความสามารถในการขยายธุรกิจของระบบธนาคาร จึงเป็นโอกาสให้ฐานลูกค้าส่วนหนึ่งหันมาเพิ่มการออมในสหกรณ์ออมทรัพย์มากขึ้น ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนดำเนินงานเพียงพอที่จะปล่อยสินเชื่อได้เพิ่มขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2545)

ถึงแม้ว่าผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินจะมีทิศทางที่เติบโตที่น่าพึงพอใจ แต่สิ่งหนึ่งที่สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก นั่นคือ การบริหารความเสี่ยง เนื่องจากการบริหารความเสี่ยงเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการกำกับดูแลกิจการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวคิดการบริหารสมัยใหม่ที่ก้าวการณ์แข่งขันเสรีที่สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อันก่อให้เกิดปัจจัยเสี่ยงต่อการบริหารจัดการ

ให้ประสบความสำเร็จตามแผนงานหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ขุมนุสสทรรณอ้อมทรัพย์-
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ก)

สำหรับในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยง
ประกอบด้วย ความหมาย ความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของความเสี่ยง ความหมายของความเสี่ยงนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้
หลายรายด้วยกัน ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะขอนำมากล่าวเพียงบางส่วน ดังนี้

เจนเนตร มณีนาค, กรกนก วงศ์พานิช, ปัญจมน แก้วมีแสง และดร.ณรัตน์ พึ่งตน
(2548, หน้า 5) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและเป็นอุปสรรค
ต่อการบรรลุเป้าหมาย

เจริญ เกษภูววัลย์ (2548, หน้า 15) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่องค์กร
จะเกิดการดำเนินงานที่ขาดทุน หรือ ไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ
ตามแผนงานหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

ไพศาล เตียวงษ์สุวรรณ (2544, หน้า 45) ความเสี่ยง หมายถึง โอกาส
หรือความเป็นไปได้ ที่อาจจะเกิดความเสียหาย หรือความสูญเสียในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
ในอนาคต ซึ่งมีผลจากการตัดสินใจในการบริหารจัดการและดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง
ของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในปัจจุบันท่ามกลางสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป
อย่างรวดเร็ว และไม่ได้คาดคิดมาก่อน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2544, หน้า 8)
ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล
ความสูญเสียเปล่า หรือเหตุการณ์ซึ่งไม่พึงประสงค์ ที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ
ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

อุษณา ภัทรมนตรี (2548, หน้า 43) ความเสี่ยง หมายถึง ความไม่แน่นอน
ของเหตุการณ์ที่มีผลทางลบ ซึ่งทำให้องค์กรไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือไม่บรรลุ
วัตถุประสงค์สำคัญได้อย่างที่ต้องการ

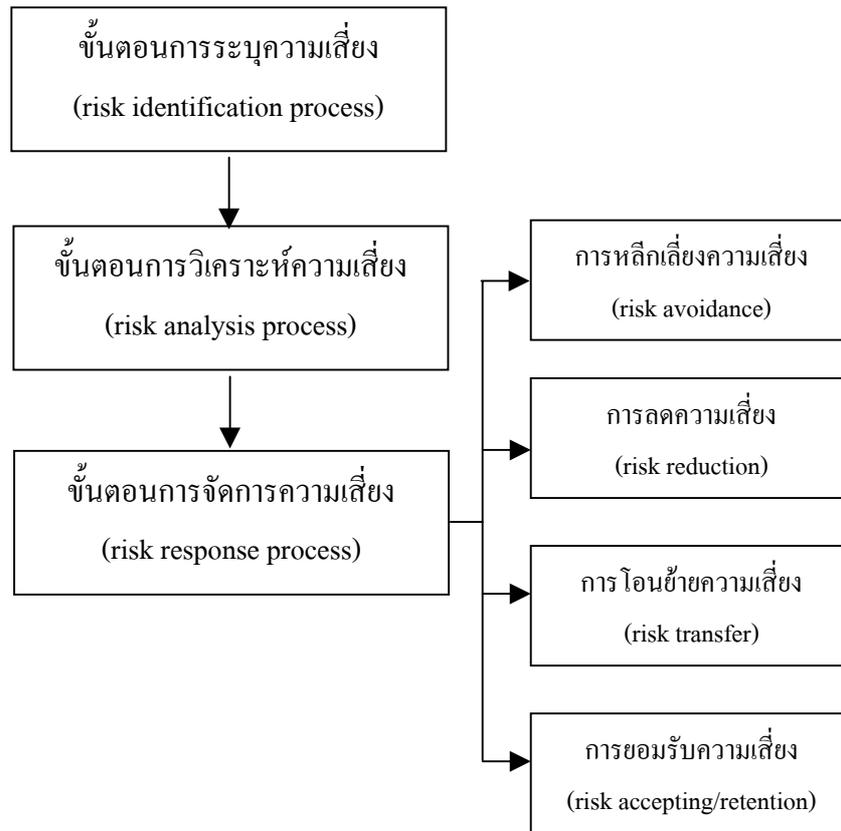
จากความหมายของความเสี่ยงข้างต้น สรุปความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือ
โอกาสที่อาจจะเกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงาน
ไม่บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยง จากความหมายของความเสี่ยง สิ่งต่อมาคือ จะบริหารความเสี่ยงอย่างไรให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (Watana Patanapongse, 1999) ในการบริหารความเสี่ยงควรที่จะต้องทราบสาเหตุของความเสี่ยงหรือตัวผลักดันความเสี่ยง (risk driver) และบริหารหรือจัดการที่ต้นเหตุ การบริหารความเสี่ยงแต่ละด้านจะมีความแตกต่างกันต้องเลือกวิธีการบริหารให้เหมาะสม ซึ่งการบริหารความเสี่ยงที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง ก็คือ การสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของความเสี่ยงหรือตัวผลักดันความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (มนตรี ช่วยชู, 2546ข, หน้า 25)

สำหรับขั้นตอนของการบริหารความเสี่ยงนั้นมีผู้ระบุขั้นตอนไว้หลายราย เช่น Merna (อ้างถึงใน Merna & Al-Thani, 2005) ระบุขั้นตอนประกอบด้วย (1) การระบุความเสี่ยง (risk identification) (2) การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยง (risk analysis and response) และ (3) การปฏิบัติการกับความเสี่ยง (risk implemented) Boswick's (อ้างถึงใน Merna & Al-Thani, 2005) ระบุขั้นตอนประกอบด้วย (1) การระบุความเสี่ยง (risk identification) (2) ปริมาณความเสี่ยงและการวิเคราะห์ความเสี่ยง (risk quantification and analysis) และ (3) การจัดการความเสี่ยง (risk response) (อุษณา ภัทรมนตรี, 2548) ระบุขั้นตอนประกอบด้วย (1) การระบุเหตุการณ์ (risk identification) (2) การประเมินความเสี่ยง (risk assessment) และ (3) การตอบสนองความเสี่ยง (risk responses)

นอกจากนี้ในส่วนองวิธีการจัดการความเสี่ยง (risk response) มีผู้กำหนดวิธีการไว้หลายรายเช่นกัน แต่สามารถสรุปวิธีการได้ 4 วิธีการ ประกอบด้วย (1) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (risk avoidance) (2) การลดความเสี่ยง (risk reduction) (3) การโอนย้ายความเสี่ยง (risk transfer) และ (4) การยอมรับความเสี่ยง (risk accepting/retention) (อุษณา ภัทรมนตรี, 2548; Merna & Al-Thani, 2005; Sinclair, 2004)

เมื่อพิจารณาจากขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง และวิธีการจัดการความเสี่ยงข้างต้น สามารถนำเสนอลำดับขั้นตอนได้ดังนี้

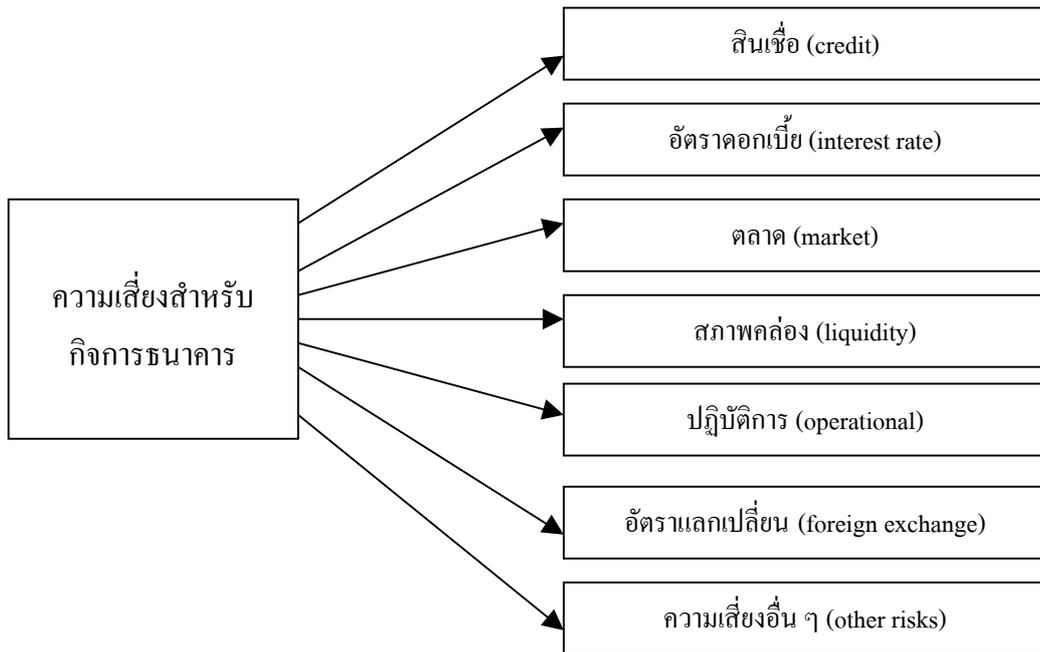
ภาพ 1 Risk management process (ขั้นตอนการบริหารความเสี่ยง)

ที่มา. จาก *Corporate Risk Management: An Organizational Perspective* (pp. 38-46), by T. Merna and F. Al-Thani, 2005, London: John Wiley & Sons.

ในส่วนนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงจาก 2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ประกอบด้วย (1) ความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน และ (2) ความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน จากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ พบว่า ประเภทความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินส่วนใหญ่จะคล้าย ๆ กันจะแตกต่างกันบ้างตามการแบ่งประเภทย่อยเพื่อความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อม ตัวอย่างเช่น

Bessis (2002) ได้แบ่งประเภทความเสี่ยงสำหรับกิจการธนาคาร ดังนี้

ภาพ 2 Banking risks (ความเสี่ยงสำหรับกิจการธนาคาร)

ที่มา. จาก *Risk Management in Banking* (2nd ed., p. 11), by J. Bessis, 2002, London: John Wiley & Sons.

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2546) ได้ให้คำจำกัดความของความเสียหายหลัก 5 ประเภท ของสถาบันการเงิน ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (strategic risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานและการนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม หรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ เงินกองทุน หรือความดำรงอยู่ของกิจการ

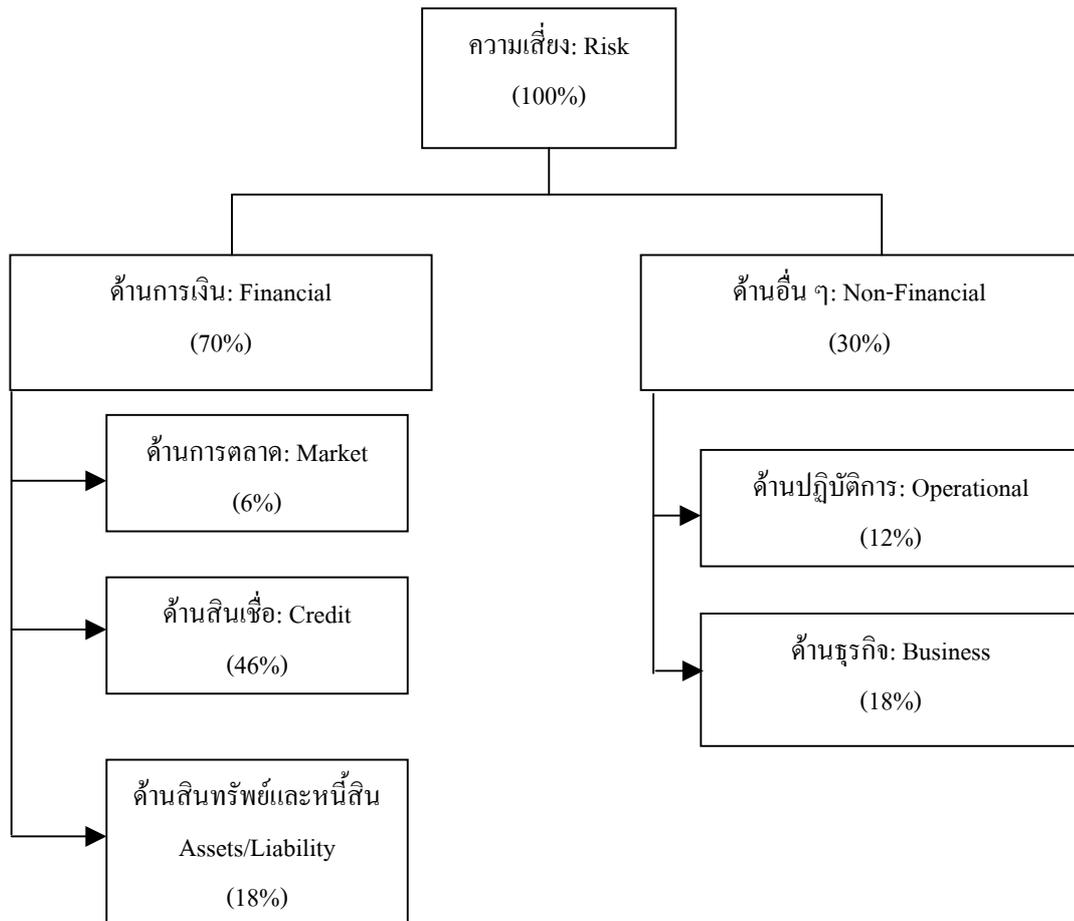
2. ความเสี่ยงด้านเครดิต (credit risk) หมายถึง โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามภาระที่ตกลงไว้ รวมถึงโอกาสที่คู่ค้าจะถูกปรับลดอันดับ ความเสี่ยงด้านเครดิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน

3. ความเสี่ยงด้านตลาด (market risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และราคาตราสารในตลาดเงินตลาดทุน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน

4. ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (liquidity risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่สถาบันการเงินไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน

5. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการ (operational risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือการขาดธรรมาภิบาลในองค์กร และการขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายในคน ระบบงาน หรือเหตุการณ์ภายนอก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินกองทุนของสถาบันการเงิน

นอกจากนี้ Kuritzkes and Schuermann (2006) ได้จัดหมวดหมู่ความเสี่ยงสำหรับกิจการธนาคาร โดยแสดงให้เห็นถึงร้อยละของความเสี่ยงแต่ละประเภท ดังนี้

ภาพ 3 Taxonomy of bank risks (หมวดหมู่ความเสี่ยงสำหรับกิจการธนาคาร)

ที่มา. จาก *Risk What We Know, Don't Know and Can't Know About Bank Risk: A View From the Trenches*, by A. Kuritzkes and T. Schuermann, 2006, Retrieved July 10, 2006, from <http://www.fic.wharton.upenn.edu/fic/papers/06/0605.pdf>

ความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารควรเข้าใจถึงขั้นตอนการปฏิบัติและวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งมีการตรวจสอบและประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง (เมฆาสูวรรณสาร, 2544, หน้า 102) โดยขั้นตอนของการบริหารความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การระบุความเสี่ยง (risk

identification) (2) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (risk analysis) (3) การจัดการความเสี่ยง (risk response) (Merna & Al-Thani, 2005) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (มนตรี ช่วยชู, 2547, หน้า 96-101)

ขั้นตอนที่ 1 การระบุความเสี่ยง (risk identification) เป็นการค้นหาและระบุว่า มีปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลกระทบทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความเสี่ยง (risk analysis) เป็นการวิเคราะห์ความเสี่ยงแต่ละตัวว่ามีผลกระทบ (impact หรือ consequent) รุนแรงมากน้อยเพียงใด และมีโอกาสเกิดขึ้น (probability หรือ likelihood) มากน้อยเพียงใด

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการความเสี่ยง (risk response) เมื่อสหกรณ์ออมทรัพย์สามารถระบุความเสี่ยงได้ว่า กำลังเผชิญกับความเสี่ยงใดบ้างแต่ละความเสี่ยงมีความรุนแรงเพียงใด สหกรณ์ออมทรัพย์จะทำการจัดการความเสี่ยงที่มีอยู่ให้หมดไปหรือเหลือ น้อยที่สุดเท่าที่จะสามารถยอมรับได้

วิธีการจัดการความเสี่ยงที่สำคัญของสหกรณ์ออมทรัพย์มี 4 วิธี ดังนี้ (มนตรี ช่วยชู, 2547, หน้า 99-100; อุษณา ภัทรมนตรี, 2548, หน้า 22-23; Merna & Al-Thani 2005; Sinclair, 2004)

1. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (risk avoidance) ได้แก่ การเลิกทำกิจกรรม เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์หรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นความเสี่ยงนั้น ๆ เช่น เลิกจ้างเจ้าหน้าที่ที่มีอาการส่อเจตนาทุจริต ไม่ให้กู้กับสมาชิกที่มีปัญหาทางการเงิน หรือไม่ลงทุน ในตราสารทางการเงินของกิจการที่กำลังมีปัญหาทางการเงิน เป็นต้น

2. การลดความเสี่ยง (risk reduction) ได้แก่ การกระทำใด ๆ เพื่อช่วยลด ความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุดจนถึงจุดที่สามารถยอมรับได้ เช่น ลดวงเงินและจำนวนงวด การให้กู้ หรือลดการลงทุน เป็นต้น

3. การโอนย้ายความเสี่ยง (risk transfer) ถ้าไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยง หรือลดความเสี่ยงได้ ก็ต้องใช้วิธีโอนย้ายความเสี่ยง เพราะหากเกิดสิ่งไม่พึงประสงค์ ก็จะมีผู้อื่นมารับภาระนั้นไปแทน เช่น การประกันภัย เป็นต้น

4. การยอมรับความเสี่ยง (risk acceptance/retention) ได้แก่ ไม่จำเป็นต้องกระทำใด ๆ เพิ่มเติม เพื่อลดทั้งผลกระทบและความน่าจะเป็นเกิด โดยดำเนินการเฉพาะเท่าที่มีอยู่ต่อไป ซึ่งใช้ในกรณีที่เห็นว่าความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เช่น กรณีที่ผลเสียหายไม่สูง หรือไม่คุ้มค่าที่จะแก้ไข เป็นต้น

ในปัจจุบันนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ยังไม่มีการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ แม้ในขบวนการสหกรณ์ออมทรัพย์เริ่มตระหนักถึงความเสี่ยงบ้าง แต่ยังไม่มีการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ได้เริ่มจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ในปี พ.ศ. 2547 ปัจจุบันยังอยู่ระหว่างการสร้างกรอบและแนวทาง โดยเริ่มนำไปปฏิบัติในบางส่วนงานแต่ยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นยังไม่ชัดเจน จำเป็นต้องเทียบเคียงกับการบริหารความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น (มนตรี ช่วยชู, 2550) เพราะมีการดำเนินงานคล้ายคลึงกับสหกรณ์ออมทรัพย์ (Simon, 2001) รวมทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์กำลังศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ จึงควรศึกษาความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ซึ่งมีความเสี่ยงและธุรกรรมซับซ้อนกว่าระบบสหกรณ์ออมทรัพย์มาก โดยนำแนวทางการกำกับควบคุมสถาบันการเงินมาประยุกต์ใช้ (เมธา สุวรรณสาร, 2544, หน้า 92)

จากการรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วยประเภทความเสี่ยง ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง ผลกระทบต่อสหกรณ์-ออมทรัพย์ และการบริหารความเสี่ยง สามารถนำมาประมวลสรุปได้ดังนี้ (ชุมนุม-สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2549ก; ปรีชา สิทธิกรณีไกร, 2546, หน้า 52-56; ไพบุลย์ แก้วเพทาย, 2548, หน้า 60-61; ไพศาล เตียวงษ์สุวรรณ, 2544, หน้า 45; มนตรี ช่วยชู, 2547, หน้า 96-101; Credit Union National Association Inc. [CUNA], 2003; Kansas Department of Credit Unions, 2006; National Credit Union Administration [NCUA], 2002)

ตารางต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงประเภทความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความหมายของความเสี่ยงแต่ละประเภท ซึ่งสามารถสรุปประเภทความเสี่ยงได้ทั้งสิ้น 12 ประเภท ดังนี้

ตาราง 2

ประเภทความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์

ประเภทความเสี่ยง	ความหมาย
1. ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (credit risk หรือ default risk)	หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ลูกหนี้เงินกู้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาที่ทำไว้กับสหกรณ์ได้ ทำให้สหกรณ์ไม่ได้รับชำระหนี้ตามจำนวนและช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา
2. ความเสี่ยงด้านการลงทุน (investment risk)	หมายถึง ความเสี่ยงที่สหกรณ์อาจจะพบกับปัญหา ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ออกตราสารทางการเงินไม่สามารถชำระเงินให้ได้เมื่อครบกำหนด 2. ความผันผวนของตลาดส่งผลต่อราคา อัตราดอกเบี้ย และเงินปันผลต่างจากที่คาดหวัง 3. ตราสารไม่เป็นที่ต้องการของตลาด 4. ภาวะเงินเฟ้อทำให้อำนาจซื้อลดลง ค่าเงินในปัจจุบันต่ำกว่าในอดีตอาจทำให้ผลตอบแทนที่แท้จริงติดลบ
3. ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (liquidity risk)	หมายถึง ความเสี่ยงที่สหกรณ์อาจพบปัญหาเกี่ยวกับ <ol style="list-style-type: none"> 1. สหกรณ์ไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้อย่างเพียงพอกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากไม่มีแผนรองรับภาวะฉุกเฉินที่ดีพอ 2. สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้และภาระผูกพันกับคู่สัญญาเมื่อถึงกำหนด
4. ความเสี่ยงด้านภาวะตลาด (market risk) แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 4.1 ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย (interest rate risk) 4.2 ความเสี่ยงจากราคา (price risk) 4.3 ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน (foreign exchange rate risk) สำหรับความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน	หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการเคลื่อนไหวของอัตราดอกเบี้ย และราคาตราสารในตลาดเงินและตลาดทุนมีผลในทางลบต่อสหกรณ์
5. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (operational risk)	หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจาก <ol style="list-style-type: none"> 1. การบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ 2. มีระบบการควบคุมภายใน ไม่เพียงพอ

ในสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยยังไม่มี เนื่องจากไม่มีการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเภทความเสี่ยง	ความหมาย
6. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (strategic risk)	<p>3. มีการละเมิดการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายใน</p> <p>4. หรือความเสี่ยงจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน เช่น ความเสี่ยงด้านระบบสารสนเทศ (IT Risk) ความเสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการ (compliance risk) เป็นต้น</p> <p>หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจาก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดแผนกลยุทธ์และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์อย่างไม่เหมาะสม 2. ความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากร และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์
7. ความเสี่ยงด้านกฎหมาย (legal risk)	<p>หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากสหกรณ์ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติผิดกฎหมาย ทำให้สหกรณ์ถูกลงโทษ ถูกฟ้องร้อง หรือถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ทั้งคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีอื่น ๆ</p>
8. ความเสี่ยงจากการทุจริต (fraud risk)	<p>หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการทุจริตของคณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายทั้งเงินทอง ทรัพย์สิน และชื่อเสียง</p>
9. ความเสี่ยงจากระบบ (systematic risk)	<p>หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากสหกรณ์ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกับสหกรณ์อื่น หรือเช่นเดียวกับสถาบันการเงินอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สภาพคล่องล้มระบบ การขาดสภาพคล่อง และการปฏิรูประบบราชการ เป็นต้น</p>
10. ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง (reputation risk)	<p>หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการบริหารงานทำให้เกิดผลเสียหายต่อสหกรณ์ เช่น ปลอมให้มีการทุจริต ผิดนัดชำระหนี้ ผิดสัญญาหรือข้อตกลง ผิดกฎหมาย ถูกฟ้องร้อง ถูกดำเนินคดี และถูกสังคม ดิเตียน เป็นต้น</p>
11. ความเสี่ยงจากเงินรับฝาก (cash inflow risk)	<p>หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากสมาชิกถอนเงินฝากก่อนกำหนดหรือถอนเงินในจำนวนที่สูงมาก และส่งผลกระทบในทางลบต่อการบริหารเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเภทความเสี่ยง	ความหมาย
12. ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ (others risk)	หมายถึง ความเสี่ยงที่อยู่นอกเหนือความเสี่ยงข้างต้นที่กล่าวมา ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์-ออมทรัพย์ตามประเภทความเสี่ยงนั้น ๆ

จากตารางข้างต้นทำให้ทราบถึงประเภทและความหมายของความเสี่ยงของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งสิ่งสำคัญต่อไปที่ควรทราบ คือ ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ และการบริหารความเสี่ยงทั้ง 12 ประเภทข้างต้น โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลนำมาสรุป (ดูตาราง 3)

ตาราง 3

ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. การวิเคราะห์สินเชื่อไม่มีประสิทธิภาพ	1.1 ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือหนี้สูญ	1.1 กำหนดวงเงินและเพดานเงินกู้ที่จะให้แก่สมาชิกให้เหมาะสม 1.2 พิจารณาสถานะของผู้กู้และความสามารถในการชำระหนี้ รวมถึงผู้ค้ำประกันอย่างรอบคอบ 1.3 พิจารณาวัตถุประสงค์การกู้เงินของสมาชิกว่าใช้เพื่อการอันจำเป็นไม่สุรุ่ยสุร่าย 1.4 ประเมินมูลค่าหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกันเงินกู้ อย่างรัดกุม ไม่สูงเกินความเป็นจริง

ตาราง 3 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
2. สภาวะทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้	2.1 ก่อให้เกิดหนี้ค้างชำระเกินกำหนดเวลา 2.2 กระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์	2.1 ประเมินสภาวะทางเศรษฐกิจประกอบการวิเคราะห์สินเชื่อเป็นระยะ ๆ เพื่อที่จะกำหนดแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงที่ลูกหนี้อาจจะไม่สามารถชำระหนี้ได้
3. หลักประกันเกิดการด้อยค่า	3.1 ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือหนี้สูญ 3.2 ทำให้สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการเรียกชำระหนี้ 3.3 สหกรณ์ต้องตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น ซึ่งกระทบต่อกำไรของสหกรณ์	3.1 กำหนดให้มีการทบทวนราคาประเมินของหลักประกันเงินกู้ให้เป็นปัจจุบัน ซึ่งเมื่อพบว่า หลักประกันใดเกิดการด้อยค่าต้องแจ้งให้ลูกหนี้นำหลักประกันอื่นมาทดแทนทันที
4. การติดตามการชำระหนี้ไม่มีประสิทธิภาพ	4.1 กระทบต่อสภาพคล่องและรายได้ของสหกรณ์	4.1 กำหนดแนวทางปฏิบัติในการติดตามการชำระหนี้ให้ชัดเจน 4.2 มีจำนวนพนักงานที่รับผิดชอบให้เพียงพอ 4.3 ออกไปพบลูกค้าเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดี

ตาราง 4

ความเสี่ยงด้านการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. ภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อในทางลบ ต่อการลงทุนของสหกรณ์	1.1 กระทบต่อรายได้ถ้าอัตรา ดอกเบี้ย และเงินปันผล ต่างจากที่คาดหวัง	1.1 วิเคราะห์ความเสี่ยง และผลตอบแทน อย่างรอบคอบ 1.2 กระจายการลงทุน เพื่อกระจายความเสี่ยง
2. คณะกรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารเงินลงทุน	2.1 กระทบต่อเงินลงทุน อาจขาดทุนหรือสูญเสีย เงินลงทุน	2.1 ถ้าสหกรณ์ขาดความรู้ ความสามารถ ในการบริหารเงิน ลงทุนอาจจะเลือก ลงทุนในตราสารหนี้ ภาครัฐบาลหรือรัฐบาล ค้ำประกันที่มีความเสี่ยงต่ำ หรือจ้างที่ปรึกษา การลงทุนเพื่อให้แนะนำ การลงทุน
3. การลงทุนไม่เป็นไปตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 62 และ ประกาศคณะกรรมการพัฒนา- การสหกรณ์แห่งชาติ เรื่อง ข้อกำหนดการฝาก หรือการลงทุนอย่างอื่น ของสหกรณ์	3.1 กระทบต่อสภาพคล่อง ถ้าผู้ออกตราสารทางการเงินไม่ สามารถชำระเงินให้ได้ เมื่อถึงกำหนด หรือตราสารไม่ เป็นที่ต้องการของตลาด	3.1 เลือกลงทุนให้เหมาะกับ วัตถุประสงค์ นโยบาย ฐานะการเงิน สภาพคล่อง ของสหกรณ์ และไม่ขัดต่อ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มาตรา 62 และ ประกาศคณะกรรมการ- พัฒนาการสหกรณ์แห่ง- ชาติ เรื่อง ข้อกำหนด การฝากหรือการลงทุน อย่างอื่นของสหกรณ์

ตาราง 5

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. การขยายเพดานเงินกู้ให้แก่ลูกหนี้สูงเกินไป รวมถึงการเพิ่มงวดชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้มากเกินไป	1.1 กระทบต่อสภาพคล่องถ้าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด	1.1 บริหารสินเชื่อด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ โดยกำหนดเพดานเงินกู้ รวมถึงงวดการชำระหนี้ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของสหกรณ์และความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้
	1.2 กระทบต่อเงินทุนที่อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการเงินกู้ของสมาชิกรายอื่น	
	1.3 กระทบต่อรายได้ของสหกรณ์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต	
2. การกู้วนซ้ำในระยะเวลาที่บ่อยเกินไป	2.1 กระทบต่อความเชื่อมั่นทางการเงินของสหกรณ์	2.1 กำหนดระยะเวลาในการกู้วนซ้ำให้เหมาะสม เช่น ไม่ให้กู้วนซ้ำภายในระยะเวลา 1 ปี นับจากการกู้ครั้งสุดท้าย เป็นต้น เพื่อสร้างวินัยทางการเงินให้แก่สมาชิก
3. การก่อหนี้ระยะสั้นและนำมาให้กู้ระยะยาว	3.1 อาจทำให้สหกรณ์ขาดเงินทุนที่จะนำมาชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด หรืออาจต้องหาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนที่สูงกว่าปกติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกำไรของสหกรณ์	3.1 บริหารเงินทุนให้สอดคล้องตามระยะเวลา (matching fund)
4. แหล่งเงินทุนระงับการให้กู้หรือคิดอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้นเกินกว่าระดับที่สหกรณ์จะสามารถรับได้	4.1 กระทบต่อรายได้ของสหกรณ์ รวมถึงความเชื่อมั่นและศรัทธาของมวลสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์	4.1 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสหกรณ์กับแหล่งเงินทุน

ตาราง 6

ความเสี่ยงด้านภาวะตลาดของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. ภาวะการณ์เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงสภาพคล่องของตลาดส่งผลในทางลบต่ออัตราดอกเบี้ยและราคาตราสารในตลาดเงินและตลาดทุน	1.1 กระทบต่อรายได้และสภาพคล่องของสหกรณ์ 1.2 เสียโอกาสในการลงทุนที่ได้รับผลตอบแทนที่ดีกว่า	1.1 ติดตามและวิเคราะห์อัตราดอกเบี้ยและราคาตราสารในตลาดเงินและตลาดทุนอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 7

ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. ขาดการบริหารจัดการที่ดีในสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน	1.1 ทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	1.1 จัดการฝึกอบรมและพัฒนาให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทั้งคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ 1.2 มีการสอดส่องดูแลการปฏิบัติงาน (monitor) โดยผู้บริหาร คณะกรรมการผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. ระบบควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่	2.1 อาจเกิดการทุจริตขึ้นในสหกรณ์ซึ่งส่งผลต่อรายได้และค่าใช้จ่ายของสหกรณ์	2.1 ให้ความสำคัญต่อการควบคุมภายใน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับ ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ตาราง 8

ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. การวางแผนกลยุทธ์ ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ ที่เกิดขึ้น เช่น สภาพการแข่งขัน ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง เปลี่ยน ข้อกำหนดของทางการ เป็นต้น	1.1 กระทบต่อรายได้ เงินทุน ของสหกรณ์ และการดำรงอยู่ ของสหกรณ์	1.1 ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแผน กลยุทธ์ ให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดเวลา
2. คณะกรรมการขาดความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจน วิสัยทัศน์ ทำให้การกำหนด แผนกลยุทธ์ของสหกรณ์ ไม่มีประสิทธิผล รวมทั้ง บุคลากรที่ขาดความรู้ และความสามารถ	2.1 กระทบนโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ของสหกรณ์	2.1 กำหนดแผนกลยุทธ์ ให้เหมาะสมกับนโยบาย และเป้าหมาย 2.2 จัดอบรมและพัฒนาความรู้ แก่คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่
3. สหกรณ์ไม่ได้กำหนดกระบวนการ และวิธีปฏิบัติงานที่ชัดเจน	3.1 กระทบต่อการบริหารจัดการ และการบังคับบัญชา	3.1 จัดทำเอกสารให้ทราบถึง แผนกลยุทธ์ ตลอดจน กระบวนการ รวมทั้ง วิธีปฏิบัติงานให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบและ พร้อมนำไปปฏิบัติได้อย่าง ถูกต้อง

ตาราง 9

ความเสี่ยงด้านกฎหมายของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. ขาดความรู้ความเข้าใจ ในข้อกฎหมาย	1.1 เกิดความเสียหายในการดำเนิน- งาน ขาดความเชื่อถือและศรัทธา จากสมาชิกและวงการสหกรณ์	1.1 ติดตามและศึกษากฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ 1.2 ให้ความรู้ความเข้าใจ กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย

ตาราง 9 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
		1.3 สร้างฐานข้อมูลหรือองค์ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับสหกรณ์ที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน
2. จงใจหรือเจตนาที่จะไม่ทำตามข้อกำหนด	2.1 ทำให้เสียชื่อเสียง และอาจจะถูกลงโทษ หรือถูกให้ชดเชยค่าเสียหาย	2.1 สร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบที่สหกรณ์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและผลเสียหายที่จะเกิดขึ้น

ตาราง 10

ความเสี่ยงจากการทุจริตของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. จำนวนเจ้าหน้าที่สหกรณ์ไม่เพียงพอ และต้องรับผิดชอบหน้าที่หลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กัน ซึ่งสร้างโอกาสให้เกิดการทุจริตได้ง่าย	1.1 ทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายทั้งทรัพย์สิน และชื่อเสียง	1.1 มีระบบการสรรหาและคัดเลือกเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอและเหมาะสมกับหน้าที่ที่รับผิดชอบ 1.2 มีระบบการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 1.3 มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นครั้งคราว
2. ระบบควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่ปฏิบัติตามระบบควบคุมภายในที่วางไว้	2.1 ทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายทั้งทรัพย์สิน และชื่อเสียง	2.1 มีระบบควบคุมภายในที่เหมาะสม พร้อมทั้งติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ

ตาราง 10 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
3. คณะกรรมการ และเจ้าหน้าที่มีความโลภ หรือมีความจำเป็นทางการเงิน	3.1 ทำให้สหกรณ์ได้รับความเสียหายทั้งทรัพย์สิน และชื่อเสียง รวมทั้งขาดความเชื่อถือศรัทธาจากสมาชิกและวงการสหกรณ์	3.1 มีระบบควบคุมภายในที่เหมาะสม 3.2 มีผู้ตรวจสอบกิจการและผู้สอบบัญชีในสหกรณ์เพื่อเป็นส่วนช่วยป้องกันและตรวจสอบการทุจริต

ตาราง 11

ความเสี่ยงจากระบบของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
ภาวะการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อการค้าเงิน-งานและผลประกอบการของสหกรณ์ เช่น สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาสภาพคล่องในระบบการปฏิรูประบบราชการ และการเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย	กระทบต่อรายได้ และเงินทุนของสหกรณ์	ติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ พร้อมทั้งเตรียมมาตรการไว้ล่วงหน้าที่จะลดหรือป้องกันผลกระทบนั้น ๆ

ตาราง 12

ความเสี่ยงด้านชื่อเสียงของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
มีการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดการทุจริตขึ้นในสหกรณ์ หรือสหกรณ์ถูกฟ้องร้อง ถูกดำเนินคดี และถูกสังคม ตีเตี้นสาเหตุจากการผิคนัดชำระหนี้ ผิดสัญญา หรือปฏิบัติขัดต่อระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย	กระทบต่อความเชื่อถือและศรัทธาจากสมาชิก วงการสหกรณ์ และบุคคลภายนอก	สร้างความรู้ความเข้าใจถึงหน้าที่และความรับผิดชอบ รวมถึงจิตสำนึกของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ พร้อมทั้งเข้าใจถึงผลกระทบถ้าสหกรณ์เกิดความเสื่อมเสียด้านชื่อเสียงขึ้นมา

ตาราง 13

ความเสี่ยงจากเงินรับฝากของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
1. อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด มีอัตราที่สูงกว่าส่งผลให้สมาชิกถอนเงินฝากจากสหกรณ์ หรือไม่นำเงินมาฝากสหกรณ์	1.1 กระทบต่อสภาพคล่องและความสามารถในการชำระหนี้ 1.2 กระทบต่อความสามารถในการทำกำไร 1.3 ไม่สามารถสนองตอบความต้องการกู้เงินของสมาชิกได้ 1.4 หาแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนสูงขึ้น	1.1 ติดตามการเพิ่ม/ลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในท้องตลาด รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการฝากเงินของสมาชิก 1.2 พิจารณาปรับอัตราดอกเบี้ยให้เหมาะสมกับอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply) 1.3 ส่งเสริมให้สมาชิกฝากเงินมากขึ้น
2. สมาชิกขาดความเชื่อถือและศรัทธาการบริหารงานของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่	2.1 กระทบต่อการดำเนินงานการระดมเงินฝากจะทำได้ค่อนข้างยาก ส่งผลต่อการทำรายได้ รวมถึงสภาพคล่องของสหกรณ์	2.1 สร้างความเชื่อถือศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่สหกรณ์

ตาราง 14

ความเสี่ยงด้านอื่น ๆ ของสหกรณ์ออมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยง	ผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์	การบริหารความเสี่ยง
ปัจจัยที่อยู่นอกเหนือจากปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงทั้ง 11 ประเภทข้างต้น ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อสหกรณ์	เป็นผลกระทบที่จะเกิดกับสหกรณ์ออมทรัพย์นอกเหนือจากความเสี่ยงข้างต้น โดยกระทบต่อการดำเนินงาน ผลประกอบการของสหกรณ์-ออมทรัพย์	มีหน่วยงานบริหารความเสี่ยง โดยบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมความเสี่ยงทุกด้าน นอกจากนี้ควรมีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ ๆ

จากข้อมูลความเสี่ยงข้างต้น ประมวลได้ว่า แนวคิดการบริหารสมัยใหม่ภายใต้ ภาวะการแข่งขันเสรี ที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและเทคโนโลยี ตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว อาจก่อให้เกิดปัจจัยเสี่ยงต่อการบริหารจัดการให้สำเร็จตาม แผนหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ สหกรณ์ออมทรัพย์ การบริหารความเสี่ยงสมัยใหม่ไม่ใช่เพียงการป้องกันเท่านั้น แต่ผู้ที่มี หน้าที่รับผิดชอบต้องบริหารความเสี่ยงด้วยการลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ต่ำสุด และยอมรับได้ ขณะเดียวกันก็ต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการ (Watana Patanapongse, 1999)

อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงินเป็นเทคนิคที่ยอมรับและนิยมนำมาใช้อย่างแพร่หลาย ในการวิเคราะห์งบการเงิน วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ก็เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ที่มีประโยชน์ เพื่อช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ ขององค์กร (Gibson, 2007; Stice, Stice, & Diamond, 2003) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล การดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กร ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ เพื่อนำ ข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในอนาคต (Albrecht et al., 2002; Brigham & Ehrhardt, 2005; Weygandt, Kieso, & Kimmel, 2002) การแปลค่าความหมายของอัตราส่วนที่ คำนวณได้อย่างเหมาะสมถูกต้องจะทำให้ทราบถึงข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขการดำเนิน- ธุรกิจได้อย่างชัดเจน (เบญจมาศ อภิลิทธิภิญโญ, 2548, หน้า 67; Brownlee, Ferris, & Haskins, 2001; Guenther, 2005; Helfert, 2003; Radebaugh & Gray, 2002)

อัตราส่วนทางการเงิน นอกจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของธุรกิจแล้ว ยังมีประโยชน์ ในการนำไปใช้เป็นตัวแปรทดสอบทฤษฎีและแบบจำลองทางการเงินในอีกหลายกรณี เช่น แบบจำลองการประมาณค่าความเสี่ยงจากระบบ แบบจำลองประมาณการจัดอันดับ ความน่าเชื่อถือของหุ้นกู้ และแบบจำลองคาดการณ์โอกาสที่จะเกิดปัญหาทางการเงิน เป็นต้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548, หน้า 226)

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำอัตราส่วนทางการเงินมาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาแบบจำลอง โดยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเฉพาะอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินเท่านั้น เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์ถือว่าเป็นสถาบันการเงินประเภทหนึ่ง ข้อมูลที่ศึกษาและรวบรวม ได้แก่ (1) กลุ่มอัตราส่วนทางการเงินที่เรียกว่า CAMELS (คามลส์) (2) กลุ่มอัตราส่วนทางการเงินที่เรียกว่า PEARLS (เพิร์ลส์) และ (3) อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ดังนี้

กลุ่มอัตราส่วนทางการเงินที่เรียกว่า CAMELS ในส่วนของงานวิจัยนี้จะขอใช้คำสั้น ๆ ว่า CAMELS แทนคำว่า กลุ่มอัตราส่วนทางการเงินที่เรียกว่า CAMELS เพื่อความสะดวกในการกล่าวถึง โดยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ CAMELS ดังนี้

สถาบันด้านการธนาคารในประเทศสหรัฐอเมริกา เริ่มประสบปัญหาในการดำเนินงาน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950-1980 (Toledo, 2004) โดยเฉลี่ยมีปัญหาประมาณ 7 รายต่อปี และหลังจากปี ค.ศ. 1980 ค่าเฉลี่ยได้เพิ่มขึ้นเกิน 200 รายต่อปี หน่วยงานธนาคารสหรัฐอเมริกาได้เริ่มพัฒนาเครื่องมือวัดระดับการดำเนินงาน ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 1970 เพื่อสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า (early warning system) โดยพิจารณา ด้านความเพียงพอของเงินทุน (Capital adequacy--C) คุณภาพของสินทรัพย์ (Asset quality--A) คุณภาพการบริหาร (Management quality--M) ความสามารถในการทำกำไร (Earnings ability--E) และสภาพคล่อง (Liquidity position--L) ซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า CAMEL ในการนำ CAMEL มาใช้ในช่วงเวลาดังกล่าวก่อนข้างมีปัญหานี้เนื่องจากนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติ ความเสี่ยง การพัฒนากลยุทธ์ และระดับของผู้ปฏิบัติและผู้ตัดสินใจ (Barr, Seiford, & Siems, 1998) ต่อมาในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1997 CAMEL ได้เพิ่ม การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางการตลาดและความเสี่ยง (sensitivity-to-market-risk) ทำให้ CAMEL เปลี่ยนเป็น CAMELS (Gilbert, Meyer, & Vaughan, 2002; Mazzillo, 1998)

สถาบันการเงินหลายแห่งได้นำ CAMELS มาใช้ในการวิเคราะห์ เช่น ธนาคารสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น โดยหลักการในการวิเคราะห์ด้วย CAMELS ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน สำหรับองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของ CAMELS ได้แก่ (1) เงินทุน (Capital--C) (2) สินทรัพย์

(Asset--A) (3) การบริหาร (Management--M) (4) การทำกำไร (Earnings--E) (5) สภาพคล่อง (Liquidity--L) และ (6) การเปลี่ยนแปลง (Sensitivity--S) ซึ่งสถาบันการเงินบางแห่งอาจใช้อ้างอิงประกอบทั้ง 6 ด้าน ในขณะที่สถาบันการเงินบางแห่งอาจใช้เพียง 5 ด้านโดยไม่รวมด้านการเปลี่ยนแปลง (Sensitivity--S) เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น (Farm Credit Administration [FCA], 2005; National Credit Union Administration [NCUA], 2003)

National Credit Union Administration [NCUA] (1994) ซึ่งเป็นองค์กรเกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้กล่าวถึงการนำ CAMEL มาใช้ในสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยนำอัตราส่วนทางการเงินมาช่วยในการวิเคราะห์บางองค์ประกอบ รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาประกอบในการวิเคราะห์ (ดูตาราง 15)

ตาราง 15

อัตราส่วนทางการเงินที่เรียกว่า CAMELS โดย NCUA

วิเคราะห์	สูตรการคำนวณ/ข้อมูลอื่น ๆ
1. ความเพียงพอของเงินทุน (capital)	ทุนของสหกรณ์ (net worth)
	สินทรัพย์รวม (total assets)
	<u>ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้รวม (total delinquent loans)</u>
	ทุนของสหกรณ์ (net worth)
	<u>สินทรัพย์แต่ละประเภท (classified assets)</u>
	ทุนของสหกรณ์ (net worth)
	ประเมินความสามารถในการชำระหนี้ (solvency evaluation)
2. คุณภาพของสินทรัพย์ (asset quality)	<u>ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ (delinquent loans)</u>
	ลูกหนี้เงินให้กู้ (loans)
	<u>หนี้สูญ (net charge offs)</u>
	ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย (average loans)
	<u>มูลค่ายุติธรรม (ราคาตลาด) ของสินทรัพย์ (fair (market) value)</u>
	มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ (book value)

ตาราง 15 (ต่อ)

วิเคราะห์	สูตรการคำนวณ/ข้อมูลอื่น ๆ
	กำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นจากหลักทรัพย์เพื่อขายสะสม ต้นทุน ของหลักทรัพย์เพื่อขาย <hr/> (accumulated unrealized gains (or losses) on available for sale securities/cost of investments available for sale)
	<u>ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ (delinquent loans)</u> สินทรัพย์รวม (total assets)
3. การทำกำไร (earnings)	<u>กำไรสุทธิ (net income)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสุทธิ (net operating expenses)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>สินทรัพย์ถาวร (fixed asset)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>กำไรสุทธิขั้นต้น (gross income)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>ต้นทุนของเงินทุน (cost of funds)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>กำไรขั้นต้น (net margin)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (operating expenses)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (provision for loans losses)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>กำไรขั้นต้นจากอัตราดอกเบี้ยสุทธิ (net interest margin)</u> สินทรัพย์ถัวเฉลี่ย (average assets)
	<u>ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (operating expenses)</u> กำไรสุทธิขั้นต้น (gross income)
4. การบริหารส่วนสินทรัพย์ และหนี้สิน (asset/liability management)	<u>สินทรัพย์ระยะยาว (net long term assets)</u> สินทรัพย์รวม (total assets)

และเครดิตโลก (World Council of Credit Unions--WOCCU) ได้นำระบบ PEARLS มาแก้ไขปรับปรุงใหม่ หลังจากนั้นได้มีการจัดอบรมและเผยแพร่ให้กับสหกรณ์เครดิต-ยูเนียนทั่วโลก นอกจากนี้ยังได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ ได้แก่ ชุดคู่มือการศึกษา ลำดับที่ 4 ระบบการติดตามผลแบบ PEARLS (World Council of Credit Unions [WOCCU], 2006)

ระบบ PEARLS ได้มีการนำไปใช้มากกว่า 20 ประเทศทั่วโลก โดยกำหนดชุดของอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับความมั่นคงทางการเงิน สร้างสารสนเทศเพื่อการบริหารสำหรับการวางแผนกลยุทธ์ในอนาคต (Association of British Credit Unions Ltd. [ABCUL], 2006) รวมถึงช่วยเหลือสหกรณ์ให้สามารถระบุถึงความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในการดำเนินงานของสหกรณ์ (Association of Asian Confederation of Credit Unions [ACCU], 2006a; Global Development Research Center, 2006)

ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ในฐานะที่เป็นชุมนุมสหกรณ์ระดับประเทศและเป็นศูนย์กลางทางการเงินและวิชาการของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยเห็นว่า ควรจะได้เผยแพร่เอกสารวิชาการ ชุดคู่มือการศึกษา ลำดับที่ 4 ระบบการติดตามผลแบบ PEARLS ของ WOCCU (2006) สู่ออมทรัพย์เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการต่อไป โดยได้รับอนุญาตจาก WOCCU ให้แปลเป็นภาษาไทยตามหนังสือลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 (February 2, 2005) ซึ่งผู้แปล ได้แก่ นายเชษฐ บำรุงวงศ์ นักสหกรณ์แห่งชาติ ปี พ.ศ. 2540 สำหรับงานวิจัยนี้จะขอนำเสนอเฉพาะหัวข้อวัตถุประสงค์ องค์ประกอบ และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินโดยอาศัยระบบ PEARLS ดังนี้ (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์, 2548)

วัตถุประสงค์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) ได้นำ PEARLS มาใช้ โดยระบบประเมินผลแบบ PEARLS ทำให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ (WOCCU, 2006)

1. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือการจัดการของผู้บริหาร โดยระบบ PEARLS ได้ถูกออกแบบให้เป็นเครื่องมือการจัดการที่มีหน้าที่มากกว่าเพียงการค้นหาปัญหา แต่จะช่วยให้ฝ่ายบริหารให้สามารถแก้ไขปัญหาความบกพร่องทางด้านสถาบันที่รุนแรงได้อย่างมีนัยสำคัญ ฝ่ายบริหารใช้ระบบ PEARLS เพื่อกำหนดจุดที่เป็นความยุ่งยากลำบากต่าง ๆ

ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ และยังทำการปรับเปลี่ยนต่าง ๆ ที่จำเป็นก่อนที่ปัญหาจะกลับรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งหัวใจของ PEARLS ก็คือ “ระบบการเตือนภัยล่วงหน้า”

2. เพื่อให้ใช้อัตราส่วนและสูตรการประเมินผลเป็นมาตรฐาน การใช้อัตราส่วนทางการเงินมาตรฐานและสูตรต่าง ๆ มีผลให้ลดการใช้หลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันในการประเมินผลการดำเนินงานในสหกรณ์เครดิตยูเนียน และยังก่อให้เกิดภาษาการเงินที่เป็นสากล ซึ่งทุกคนสามารถพูดและเข้าใจได้อย่างเดียวกัน

3. เพื่อจัดลำดับเปรียบเทียบอย่างเที่ยงธรรม ทำให้ข้อมูลข่าวสารเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้ลดความแตกต่าง และจัดให้มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับเปรียบเทียบการทำงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนทั่วทั้งประเทศได้

4. เพื่อความสะดวกแก่การควบคุมโดยการกำกับดูแล ระบบ PEARLS เป็นโครงการสำหรับหน่วยงานกำกับดูแลของชุมชนสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อทำการวิเคราะห์จุดสำคัญ ๆ ของการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นรายเดือนหรือรายไตรมาส

องค์ประกอบ อักษรแต่ละตัวเป็นเครื่องวัดองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งสหกรณ์เครดิตยูเนียนในต่างประเทศ เป็นสหกรณ์การเงิน เช่นเดียวกับสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยอักษรดังกล่าว ได้แก่

1. P (Protection) = ความคุ้มครอง การให้ความคุ้มครองที่เพียงพอแก่สินทรัพย์ เป็นหลักการพื้นฐานประการหนึ่งของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

2. E (Effective financial structure) = โครงสร้างทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ โครงสร้างทางการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างเดียวในการกำหนดศักยภาพแห่งการเติบโต ความสามารถในการแสวงหารายได้และความเข้มแข็งทางการเงินของสหกรณ์

3. A (Asset quality) = คุณภาพของสินทรัพย์ สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ถ้ามีมากเกินไป จะกระทบต่อรายได้ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในทางลบ

4. R (Rates of return and cost) = อัตราผลตอบแทนและต้นทุน ระบบ PEARLS แยกส่วนประกอบของรายได้สุทธิ เพื่อคำนวณผลได้จากการลงทุนและประเมินค่าใช้จ่ายดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนและต้นทุนนี้อาจบอกฐานะของสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้ว่า

เป็นสหกรณ์ที่มีผลตอบแทนจากการลงทุนที่ดีหรือเลว

5. L (Liquidity) = สภาพคล่อง การจัดการสภาพคล่องที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้สามารถรักษาสภาพคล่องที่เพียงพอเป็นสิ่งจำเป็นแก่การจัดการทางการเงินที่มั่นคงเป็นแบบอย่างที่ดีของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

6. S (Signs of growth) = สัญญาณแสดงการเติบโต การรักษาคุณค่าของสินทรัพย์ไว้ให้ได้ผลสำเร็จ คือ ต้องเร่งการเติบโตของสินทรัพย์นั้นให้เร็วและแรงขึ้นควบคู่ไปกับการรักษาภาวะการดำเนินงานไว้ให้ได้ ระบบ PEARLS เชื่อมโยงการเติบโตกับภาวะการดำเนินงาน รวมทั้งจุดสำคัญอื่น ๆ ในการประเมินความเข้มแข็งของระบบ

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินโดยอาศัยระบบ PEARLS WOCCU (2006) ได้รวบรวมการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินโดยอาศัยระบบ PEARLS ซึ่งจากตารางจะแสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์ในแง่มุมขององค์ประกอบต่าง ๆ ทั้ง 6 ส่วน พร้อมสูตรการคำนวณและมาตรฐาน (ดูตาราง 16)

ตาราง 16

อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ การป้องกันความเสี่ยง (P = Protection)

ในแง่มุมของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	P1*	$\frac{\text{จำนวนเงินค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ} \times 100}{\text{จำนวนหนี้ค้างมากกว่า 12 เดือนขึ้นไป}}$	100%
	P2*	$\frac{\text{จำนวนเงินค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ} \times 100}{\text{จำนวนหนี้ค้าง 12 เดือน}}$	35%
การป้องกันความเสี่ยง (P = Protection)	P3	$\frac{\text{จำนวนหนี้ค้างมากกว่า 12 เดือนขึ้นไปได้รับ การตัดบัญชีไปแล้วอย่างสมบูรณ์}}$	ใช่ หรือ ไม่
	P4	$\frac{\text{หนี้สูญที่ตัดออกทั้งปี} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยลูกหนี้เงินกู้}}$	0%
	P5	$\frac{\text{หนี้สูญรับคืนสะสม} \times 100}{\text{หนี้สูญสะสม}}$	100%

ตาราง 16 (ต่อ)

ในแง่ของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	P6	ภาระผูกพันระหว่างทรัพย์สินและหนี้สิน	100%

หมายเหตุ: ตัวอักษรที่มีเครื่องหมาย * ในตัวเอียง หมายถึง อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการตรวจสอบสหกรณ์

ที่มา: จาก คู่มือระบบการติดตามผลแบบ PEARLS (หน้า 13), โดย ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 17

อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ (*E = Effective financial structure*)

ในแง่ของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	E1*	$\frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	70-80%
	E2*	$\frac{\text{สินทรัพย์สภาพคล่อง}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	สูงสุดไม่เกิน 20%
	E3	$\frac{\text{เงินลงทุนด้านหุ้นและพันธบัตร}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	สูงสุดไม่เกิน 10%
	E4	$\frac{\text{เงินลงทุนด้านอื่น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	0%
โครงสร้างทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ	E5*	$\frac{\text{เงินรับฝาก (สมาชิก + ไม่ใช่สมาชิก)}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	70-80%
(E = Effective Financial Structure)	E6	$\frac{\text{เงินกู้ภายนอก}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	สูงสุดไม่เกิน 5%
	E7*	$\frac{\text{ทุนเรือนหุ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	10-20%
	E8*	$\frac{\text{ทุนสำรองของสหกรณ์}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	อย่างน้อย 10%

ตาราง 17 (ต่อ)

ในแง่ของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	E9	$\frac{\text{ทุนของสหกรณ์สุทธิ} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$	อย่างน้อย 10%

หมายเหตุ: ตัวอักษรที่มีเครื่องหมาย * ในตัวเอียง หมายถึง อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการตรวจสอบสหกรณ์

ที่มา: จาก คู่มือระบบการติดตามผลแบบ PEARLS (หน้า 14), โดย ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 18

อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของสินทรัพย์ ($A = \text{Asset quality}$)

ในแง่ของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	A1*	$\frac{\text{จำนวนหนี้ค้างทั้งสิน} \times 100}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิน}}$	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5%
คุณภาพของสินทรัพย์ ($A = \text{Asset quality}$)	A2*	$\frac{\text{สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 7%
	A3	$\frac{(\text{ทุนของสหกรณ์} + \text{หนี้สินที่ไม่มีต้นทุน}) \times 100}{\text{สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้}}$	มากกว่า 100%

หมายเหตุ: ตัวอักษรที่มีเครื่องหมาย * ในตัวเอียง หมายถึง อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการตรวจสอบสหกรณ์

ที่มา: จาก คู่มือระบบการติดตามผลแบบ PEARLS (หน้า 14), โดย ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 19

อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุน ($R = \text{Rates of Return and Cost}$)

ในแง่ของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	R1	$\frac{\text{ดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้} \times 100}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ในแต่ละเดือน/ปี}}$	สามารถครอบคลุมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน
	R2	$\frac{\text{รายได้จากการลงทุนในสินทรัพย์สภาพคล่อง} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยเงินลงทุนในหุ้นและพันธบัตรในแต่ละเดือน/ปี}}$	เกิดผลตอบแทนสูงสุดโดยปราศจากความเสี่ยง
	R3	$\frac{\text{รายได้จากการลงทุนในหุ้นและพันธบัตร} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยเงินลงทุนในหุ้นและพันธบัตรในแต่ละเดือน/ปี}}$	อัตราสูงกว่า R2
	R4	$\frac{\text{รายได้จากการลงทุนอื่น} \times 100}{\text{เงินลงทุนอื่น}}$	อัตราสูงกว่า R2
ผลตอบแทนการลงทุน	R5	$\frac{\text{ดอกเบี้ยจ่ายเงินรับฝาก} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของเงินรับฝากแต่ละเดือน/ปี}}$	เป็นไปตามอัตราตลาด
($R = \text{rates of return and cost}$)	R6	$\frac{\text{ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากภายนอก} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของเงินกู้ยืมจากภายนอก}}$	น้อยกว่าหรือเท่ากับ R5
	R7	$\frac{\text{เงินปันผล} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของทุนเรือนหุ้นแต่ละเดือน/ปี}}$	มากกว่าหรือเท่ากับ R5
	R8*	$\frac{\text{รายได้รวมทั้งหมด} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวมแต่ละเดือน/ปี}}$	อย่างน้อย 10%
	R9*	$\frac{(\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน} - \text{ดอกเบี้ยจ่าย}) \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวม}}$	น้อยกว่า 10%
	R10	$\frac{\text{จำนวนเงินค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวม}}$	เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าเผื่อนี้สูญ
	R11	$\frac{\text{รายได้อื่น} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวม}}$	น้อยที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

ในแง่ของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
		$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายอื่น} \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวม}}$	น้อยที่สุด
	R12*	$\frac{(\text{กำไรสุทธิ} - \text{เงินปันผล}) \times 100}{\text{ค่าเฉลี่ยของสินทรัพย์รวม}}$	อย่างน้อย 10%

หมายเหตุ: ตัวอักษรที่มีเครื่องหมาย * ในตัวเอียง หมายถึง อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการตรวจสอบสหกรณ์

ที่มา: จาก คู่มือระบบการติดตามผลแบบ PEARLS (หน้า 15), โดย ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 20

อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพคล่อง ($L = \text{Liquidity}$)

ในแง่ของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	L1*	$\frac{\text{เงินสดทั้งหมดที่ลงทุนชั่วคราว} - \text{หนี้สินที่มีภาระผูกพัน}}{\text{เงินรับฝาก}}$	ไม่น้อยกว่า 15%
สภาพคล่อง ($L = \text{Liquidity}$)	L2	$\frac{\text{สินทรัพย์สภาพคล่องตามกฎหมาย}}{\text{เงินรับฝากประเภทออมทรัพย์}}$	10%
	L3*	$\frac{\text{เงินสดในมือ} + \text{เงินฝากกระแสรายวัน}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$	น้อยกว่า 1%

หมายเหตุ: ตัวอักษรที่มีเครื่องหมาย * ในตัวเอียง หมายถึง อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการตรวจสอบสหกรณ์

ที่มา: จาก คู่มือระบบการติดตามผลแบบ PEARLS (หน้า 15), โดย ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 21

อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์สัญญาณแสดงความเจริญเติบโต ($S = \text{Sign of growth}$)

ในแง่มุมมองของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	S1	$\frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น(เดือน)ที่แล้ว}}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (เดือน) ที่แล้ว}} \times 100$	70-80%
	S2	$\frac{\text{สินทรัพย์สภาพคล่องปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์สภาพคล่องปี(เดือน)ที่แล้ว}}{\text{สินทรัพย์สภาพคล่องปี (เดือน) ที่แล้ว}} \times 100$	สูงสุดไม่เกิน 20%
	S3	$\frac{\text{เงินลงทุนหุ้นและพันธบัตร(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{เงินลงทุนหุ้นและพันธบัตร(เดือน)ที่แล้ว}}{\text{เงินลงทุนหุ้นและพันธบัตร (เดือน) ที่แล้ว}} \times 100$	สูงสุดไม่เกิน 10%
	S4	$\frac{\text{เงินลงทุนด้านอื่นปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{เงินลงทุนด้านอื่นปี(เดือน)ที่แล้ว}}{\text{เงินลงทุนด้านอื่นปี (เดือน) ที่แล้ว}} \times 100$	0%
สัญญาณแสดง ความเจริญเติบโต	S5	$\frac{\text{เงินรับฝากรวมปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{เงินรับฝากปี(เดือน)ที่แล้ว}}{\text{เงินรับฝากรวมปี (เดือน) ที่แล้ว}} \times 100$	70-80%
($S = \text{Sign of Growth}$)	S6	$\frac{\text{เงินกู้ยืมจากภายนอกปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{เงินกู้ยืมจากภายนอกปี(เดือน)ที่แล้ว}}{\text{เงินกู้ยืมจากภายนอกปี (เดือน) ที่แล้ว}} \times 100$	สูงสุดไม่เกิน 5%
	S7	$\frac{\text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปี(เดือน)ที่แล้ว}}{\text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปี (เดือน) ที่แล้ว}} \times 100$	10-20%

ตาราง 21 (ต่อ)

ในแง่มุมมองของ	อักษรย่อ	สูตรการคำนวณ	มาตรฐาน
	S8	$\frac{\text{จำนวนทุนสำรองปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{จำนวนทุนสำรองปี(เดือน)ที่แล้ว} \times 100}{\text{จำนวนทุนสำรองปี (เดือน) ที่แล้ว}}$	อย่างน้อย 10%
	S9	$\frac{\text{จำนวนทุนสหกรณ์สุทธิปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{จำนวนทุนสหกรณ์สุทธิปี(เดือน)ที่แล้ว} \times 100}{\text{จำนวนทุนสหกรณ์สุทธิปี (เดือน) ที่แล้ว}}$	อย่างน้อย 10%
	S10*	$\frac{\text{จำนวนสมาชิกปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{จำนวนสมาชิกปี(เดือน)ที่แล้ว} \times 100}{\text{จำนวนสมาชิกปี (เดือน) ที่แล้ว}}$	อย่างน้อย 12%
	S11*	$\frac{\text{สินทรัพย์รวมปี(เดือน)ปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์รวมปี(เดือน)ที่แล้ว} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวมปี (เดือน) ที่แล้ว}}$	มากกว่าอัตราเงินเพื่อ

หมายเหตุ: ตัวอักษรที่มีเครื่องหมาย * ในตัวเอียง หมายถึง อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการตรวจสอบสหกรณ์

ที่มา. จาก คู่มือระบบการติดตามผลแบบ PEARLS (หน้า 16), โดย ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ ชุมชุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2548, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินจาก 2 องค์กร ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. อัตราส่วนทางการเงิน ซึ่งจัดทำโดย กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน (2548; 2549) ได้ประยุกต์ใช้ CAMELS Analysis สำหรับกำหนดมาตรฐานการเงินของสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรใน 6 มิติ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินในการวิเคราะห์ ยกเว้นมิติที่ 6 (Sensitivity--S : ผลกระทบของธุรกิจ) จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ เช่น ราคาน้ำมัน อัตราดอกเบี้ย เป็นต้น ผู้วิจัยจะขอก้าวเฉพาะมิติที่เกี่ยวข้องกับอัตราส่วนทางการเงินดังนี้

มิติที่ 1 : Capital Strength--C : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

มิติที่ 2 : Asset Quality--A : คุณภาพของสินทรัพย์

มิติที่ 3 : Management Ability--M : ชีตความสามารถในการบริหาร

มิติที่ 4 : Earnings Sufficiency--E : การทำกำไร

มิติที่ 5 : L-Liquidity--L : สภาพคล่อง

ตาราง 22

อัตราส่วนทางการเงิน มิติที่ 1 : Capital Strength--C : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (เท่า)	$\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้น}}{\text{ทุนของสหกรณ์}}$
	วิเคราะห์: ความเพียงพอของเงินทุนในการชำระหนี้สิน
1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (%)	$\frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้น}}$
	วิเคราะห์: แสดงให้เห็นสัดส่วนของทุนสำรองต่อสินทรัพย์

ตาราง 22 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
1.3 อัตราการเติบโตของทุนของสหกรณ์ (%)	$\frac{\text{ทุนของสหกรณ์ปีปัจจุบัน} - \text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}}{\text{ทุนของสหกรณ์ปีก่อน}} \times 100$ วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนของสหกรณ์
1.4 อัตราการเติบโตของหนี้ (%)	$\frac{\text{หนี้สินทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน}}{\text{หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน}} \times 100$ วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของหนี้สิน
1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (%)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ทุนของสหกรณ์ถัวเฉลี่ย}} \times 100$ วิเคราะห์: ผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน

ที่มา: จาก มาตรฐานการเงินสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (peer group) ปี 2548 (หน้า 72), โดย ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 23

อัตราส่วนทางการเงิน มิติที่ 2 : Asset Quality--A : คุณภาพของสินทรัพย์

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
2.1 อัตราการค้างชำระ (%) (สำหรับภาคการเกษตรและกลุ่มเกษตรกร)	$\frac{\text{หนี้ที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนด}}{\text{หนี้ที่ถึงกำหนดชำระ}} \times 100$ วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการเก็บหนี้ อัตราส่วนต่ำ แสดงว่ามีการติดตามการค้างชำระของหนี้ได้ดี
2.2 อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)	$\frac{\text{ขาย/บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก)}}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นถัวเฉลี่ย}}$ วิเคราะห์: วัดความมีประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ ที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดรายได้ รวมถึงการลงทุนในสินทรัพย์ สอดคล้องกับรายได้หรือไม่

ตาราง 23 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
2.3 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (%)	$\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน} \times 100}{\text{สินทรัพย์ถาวรเฉลี่ย}}$
	วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนจากการใช้สินทรัพย์ว่าได้ผลตอบแทนเพียงพอหรือไม่
2.4 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (%)	$\frac{(\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีปัจจุบัน} - \text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน}) \times 100}{\text{สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน}}$
	วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของสินทรัพย์

ที่มา. จาก มาตรฐานการเงินสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (peer group) ปี 2548 (หน้า 72), โดย ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 24

อัตราส่วนทางการเงิน มิติที่ 3 : Management ability--M : ชีคความสามารถในการบริหาร

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ (%) ธุรกิจ สหกรณ์: ยอดเพิ่มระหว่างปีแต่ละธุรกิจ (รับฝากเงิน ให้เงินกู้ จัดหาสินค้า ให้บริการอื่น)	$\frac{(\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีปัจจุบัน} - \text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}) \times 100}{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}}$
	วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารธุรกิจโดยวัดจากมูลค่าธุรกิจที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง

ที่มา. จาก มาตรฐานการเงินสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (peer group) ปี 2548 (หน้า 72), โดย ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 25

อัตราส่วนทางการเงิน มิติที่ 4 : Earnings Sufficiency--E : การทำกำไร

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
4.1 กำไรต่อสมาชิก (บาท)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$ วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงส่วนที่สมาชิกได้รับจากผลการดำเนินงาน ซึ่งอัตราส่วนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความสามารถในการทำกำไรได้ชัดเจนกว่าการพิจารณาเพียงกำไรสุทธิเพียงอย่างเดียว
4.2 เงินออมต่อสมาชิก (บาท) (เงินออม = เงินฝากสิ้นปีของสมาชิก + เงินหุ้น สมาชิก)	$\frac{\text{เงินฝากสมาชิก} + \text{ทุนเรือนหุ้น}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$ วิเคราะห์: ใช้วัดศักยภาพของสมาชิกผู้ถือหุ้นในการเก็บเงินออม
4.3 หนี้สินต่อสมาชิก (บาท) (หนี้สินปีของสมาชิกยังไม่หักหนี้สงสัย จะสูญ = ลูกหนี้เงินกู้ + ลูกหนี้การค้า + ลูกหนี้ค่า บริการ)	$\frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้} + \text{ลูกหนี้การค้า} + \text{ลูกหนี้ค่าบริการอื่น}}{\text{จำนวนสมาชิก}}$ วิเคราะห์: ใช้วัดความเสี่ยงในการก่อหนี้จากสมาชิก
4.4 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (%)	$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน} \times 100}{\text{กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน}}$ วิเคราะห์: ใช้วัดความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ
4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (%)	$\frac{(\text{ทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสำรองปีก่อน}) \times 100}{\text{ทุนสำรองปีก่อน}}$ วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนสำรองจากปีก่อน
4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (%)	$\frac{(\text{ทุนสะสมอื่นปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}) \times 100}{\text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}}$ วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนสะสมอื่น ๆ จากปีก่อน

ตาราง 25 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
4.7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ (%)	$\frac{(\text{กำไรสุทธิปีปัจจุบัน} - \text{กำไรสุทธิปีก่อน}) \times 100}{\text{กำไรสุทธิปีก่อน}}$
	วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของกำไรสุทธิ
4.8 อัตรากำไรสุทธิ (%)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ขาย/บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก)}}$
	วิเคราะห์: แสดงถึงความสามารถในการดำเนินงาน

ที่มา. จาก มาตรฐานการเงินสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (peer group) ปี 2548 (หน้า 73), โดย ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 26

อัตราส่วนทางการเงิน มิติที่ 5 : Liquidity--L : สภาพคล่อง

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)	$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$
	วิเคราะห์: แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น
5.2 อัตราหมุนของสินค้า (ครั้ง) (เฉพาะธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย)	$\frac{\text{ต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือเฉลี่ย}}$
	วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงจำนวนครั้งจำหน่ายสินค้าได้ในงวดบัญชีนั้น ๆ เพื่อวัดสภาพคล่องของสินค้า
5.3 อายุเฉลี่ยสินค้า (วัน) (เฉพาะธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย)	$\frac{365 \text{ วัน}}{\text{อัตราหมุนของสินค้า}}$
	วิเคราะห์: แสดงให้เห็นถึงระยะเวลาในการถือครองสินค้าจนถึงวันขาย

ตาราง 26 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
5.4 ลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด (%)	$\frac{\text{ลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระได้ตามกำหนด} \times 100}{\text{ลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระ}}$ วิเคราะห์: วัดถึงความสามารถในการเรียกเก็บหนี้จากลูกหนี้

ที่มา. จาก มาตรฐานการเงินสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ข้อมูลและอัตราส่วนสำคัญของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเฉลี่ย (peer group) ปี 2548 (หน้า 73), โดย ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

2. อัตราส่วนทางการเงิน จัดทำโดยชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด เหน้ที่อ้างอิงอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่จัดทำโดยชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งในด้านความมั่นคง ประสิทธิภาพ การดำเนินงาน และคุณภาพการบริหารจัดการตามหลักการของสถาบันการเงินที่ดีควบคู่ไปกับหลักการและวิธีการสหกรณ์ ซึ่งคณะทำงานได้จัดทำเกณฑ์อ้างอิงดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และปรับปรุงเป็นระยะ ๆ จนถึงปี พ.ศ. 2549 เพื่อให้กับตรงสภาพข้อเท็จจริงและเหมาะสมกับภาวะการณ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในปัจจุบันมากที่สุด (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค)

อนันต์ ชาตรุประชีวิน (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 พฤษภาคม 2549) กล่าวว่า การจัดทำเกณฑ์อ้างอิงได้นำอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน ซึ่งรวมถึง CAMELS และ PEARLS มาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย โดยความร่วมมือจากคณะทำงานตลอดจนหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ในการประเมินและปรับปรุงอัตราส่วนให้เหมาะสมเป็นระยะ ๆ เช่น กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ คณะกรรมการชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มหาวิทยาลัย ธนาคารแห่งประเทศไทยและเจ้าหน้าที่ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด เป็นต้น

ขุมนุสสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ได้แบ่งอัตราส่วน
ทางการเงิน เป็น 5 หมวด ดังนี้

- 2.1 หมวดโครงสร้างทางการเงิน
- 2.2 หมวดสภาพคล่องทางการเงิน
- 2.3 หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้
- 2.4 หมวดคุณภาพสินทรัพย์และการป้องกันความเสี่ยง
- 2.5 หมวดการเจริญเติบโต

ตาราง 27

อัตราส่วนทางการเงิน หมวดโครงสร้างทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
1.1 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์ รวม	$\frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$
	อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: สหกรณ์ได้ให้เงินกู้แก่สมาชิก และสหกรณ์อื่นเป็นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์ทั้งหมด
1.2 อัตราส่วนเงินรับฝากต่อสินทรัพย์รวม	$\frac{\text{เงินรับฝาก}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$
	อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: สหกรณ์มีเงินรับฝากมากน้อย เพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด
1.3 อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	$\frac{\text{ทุนเรือนหุ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$
	อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นมากน้อย เพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด
1.4 อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม	$\frac{\text{เงินกู้ภายนอก}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$
	อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: สหกรณ์มีการกู้ยืมจากภายนอก มากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด

ตาราง 27 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
1.5 อัตราส่วนทุนสำรองต่อทุนเรือนหุ้น	$\frac{\text{ทุนสำรอง} \times 100}{\text{ทุนเรือนหุ้น}}$

อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: สหกรณ์มีทุนสำรองมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับทุนเรือนหุ้น

ที่มา. จาก คู่มือเกณฑ์อ้างอิง (benchmark) ปี 2549 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์-ออมทรัพย์ (หน้า 4), โดย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 28

อัตราส่วนทางการเงิน หมวดสภาพคล่องทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน	$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$

อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: ความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นหรือสภาพคล่องของสหกรณ์มีมากน้อยเพียงใด

ที่มา. จาก คู่มือเกณฑ์อ้างอิง (benchmark) ปี 2549 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์-ออมทรัพย์ (หน้า 7), โดย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 29

อัตราส่วนทางการเงิน หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
3.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนเรือนหุ้น}}$

อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: สหกรณ์มีความสามารถในการหาผลตอบแทนให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้นมากน้อยเพียงใด

ตาราง 29 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
3.2 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม	$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายบริหาร}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$
	อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ไม่รวมดอกเบี้ยจ่ายมากนักน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์รวม

ที่มา. จาก คู่มือเกณฑ์อ้างอิง (benchmark) ปี 2549 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์-ออมทรัพย์ (หน้า 8), โดย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 30

อัตราส่วนทางการเงิน หมวดคุณภาพสินทรัพย์และการป้องกันความเสี่ยง

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
4.1 อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อลูกหนี้เงินให้กู้ทั้งสิ้น	$\frac{\text{หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้}}{\text{ลูกหนี้เงินให้กู้ทั้งสิ้น}} \times 100$
	อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: การบริหารจัดการลูกหนี้ของสหกรณ์มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด
4.2 อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อทุนสำรอง	$\frac{\text{สินทรัพย์ถาวร}}{\text{ทุนสำรอง}}$
	อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: สหกรณ์มีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับทุนสำรอง
4.3 อัตราส่วนเงินให้สมาชิกกู้ต่อทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง	$\frac{\text{เงินให้สมาชิกกู้}}{\text{ทุนเรือนหุ้นและทุนสำรอง}}$
	อัตราส่วนนี้อธิบายว่า: ความสัมพันธ์เรื่องระยะเวลาระหว่างแหล่งเงินทุนของสหกรณ์กับทางใช้เงินทุนให้สมาชิกกู้

ที่มา. จาก คู่มือเกณฑ์อ้างอิง (benchmark) ปี 2549 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์-ออมทรัพย์ (หน้า 9), โดย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 31

อัตราส่วนทางการเงิน 5 หมวดการเจริญเติบโต

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ
5.1 อัตราการเจริญเติบโต ของทุนเรือนหุ้น	$\frac{(\text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปีปัจจุบัน} - \text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปีที่แล้ว}) \times 100}{\text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปีที่แล้ว}}$ อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นถึง: การเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนเรือนหุ้นจากปีก่อน
5.2 อัตราการเจริญเติบโต ของทุนสำรอง	$\frac{(\text{จำนวนทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{จำนวนทุนสำรองปีที่แล้ว}) \times 100}{\text{จำนวนทุนสำรองปีที่แล้ว}}$ อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นถึง: การเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนสำรองจากปีก่อน

ที่มา. จาก คู่มือเกณฑ์อ้างอิง (benchmark) ปี 2549 อัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์-
ออมทรัพย์ (หน้า 10), โดย ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค,
กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

จากข้อมูลเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงินข้างต้น แสดงให้เห็นว่า องค์กรต่าง ๆ
ได้ให้ความสำคัญในการนำอัตราส่วนทางการเงินมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์
งบการเงิน โดยวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ก็เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์
ในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการขององค์กร
และเป็นสิ่งชี้แนะหรือเป็นเครื่องหมายที่ชี้ให้เห็นถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่าง ๆ
ที่แฝงอยู่ (เบญจมาศ อภิสิทธิ์ภิญโญ, 2548, หน้า 67; Albrecht et al., 2002; Brownlee
et al., 2001; Gibson, 2007; Guenther, 2005; Radebaugh & Gray 2002; Weygandt et al.,
2002)

สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาเฉพาะอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับ
สถาบันการเงิน ประกอบด้วย (1) กลุ่มอัตราส่วนทางการเงินที่เรียกว่า CAMELS
(2) กลุ่มอัตราส่วนทางการเงินที่เรียกว่า PEARLS และ (3) อัตราส่วนทางการเงิน
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จากการวิจัย พบว่า ธนาคารและสหกรณ์-
ออมทรัพย์ได้นำอัตราส่วนทางการเงินมาใช้ในการประเมินความเสี่ยงตลอดจนวิเคราะห์

ผลการดำเนินงาน (Porath, 2006, p. 217) โดยอัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้ในสถาบันการเงินมีอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ CAMELS และ PEARLS ซึ่งในประเทศไทย มี 2 หน่วยงาน ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ได้พยายามปรับปรุงและพัฒนาอัตราส่วนทางการเงินเพื่อนำมาใช้ในวงการค้าสหกรณ์ โดยที่อัตราส่วนทางการเงินของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะนำมาใช้กับสหกรณ์ทุกประเภทรวมถึงกลุ่มเกษตรกร ขณะที่อัตราส่วนทางการเงินของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด เน้นนำมาใช้เฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ นอกจากนี้ อัตราส่วนทางการเงินทั้ง 2 หน่วยงาน มีอัตราส่วนบางอัตราส่วนไม่สามารถนำไปใช้กับองค์กรธุรกิจทั่ว ๆ ไป เนื่องจากสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานแตกต่างกัน ดังนั้นถ้าองค์กรใดจะนำไปใช้ก็จำเป็นต้องนำไปประยุกต์ให้เหมาะสม

ระบบเตือนภัยล่วงหน้า

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมาการพัฒนาแบบจำลอง (model) เพื่อการทำนายธุรกิจที่ล้มละลาย หรือธุรกิจที่มีปัญหาในการดำเนินงาน มีผู้ให้ความสนใจเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่ง model เหล่านี้ถือเป็นระบบเตือนภัยล่วงหน้าอย่างหนึ่ง (Aziz & Dar, 2006) และจากวิกฤตทางการเงินในเอเชียระหว่าง ปี ค.ศ. 1997-1998 (ปี พ.ศ. 2540-2541) ได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของธุรกิจหลายประเทศในเอเชีย ธุรกิจจำนวนมากต้องล้มละลาย หรือมีปัญหาในการดำเนินงาน (Eberhart, Altman, & Aggarwal, 1999; Sori, 2006; Sori, Hamid, & Nassir, 2006) หลายองค์กรจึงได้ตื่นตัวในการเริ่มพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า เนื่องจากระบบเตือนภัยล่วงหน้าเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก เพราะการทำธุรกิจได้ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวาง องค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องเตรียมพร้อมเพื่อการแข่งขันและการดำรงอยู่ขององค์กร (Aziz & Dar, 2006; Berg, Borensztein, & Pattillo, 2005)

นอกจากนี้ระบบเตือนภัยล่วงหน้ายังใช้เป็นเครื่องมือในการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความเสี่ยงที่จะกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กร (Bussiere & Fratzscher, 2002; Gadenne & Iselin, 2000; Gaytán, & Johnson 2002; Hu & Ansella, 2005; Sharma, 2001; Zhou, Niu, & Wang, 2005) เพื่อที่จะได้หาทางป้องกันและลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

(Altman & Narayanan, 1997; Bussiere & Fratzscher, 2002) โดยในการพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือและเหมาะสม เพราะจะช่วยเพิ่มอำนาจในการทำนายของระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Ciarlone & Trebeschi, 2006; Jagtiani, Kolari, Lemieux, & Shin, 2003)

ระบบเตือนภัยล่วงหน้าได้พัฒนาขึ้นมาใช้กับหลากหลายธุรกิจ ตัวอย่างเช่น Altman (1968); Charitou, Neophytou, & Charalambous (2004); Platt and Platt, (2002); Sueyoshi (2005) พัฒนาสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรม Braga, Bressan, Colosimo, and Bressan (2006); Catanach and Perry (2001); Tan and Dihadji (2001) พัฒนาสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ Ozkan-Gunay and Ozkan (2007); Rahman et al. (2004) พัฒนาสำหรับกิจการธนาคาร Nunthaphad (2000) พัฒนาสำหรับธุรกิจขายปลีกขนาดเล็ก ส่วน Hsien-Chang, Lie-Huey, Her-Jiun, and Fa-Kuang (2003) พัฒนาสำหรับธุรกิจ SMEs เป็นต้น

ในการพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าโดยทั่วไปจะแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม เช่น กลุ่มแรกล้มละลาย กลุ่มที่ 2 ไม่ล้มละลาย กลุ่มแรกไม่สามารถชำระหนี้ได้ กลุ่มที่ 2 สามารถชำระหนี้ได้ และ กลุ่มแรกมีปัญหาทางการเงิน กลุ่มที่ 2 ไม่มีปัญหาทางการเงิน เป็นต้น นอกจากนี้ จำนวนตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม อาจมีจำนวนเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม (Altman, 1968, 1993; Buggakupta, 2004; Charitou et al., 2004; Nunthaphad, 2000) หรือไม่เท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม ก็ได้ (Braga et al., 2006; Catanach & Perry, 2001; Ozkan-Gunay & Ozkan, 2007; Rahman et al., 2004; Sueyoshi, 2005; Tan & Dihadji, 2001) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการวิเคราะห์

ปัจจัยหรือตัวแปรสำคัญที่นำมาใช้ในการกำหนดแนวทางและวิธีการสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Barniv, Agarwal, & Leach, 2002; Fuertes & Kalotychou, 2005; Rose-Green & Dawkins, 2002; Sarkar & Sriram, 2001) ส่วนใหญ่จะเป็นอัตราส่วนทางการเงิน (Gruszczynski, 2004; Logan, 2001; Ogawa, 2002) ตัวอย่างเช่น Altman (1968, 1993); Buggakupta (2004); Charitou et al. (2004); Nunthaphad (2000); Platt and Platt (2002) และ Sueyoshi (2005) นำอัตราส่วนทางการเงินมาวิเคราะห์ว่า อัตราส่วนใดที่ส่งผลต่อการล้มละลายของธุรกิจ Braga et al. (2006); Catanach and Perry (2001);

Tan and Dihardijo (2001) นำอัตราส่วนทางการเงินมาวิเคราะห์ว่าอัตราส่วนใดส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีปัญหาด้านการเงิน Ozkan-Gunay and Ozkan (2007); Rahman et al. (2004) นำอัตราส่วนทางการเงินมาวิเคราะห์ว่า อัตราส่วนใดที่ส่งผลทำให้ธนาคารมีปัญหาทางการเงิน

Ciarlone and Trebeschi (2006) นำตัวแปรทางการเงินและเงื่อนไขทางการเงินจากภายนอก รวมทั้งตัวแปรจากภาวะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สถานะเงินเฟ้อ รายได้-ประชาชาติ มาวิเคราะห์ดูว่า ตัวแปรใดส่งผลกระทบต่อวิกฤตการณ์ด้านหนี้สินของกลุ่มประเทศที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ Dewaelheyns and Hulle (2006) นำอัตราส่วนทางการเงินผลการดำเนินงานจากอดีตถึงปัจจุบัน และขนาดของธุรกิจ มาวิเคราะห์การล้มละลายของธุรกิจ Hsien-Chang et al. (2003) นำอัตราส่วนทางการเงิน และตัวแปรด้านอื่น ๆ ได้แก่ จำนวนธนาคารที่ใช้บริการ วงเงินหนี้ระยะสั้น วงเงินสินเชื่อที่สามารถใช้ได้ อัตราการขายสินค้าในต่างประเทศ และมูลค่าการลงทุนในต่างประเทศ มาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการประเมินสินเชื่อสำหรับธุรกิจ SMEs

ส่วนวิธีการและเทคนิคทางสถิติที่นำมาใช้ในการพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า นั้นมีหลากหลาย โดยแต่ละวิธีจะมีจุดแข็งและจุดอ่อนแตกต่างกันตามสภาพของธุรกิจ (Aziz & Dar, 2006) ตัวอย่างเช่น Dewaelheyns and Hulle (2006) นำ Univariate Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์ Altman (1968, 1993); Buggakupta (2004) และ Nunthaphad (2000) นำ Discriminant Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์ Rahman et al. (2004); Charitou et al. (2004); Platt and Platt (2002); Hsien-Chang et al. (2003); Distinguin, Rous, and Tarazi (2006) นำ Logistic Regression Analysis มาใช้ในการวิเคราะห์ ส่วน Tam and Kiang (1992) และ Tan and Dihardijo (2001) นำ Artificial Neural Networks มาใช้ในการวิเคราะห์ เป็นต้น

วิธีการในการพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าจะเป็นการนำข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีตมาวิเคราะห์ เพื่อทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตัวอย่าง เช่น Dewaelheyns and Hulle (2006) ใช้อัตราส่วนทางการเงินในอดีตของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างปี ค.ศ. 2000-2002 เพื่อพัฒนาระบบเตือนภัย และ Charitou et al. (2004) ใช้อัตราส่วนทางการเงินในอดีต

ของกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างปี ค.ศ. 1988-1997 เพื่อพัฒนาระบบเตือนภัย เป็นต้น ซึ่งระดับของความถูกต้องในการทำนายจะแตกต่างกันไป แต่ส่วนใหญ่ระดับความแม่นยำจะลดลงเมื่อจำนวนปีก่อนปีที่เกิดเหตุการณ์เพิ่มขึ้น (Altman, 1968, 1993; Nunthaphad, 2000)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยบางรายได้นำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มที่ใช้ในการพัฒนา มาทดสอบระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่พัฒนาขึ้น เพื่อดูว่าระบบเตือนภัยนี้สามารถใช้ทำนายเหตุการณ์ในอนาคตได้ถูกต้องมากน้อยเพียงใด ตัวอย่างเช่น Tan and Dihadjio (2001) ใช้ข้อมูลอัตราส่วนทางการเงิน ระหว่างปี ค.ศ. 1989-1990 ของกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 1,449 ราย สำหรับพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้าปัญหาด้านการเงิน และใช้ข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินเฉพาะ ปี ค.ศ. 1991 ของกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ออมทรัพย์ จำนวน 695 ราย ทดสอบระบบเตือนภัยที่พัฒนาขึ้น เป็นต้น

สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ ระบบเตือนภัยล่วงหน้าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ทราบถึงจุดอ่อน หรือความเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ เพื่อสหกรณ์จะได้หาทางป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ทันทั่วทั้ง (เมธา สุวรรณสาร, 2544, หน้า 100) ซึ่งในความเป็นจริงนั้นการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวมของประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาแบบจำลองขึ้น เพื่อใช้ในการทำนายล่วงหน้าถึงความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอกของสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อจะได้ป้องกันล่วงหน้าไม่ให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของสหกรณ์

การบริหารจัดการ

การบริหาร (administration) และการจัดการ (management) เป็นคำที่นักวิชาการหลายรายได้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 3 แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ 1 การบริหารเป็นการกำหนดนโยบาย ส่วนการจัดการเป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวทางที่ 2 การจัดการเป็นภาพรวม ส่วนการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ และแนวทางที่ 3 การจัดการและการบริหารมีความหมายเหมือนกันสามารถใช้แทนกันได้ (พยอมน วงศ์สารศรี, 2542, หน้า 59-60)

จากความหมายของ 3 แนวทางข้างต้น ผู้วิจัยขอใช้คำว่าบริหารจัดการสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ โดยรวมการบริหารและการจัดการไว้ด้วยกัน เพื่อให้เหมาะสมกับการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

แนวความคิดด้านการบริหารจัดการเริ่มต้นในช่วงที่มีการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมในประเทศอังกฤษ ระหว่างศตวรรษที่ 18 และ 19 รวมทั้งมีการปรับปรุงและพัฒนาไปตามลำดับ ผู้ที่ถือว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ คือ Henri Fayol โดย Fayol (อ้างถึงใน พยอม วงศ์สารศรี, 2542, หน้า 42) มีแนวคิดที่เชื่อว่า ประสิทธิภาพขององค์กรจะเพิ่มขึ้นได้โดยการปรับปรุงกระบวนการบริหาร ซึ่ง Fayol ได้สร้างทฤษฎีการบริหารจัดการโดยประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ (1) การวางแผน (Planning--P) (2) การจัดองค์กร (Organizing--O) (3) การบังคับบัญชา (Commanding--O) (4) การประสานงาน (Coordinating--C) และ (5) การควบคุม (Controlling--C)

ปัจจุบันนี้มีหนังสือและคู่มือด้านการบริหารจัดการหลาย ๆ เล่ม ได้ปรับปรุงหลักการบริหารจัดการของ Fayol จาก 5 ข้อ เหลือเพียง 4 ข้อ ได้แก่ (1) การวางแผน (Planning--P) (2) การจัดองค์กร (Organizing--O) (3) การอำนวยการ (Leading--L) และ (4) การควบคุม (Controlling--C) ซึ่งหลักการบริหารจัดการทั้ง 4 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้ (พยอม วงศ์สารศรี, 2542; มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544; สมยศ นาวิการ, 2543)

ภาพ 4 The process of management (กระบวนการบริหาร)

ที่มา. จาก *Management Challenges in the 21st Century* (3rd ed., p. 6), by P. S. Lewis, S. H. Goodman, and P. M. Fandt, 2001, New York: South-Western College.

1. การวางแผน (Planning--P) เป็นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน รวมถึงวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย
2. การจัดองค์กร (Organizing--O) เป็นการกำหนดโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสม ซึ่งครอบคลุมทั้งประเภทของงาน ผู้ที่จะปฏิบัติงาน การบริหารงาน และการประสานงาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. การอำนวยการ (Leading หรือ Directing--L) เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตลอดจนศิลปะในการจูงใจและโน้มน้าวใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร
4. การควบคุม (Controlling--C) เป็นการติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรให้สอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายที่กำหนดไว้

กล่าวได้ว่า การบริหารจัดการเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือแรงร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การพัฒนาวิธีการบริหารให้มีคุณภาพจะช่วยสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้กับองค์กร (Laohavichien, 2004) โดยควรคำนึงถึงความสามารถ ความต้องการ และความมุ่งหวังด้านความก้าวหน้าของสมาชิกควบคู่ไปด้วย (พยอม วงศ์สารศรี, 2542, หน้า 59)

ส่วนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของกิจการ พบว่า ผู้ทำการวิจัยได้กำหนดตัวแปรเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ตัวอย่างเช่น Braga et al. (2006) ได้กล่าวสรุปผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยมีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน ถ้าอัตราส่วนนี้ยิ่งสูง แสดงว่าสหกรณ์สามารถบริหารสภาพคล่องได้ดี ซึ่งส่งผลดีต่อความสามารถในการชำระหนี้ (2) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่อรายได้ทั้งสิ้น ถ้าอัตราส่วนนี้ยิ่งต่ำ แสดงว่าสหกรณ์บริหารค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรได้ดี ซึ่งส่งผลดีต่อความสามารถในการชำระหนี้ และ (3) อัตราส่วนเงินกู้ยืมภายนอกต่อทุนเรือนหุ้น ถ้าอัตราส่วนนี้ยิ่งต่ำ แสดงว่า สหกรณ์บริหารเงินทุน โดยใช้ทุนภายนอกน้อย ซึ่งส่งผลดีต่อความสามารถในการชำระหนี้

Ciarlone and Trebeschi (2006) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของประเทศบราซิล อูรุกวัย และตุรกี โดยตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์เป็นข้อมูลเชิงมหภาคจำนวนทั้งสิ้น 28 ตัวแปร สรุปได้ว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้จะเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับเงื่อนไขทางการเงินภายนอก และตัวแปรมหภาคที่ใช้วัดสภาพทางเศรษฐกิจ เช่น อัตราการเติบโตของรายได้ประชาชาติ และสถานะเงิน-เพื่อ เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยบางรายได้ทำการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ ตัวอย่างเช่น Chen and Wang (2008) ได้ทำการวิจัยถึงปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตลาดสินเชื่อในไต้หวันลดลงหลังวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินในเอเชีย โดยวิเคราะห์ความต้องการสินเชื่อของผู้กู้และการให้สินเชื่อของธนาคาร ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า การชะลอการให้สินเชื่อทำให้การเติบโตของสินเชื่อลดลง ทั้งนี้เนื่องมาจากแหล่งเงินทุนของธนาคารที่มาจากเงินรับฝากลดลง สินทรัพย์ที่มีอยู่ของธนาคารเกิดการด้อยค่า และลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับธนาคาร

ได้ตามกำหนด ซึ่งส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของธนาคาร ดังนั้นในการพิจารณาสินเชื่อของธนาคารจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ด้วยคุณภาพและอาจนำไปสู่วิกฤตการณ์ทางการเงินในอนาคต ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่ในการยื่นเรื่องขออนุมัติเงินกู้จากธนาคาร พบว่า ธุรกิจขนาดเล็กขาดประสบการณ์ในการขอสินเชื่อที่เพียงพอที่จะทำให้นักธนาคารอนุมัติสินเชื่อให้แก่ธุรกิจ

Coyne, Singh, and Smith (2008) ได้ทำการวิจัยเพื่อหาตัวบ่งชี้ถึงความล้มเหลวทางการเงินของธุรกิจบริการด้านสุขภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นกลุ่มที่ล้มเหลวทางการเงิน 13 ราย และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ 5 ราย สำหรับข้อมูลทางการเงินของกลุ่มธุรกิจที่ล้มเหลวทางการเงิน จะเป็นข้อมูลย้อนหลังไม่เกิน 3 ปี ก่อนที่ธุรกิจจะล้มเหลวทางการเงิน โดยข้อมูลอยู่ระหว่างปี ค.ศ. 1998-2004 และเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินที่วิเคราะห์ แบ่งเป็น 3 หมวด 7 อัตราส่วน ได้แก่ (1) หมวดสภาพคล่อง มี 4 อัตราส่วน (2) หมวดความสามารถในการก่อหนี้ มี 2 อัตราส่วน และ (3) หมวดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มี 1 อัตราส่วน

สรุปผลของตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความล้มเหลวทางการเงินของธุรกิจบริการด้านสุขภาพ มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) อัตราการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานเปรียบเทียบปีปัจจุบันกับปีที่แล้ว (2) อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อรายได้สุทธิ และ (3) อัตราส่วนกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานต่อหนี้สินรวม โดยตัวแปรทั้ง 3 นี้ แสดงให้เห็นว่า การบริหารกระแสเงินสดของธุรกิจเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งส่วนหนึ่งของความล้มเหลวทางการเงินก็มาจากการพึ่งพาเงินทุนจากภายนอกมากเกินไป และเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นธุรกิจควรมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ

Hsien-Chang et al. (2003) ได้ทำการประเมินสินเชื่อสำหรับธุรกิจ SMEs ซึ่งเครื่องบ่งชี้ความสามารถในการชำระหนี้ของธุรกิจในอนาคต โดยผลของการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีผลมี 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อรายได้จากการดำเนินงาน (2) อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนหักภาษีเงินได้ต่อรายได้จากการดำเนินงาน

(3) อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนหักภาษีเงินได้ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และ (4) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งทั้ง 4 อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นว่า อัตราส่วนเหล่านี้ยิ่งสูงเท่าใด ธุรกิจยิ่งมีผลประกอบการที่ดีเท่านั้น ซึ่งส่งผลดีต่อความสามารถในการชำระหนี้ในอนาคต

Kim and Rhee (2009) ได้ทำการวิจัยถึงผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศสหรัฐอเมริกาต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งการวิจัย พบว่า วิกฤตการณ์ดังกล่าวกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีอย่างรุนแรงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยส่งผลทำให้ (1) สินทรัพย์และหนี้สินของสถาบันการเงินอ่อนแอหรือไม่มั่นคงเนื่องจากตลาดมีความผันผวน (2) หนี้สินต่างประเทศระยะสั้นมีปัญหาเพิ่มขึ้นเนื่องจากระบบเศรษฐกิจอ่อนไหวตามความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน และ (3) ปัญหาฟองสบู่จากการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์

ผลจากการวิจัย ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ (1) รัฐบาลควรบริหารสภาพคล่องให้เหมาะสม โดยให้มีเงินหมุนเวียนในระบบอย่างเพียงพอ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจสามารถดำเนินต่อไปได้ (2) รัฐบาลและธนาคารกลางควรกำหนดมาตรการเด็ดขาดและรวดเร็ว เพื่อจัดการกับสินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และระบบเงินลงทุนของสถาบันการเงินที่มีปัญหา (3) รัฐบาลควรประสานงานกับสถาบันการเงินในการปรับปรุงโครงสร้างองค์กร (4) กำหนดข้อกฎหมายที่จะช่วยลดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง (5) รัฐบาลควรปรับปรุงขั้นตอนการทำงานเพื่อประสิทธิภาพในการแก้ไขวิกฤตการณ์ และ (6) ข้อเสนอแนะข้างต้นไม่ใช่ทำเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤตการณ์แต่ควรปฏิบัติต่อเนื่อง

Levisauskaite and Kaupelyte (2005) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศลิทัวเนีย โดยวิเคราะห์ลักษณะพิเศษของการบริหารความเสี่ยงในสหกรณ์ออมทรัพย์ ประเมินแนวโน้มและสถานการณ์เปลี่ยนแปลง ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบข้อบังคับ วิเคราะห์ตัวชี้วัดความเสี่ยงและการพัฒนาปัจจัยที่จะมีผลต่อความเสี่ยงและการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์

โดยสรุปได้ว่า ลักษณะการบริหารความเสี่ยงในสหกรณ์ออมทรัพย์จะแตกต่างจากการบริหารความเสี่ยงในกิจการธนาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้นมา โดยเฉพาะ และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบข้อบังคับในช่วงแรก ๆ

ความเสี่ยงด้านนี้จะสูงมากและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่เมื่อผ่านไปสักระยะหนึ่งความเสี่ยงด้านนี้จะค่อย ๆ ลดลง นอกจากนี้ ในการวิเคราะห์ตัวชี้วัดความเสี่ยงและการพัฒนา พบว่า แม้ว่าในความเป็นจริงสหกรณ์ออมทรัพย์จะบริหาร-สินเชื่อ ความเพียงพอของเงินทุนและความเสี่ยงด้านสภาพคล่องให้อยู่ในระดับเดียวกัน แต่ว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีอัตราการเติบโตที่สูงมากในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ส่วนสำคัญ ก็คือ โครงสร้างด้านงบดุล ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์บริหารเงินทุนระยะสั้นกับเงินลงทุนระยะยาว ไม่เหมาะสมและนำไปสู่การกู้เงิน จะทำให้ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและความเสี่ยงด้านการทำกำไรของสหกรณ์เพิ่มขึ้น รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางด้านกฎหมาย โครงสร้างงบกำไรขาดทุน งบดุล และความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ได้แก่ การพัฒนาของเทคโนโลยี การควบคุมภายในก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์

Nocetti (2006) ได้ทำการวิจัยถึงวิกฤตเศรษฐกิจทางการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศอาร์เจนตินา จากข้อมูลของธนาคารกลางแสดงให้เห็นว่า ธนาคารจำนวนมากมีปัญหาทางการเงินสาเหตุมีหลายปัจจัย ได้แก่ สินเชื่อที่ให้แก่ลูกหนี้เกิดด้วยคุณภาพอันเนื่องมาจากการวิเคราะห์สินเชื่อที่ไม่เข้มงวด การลดค่าเงินทำให้ภาระหนี้ต่างประเทศเพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้ความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารที่มีเงินทุนไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ภาวะเศรษฐกิจถดถอย นโยบายภายในประเทศที่ไม่ดีพอ สถานการณ์ทางการเมือง รูปแบบทางวัฒนธรรม ข้อกฎหมาย และโครงสร้างทางสังคมที่หลากหลายก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ดังกล่าว

Platt and Platt (2002) ได้กล่าวสรุปผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาทางการเงินของธุรกิจอุตสาหกรรมส่วนประกอบรถยนต์ โดยมี 3 ตัวแปร แสดงให้เห็นว่า ค่าของตัวแปรยังมีค่าสูงเท่าใด โอกาสที่ธุรกิจจะมีปัญหาทางการเงินยิ่งมากขึ้นเท่านั้น ได้แก่ (1) อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อสินทรัพย์รวม (2) อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และ (3) อัตราส่วนเจ้าหนี้ต่อสินทรัพย์รวม ส่วนอีก 3 ตัวแปร แสดงให้เห็นว่า ค่าของตัวแปรยังมีค่าสูงเท่าใด โอกาสที่ธุรกิจจะมีปัญหาทางการเงินยิ่งลดลงเท่านั้น ได้แก่ (1) อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (2) อัตราการเติบโตของกระแสเงินสด และ (3) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย

Rahman et al. (2004) ได้กล่าวสรุปผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาทางการเงินของธนาคาร มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) อัตราส่วนทุนของธนาคารต่อสินทรัพย์รวม โดยเป็นตัวชี้ให้เห็นว่า ทุนของธนาคารไม่เพียงพอที่จะสำรองความเสียหายที่เกิดขึ้นกับธนาคาร (2) อัตราส่วนรายได้ดอกเบี้ยต่อค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย โดยเป็นตัวชี้ให้เห็นว่า ต้นทุนของเงินทุนที่ธนาคารได้มาสูงกว่ารายได้จากการนำเงินทุนไปหาผลประโยชน์ และ (3) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อกำไรสุทธิก่อนหักภาษีเงินได้ โดยเป็นตัวชี้ว่าธนาคารไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารค่าใช้จ่ายเพื่อก่อให้เกิดกำไรเพียงพอ

Tan and Dihadjio (2001) ได้กล่าวสรุปผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อสภาพปัญหาทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมี 2 ตัวแปร แสดงให้เห็นว่า ค่าของตัวแปรยังมีค่าสูงเท่าใดโอกาสที่สหกรณ์จะมีปัญหาทางการเงินมากขึ้นเท่านั้น ได้แก่ (1) ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ และ (2) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม ส่วนอีก 2 ตัวแปร แสดงให้เห็นว่า ค่าของตัวแปรยังมีค่าสูงเท่าใดโอกาสที่สหกรณ์จะมีปัญหาทางการเงินยิ่งลดลงเท่านั้น ได้แก่ (1) อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นและทุนสำรองและส่วนเกินค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อสินทรัพย์รวม และ (2) อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม

ส่วนที่ 3 การศึกษานำร่อง

การศึกษานำร่อง (pilot study) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์หาตัวแปรอิสระที่เหมาะสมในการพัฒนาแบบจำลองสำหรับทำนายความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้ โดยแบ่งหัวข้อการศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบของการศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานำร่อง
4. การเก็บและรวบรวมข้อมูล
5. ขอบเขตของการศึกษานำร่อง

6. กรอบแนวความคิดของการศึกษานำร่อง
7. สมมติฐานการวิจัยของการศึกษานำร่อง
8. นิยามเชิงทฤษฎี
9. นิยามเชิงปฏิบัติการ
10. การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล
11. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
12. สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษานำร่อง

รูปแบบของการศึกษา

การศึกษานำร่องครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการศึกษา 3 รูปแบบ ได้แก่

(1) การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) (2) การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และ (3) การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และประมวลผลงานด้านวิชาการ ประกอบด้วย บทความ เอกสารวิชาการ การสัมภาษณ์ ตำราต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์รวมถึงสังเคราะห์ ออกมาเป็นกรอบแนวความคิด รวมทั้งนำมาใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถามสำหรับ สัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง

กรอบแนวความคิดจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระมี 15 ตัวแปร ได้แก่ ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงินมี 9 ตัวแปร ประกอบด้วย 4 หมวด คือ (1) หมวดโครงสร้างทางการเงิน 4 ตัวแปร (2) หมวดสภาพคล่อง 1 ตัวแปร (3) หมวดประสิทธิภาพการทำได้ 2 ตัวแปร และ (4) หมวดการเจริญเติบโต 2 ตัวแปร ส่วนที่ 2 ได้แก่ การบริการจัดการมี 6 ตัวแปร ประกอบด้วย ตัวแปรด้านการบริหารจัดการ 3 ตัวแปร และด้านการบริหารการเงิน 3 ตัวแปร สำหรับตัวแปรตามจะเป็นความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์

การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะอธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังที่กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิด ที่ 1 และเป็นการวิเคราะห์หลายตัวแปร (multivariate analysis) (Babbie, 2004, p. 416;

Davis, 2000, p. 470) โดยในกรอบแนวความคิดที่ 1 ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน และส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ ในการศึกษาครั้งนี้จะนำข้อมูลเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อดูว่าอัตราส่วนทางการเงินตัวใดและวิธีการบริหารจัดการอย่างไร ที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์

นอกจากนี้ จะทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตามที่กำหนดจากกรอบแนวความคิดที่ 1 รวม 15 สมมติฐาน เพื่อดูว่า อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม จะส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้แตกต่างกันหรือไม่

การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) นอกเหนือจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจากกรอบแนวความคิดที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์เพิ่มเติม ซึ่งเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านการบริหารจัดการที่ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม ต่างกัน รวมทั้งเป็นการเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณ

ผลจากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการ รวมทั้งการประมวลผลการสัมภาษณ์ข้างต้นซึ่งเป็นการศึกษานำร่อง ทำให้ได้ตัวแปรอิสระที่เหมาะสมที่จะนำไปกำหนดกรอบแนวความคิดที่ 2 เพื่อการพัฒนาแบบจำลองสำหรับทำนายความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้ ตลอดจนทดสอบสมมติฐานการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คณะอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำแหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการวิเคราะห์ 2 หน่วยงาน คือ (1) ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และ (2) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด โดย รองศาสตราจารย์ ดร. สวัสดิ์ แสงบางปลา

ประธานกรรมการดำเนินการ (ในขณะนั้น) ส่วนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้แก่ นางสาวสุพัตรา ธนเสถียรวัฒน์ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (ในขณะนั้น)

สำหรับชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์สมาชิก ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปีเป็นวันปิดงวดบัญชีของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด โดยแต่ละปีจะแสดงให้เห็นถึงจำนวนสหกรณ์สมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาโดยใช้วิธีการก้วนซ้ำ และสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา (ดูตาราง 32)

ตาราง 32

จำนวนสหกรณ์สมาชิก และสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548

สหกรณ์ออมทรัพย์	รวม
จำนวนสหกรณ์สมาชิก	835
สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาโดยใช้วิธีการก้วนซ้ำ	33
สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา	191
จำนวนสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้	224

ส่วนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ให้ข้อมูลทางการบัญชีและวิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เป็นลูกหนี้เงินให้กู้ยืมของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ปิดบัญชี ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 โดยข้อมูลส่วนใหญ่จะมีวันปิดบัญชีต่างจากวันปิดบัญชีของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ซึ่งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ไม่สามารถปรับปรุงให้ทุกสหกรณ์แสดงข้อมูลทางการบัญชี ณ วันที่ ตรงกันกับของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ได้ ดังนั้น จะขอ นำข้อมูลทางการบัญชีในปีที่เกิดขึ้นก่อนปีบัญชีของชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ มาใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สำหรับวิเคราะห์ตัวแปรในกรอบแนวความคิดที่ 1 โดยกำหนดเฉพาะสหกรณ์ลูกหนี้ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 224 สหกรณ์ ส่วนที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์

การบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547) โดยกำหนดเฉพาะสหกรณ์ลูกหนี้ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์ ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 36 สหกรณ์ ประกอบด้วยลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และชำระหนี้ได้กลุ่มละ 18 สหกรณ์ เพื่อเสริมการวิเคราะห์ตัวแปรในกรอบแนวความคิดที่ 1 และนำมาไปสู่การกำหนดกรอบแนวความคิดที่ 2 ต่อไป

ในการเลือกจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเลือกสุ่มจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 224 สหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ 33 สหกรณ์ และสามารถชำระหนี้ได้ 191 สหกรณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างจะพิจารณาจากเกณฑ์การจัดขนาดสหกรณ์ พ.ศ. 2547 ซึ่งตัวแปรที่ใช้ในการจัดขนาด ได้แก่ ทุนดำเนินงาน ปริมาณธุรกิจ และจำนวนสมาชิก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน, 2548) และใช้วิธีการเลือกโดยการสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลาก (lottery method) ซึ่งเป็นการสุ่มแบบไม่แทนที่

จากกลุ่มสหกรณ์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (กลุ่มที่ 1) ที่แบ่งตามขนาดสหกรณ์ ผู้วิจัยจะเลือกจำนวนตัวอย่างเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์จำนวนร้อยละ 50 ของแต่ละขนาด ถ้าขนาดใดมีเศษจะปัดขึ้นเป็นจำนวนเต็ม ซึ่งทำให้ได้จำนวนตัวอย่าง 18 สหกรณ์ ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (กลุ่มที่ 2) จะให้มีจำนวนตัวอย่างในแต่ละขนาดเท่ากับกลุ่มที่ 1 ดังนั้น จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะมีทั้งสิ้น 36 สหกรณ์ สำหรับการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตามจำนวนที่ต้องการมีวิธีการดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548)

กลุ่มแรกกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เริ่มจากการทำสลากโดยระบุชื่อ สหกรณ์-ออมทรัพย์ทั้งสิ้น 33 สหกรณ์ พร้อมแยกกลุ่มตามขนาดสหกรณ์ จากนั้นจะทำการสุ่มหยิบสลากจำนวน 18 สหกรณ์ สลากใบใดเมื่อถูกสุ่มแล้วจะไม่นำสลากใบนั้นใส่กลับลงไปสุ่มซ้ำอีก การสุ่มตัวอย่างจะทำจนครบตามจำนวนที่ต้องการ โดยมีสหกรณ์ขนาดใหญ่มาก 11 สหกรณ์ เลือกลงมาเพียง 6 สหกรณ์ สหกรณ์ขนาดใหญ่ 16 สหกรณ์ เลือกลงมาเพียง 8 สหกรณ์ สหกรณ์ขนาดกลาง 5 สหกรณ์ เลือกลงมาเพียง 3 สหกรณ์ และสหกรณ์ขนาดเล็ก 1 สหกรณ์ เลือก 1 สหกรณ์

สำหรับกลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ เริ่มจากการทำสลากโดยระบุชื่อ สหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งสิ้น 191 สหกรณ์ พร้อมแยกกลุ่มตามขนาดสหกรณ์ จากนั้นจะทำการสุ่มหยิบสลากจำนวน 18 สหกรณ์ ซึ่งหลักการสุ่มเหมือนกลุ่มแรก โดยมีสหกรณ์ขนาดใหญ่มาก 55 สหกรณ์ เลือกลมาเพียง 6 สหกรณ์ สหกรณ์ขนาดใหญ่ 74 สหกรณ์ เลือกลมาเพียง 8 สหกรณ์ สหกรณ์ขนาดกลาง 40 สหกรณ์ เลือกลมาเพียง 3 สหกรณ์ และสหกรณ์ขนาดเล็ก 22 สหกรณ์ เลือกลมาเพียง 1 สหกรณ์

ตาราง 33

กลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ ปี พ.ศ. 2548 ที่ทำการสัมภาษณ์ในการศึกษานำร่อง

รายการ	ขนาดสหกรณ์				รวม
	ใหญ่มาก	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
กลุ่มที่ 1	11	16	5	1	33
กลุ่มที่ 2	55	74	40	22	191
รวม	66	90	45	23	224
กลุ่มที่ 1	11	16	5	1	33
สุ่มร้อยละ 50 จากกลุ่มที่ 1	5.5	8	2.5	0.5	
จำนวนตัวอย่างกลุ่มที่ 1	6	8	3	1	18
จำนวนตัวอย่างกลุ่มที่ 2	6	8	3	1	18
รวมจำนวนตัวอย่าง	12	16	6	2	36

จากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ส่วน ข้างต้น อันประกอบด้วย ส่วนที่ 1 สำหรับวิเคราะห์ตัวแปรในกรอบแนวคิดที่ 1 โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 224 สหกรณ์ และส่วนที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์การบริหารจัดการในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะ ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 36 สหกรณ์ สามารถนำมาสรุปเป็นตารางเพื่อแสดงให้เห็นถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานำร่อง ดังนี้

ตาราง 34

กลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ออมทรัพย์ ปี พ.ศ. 2548 สำหรับวิเคราะห์ตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่ 1 และสัมภาษณ์เพื่อเสริมการวิจัยเชิงปริมาณในการศึกษานำร่อง

ปี	กลุ่มตัวอย่างสำหรับวิเคราะห์ตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่ 1			กลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์เพื่อเสริมการวิจัยเชิงปริมาณ		
	ชำระหนี้ไม่ได้ฯ	ชำระหนี้ได้ฯ	รวม	ชำระหนี้ไม่ได้ฯ	ชำระหนี้ได้ฯ	รวม
พ.ศ. 2548	33	191	224	18	18	36
รวม	33	191	224	18	18	36

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานำร่อง

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อนำมาใช้ในการสัมภาษณ์ผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2548 เกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547) ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) โดยเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) แบบมีโครงสร้างหรือแบบมีมาตรฐาน (structured/standardized interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนจัดเตรียมชุดคำถามและวิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบและขั้นตอนล่วงหน้า มีการดำเนินงานแบบเป็นทางการภายใต้กฎเกณฑ์หรือมาตรฐานเดียวกัน กล่าวคือ ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์โดยใช้ชุดคำถามชุดเดียวกัน และมีการเรียงลำดับก่อนและหลังของชุดคำถามเหมือนกัน โดยชุดคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นแบบปลายปิด (close-ended questions) ส่วนชุดคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการเป็นแบบปลายเปิด (open-ended questions) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543; สุภางค์ จันทวานิช, 2547, หน้า 95-96; องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 173; Babbie, 2004; Davis, 2000)

ในแบบสัมภาษณ์ (ดูภาคผนวก ข) และการสัมภาษณ์จะมีรายละเอียดในประเด็นศึกษาครบทุกประเด็นและครบทุกคนที่สัมภาษณ์ วัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลการบริหารจัดการในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี โดยจะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างด้านการบริหารจัดการที่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-

อ้อมทรัพย์ 2 กลุ่ม ต่างกัน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะช่วยเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณในด้านความเข้าใจ และการตีความ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2547, หน้า 71) รวมทั้งประมวลสรุปเพื่อกำหนดเป็นตัวแปรอิสระสำหรับกรอบแนวความคิดที่ 2 ต่อไป

วิธีสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของวิธีสร้างเครื่องมือและการทดสอบเครื่องมือ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543; สรชัย พิศาลบุตร, เสาวรส ใหญ่สว่าง และปรีชา อัสวเดชาบุตร, 2549; สุวิมล ตีรกานันท์, 2548)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์อ้อมทรัพย์ พร้อมกำหนดขอบเขตของคำถามสำหรับแบบสัมภาษณ์ โดยให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ ซึ่งในการสร้างแบบสัมภาษณ์จะขอคำแนะนำจาก คณะอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งผู้มีความรู้ประสบการณ์ในขบวนการสหกรณ์อ้อมทรัพย์ และสถาบันการเงิน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงข้อบกพร่องอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ความชัดเจนในการใช้ถ้อยคำ การครอบคลุมเนื้อหาในสิ่งที่ต้องการทราบ ระยะเวลาในการตอบ การเรียงลำดับคำถาม รวมถึงคำตอบที่ได้สนับสนุนข้อคำถามที่ตั้งไว้เพียงไร

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์ทางด้านการสหกรณ์อ้อมทรัพย์ ตลอดจนเป็นที่เชื่อถือในแวดวงวิชาการ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กับเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการศึกษา รวมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (construct validity) เพื่อพิจารณาว่า แบบสัมภาษณ์สามารถวัดได้ครอบคลุมขอบเขตของความหมายหรือครบตามคุณลักษณะประจำตามทฤษฎีที่ใช้สร้างเครื่องมือหรือไม่ หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนสุดท้าย นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์ (pre-test) สหกรณ์อ้อมทรัพย์ 10 สหกรณ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเข้าใจ และสามารถตอบคำถามได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ ถ้ามีข้อคำถาม

ใดที่ควรปรับปรุงก็จะปรึกษาคณะอาจารย์ที่ปรึกษา และทำการปรับปรุงให้เหมาะสม ต่อจากนั้นจะนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 สำหรับวิเคราะห์ตัวแปรตามกรอบแนวความคิดที่ 1 และ ส่วนที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์ การบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 สำหรับวิเคราะห์ตัวแปรตามกรอบแนวความคิดที่ 1 ผู้วิจัยได้รวบรวม ข้อมูลลงบการเงินประจำปี และวิธีการบริหารจัดการของกลุ่มตัวอย่างที่ปิดบัญชีระหว่าง วันที่ 1 มกราคม 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งวิธีการบริหารจัดการจะเลือก เฉพาะหัวข้อเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้จากแบบการประเมินคุณภาพสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (คู่มือ ก) เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วน ทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการตามกรอบแนวความคิดที่ 1

ส่วนที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์การบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ สัมภาษณ์ ผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 36 สหกรณ์ ประกอบด้วยลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และชำระหนี้ได้กลุ่มละ 18 สหกรณ์ โดยรวบรวมข้อมูลวิธีการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ปิดบัญชี ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านการบริหาร- จัดการที่ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม ต่างกัน รวมทั้งประมวลสรุปกำหนดเป็นตัวแปรอิสระสำหรับกรอบแนวความคิดการวิจัย ในลำดับต่อไป (ดูกรอบแนวความคิดที่ 2)

ขอบเขตของการศึกษานำร่อง

สำหรับขอบเขตของการศึกษานำร่อง ผู้วิจัยได้มุ่งประเด็นที่เกี่ยวกับการทดสอบ สมมติฐานการวิจัยและวิเคราะห์หาตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้ เพื่อนำไปสู่การสร้างกรอบแนวความคิดของ

การวิจัยสำหรับพัฒนาแบบจำลองในขั้นต่อไป โดยสามารถสรุปขอบเขตของการศึกษานำร่องได้ (ดูตาราง 35)

ตาราง 35

ขอบเขตของการศึกษานำร่อง

แนวทางในการศึกษานำร่อง	กลุ่มตัวอย่าง
ขั้นตอนที่ 1 ทดสอบสมมติฐานการวิจัยและวิเคราะห์ตัวแปรอัตราส่วนทางการเงินและการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ด้วยสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง พ.ศ. 2548 จำนวน 224 สหกรณ์ ที่ปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 (ดูกรอบแนวความคิดที่ 1)	สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 224 สหกรณ์ ได้แก่ กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ 33 สหกรณ์ และสามารถชำระหนี้ได้ 191 สหกรณ์
ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 36 สหกรณ์ เกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างที่ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม ต่างกัน ด้วยคำถามแบบปลายเปิด พร้อมประมวลผลการสัมภาษณ์เพื่อกำหนดเป็นตัวแปรในการวิจัยต่อไป	สหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ณ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548 จำนวน 36 สหกรณ์ ได้แก่ กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ 18 สหกรณ์ และที่สามารถชำระหนี้ได้ 18 สหกรณ์
ขั้นตอนที่ 3 นำผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 และประมวลผลการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 2 มากำหนดเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบจำลอง โดยตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรที่มีผลโดยตรงต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์	

กรอบแนวความคิดของการศึกษานำร่อง

ผลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาสู่การกำหนดกรอบแนวความคิดที่ 1 ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยตัวแปรตามเป็นความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ส่วนตัวแปรอิสระแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (1) อัตราส่วนทางการเงิน และ (2) การบริหารจัดการ ตัวแปรอิสระทั้ง 2 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงินจำนวน 9 อัตราส่วน แบ่งเป็น 4 หมวด ได้แก่ (1) หมวดโครงสร้างทางการเงิน (2) หมวดสภาพคล่องทางการเงิน (3) หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ และ (4) หมวดการเจริญเติบโต

ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ ประกอบด้วยวิธีการบริหารจัดการ 6 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการในสหกรณ์ และ (2) ด้านการบริหารการเงิน จากกรอบแนวความคิดนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน และวิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อดูว่าอัตราส่วนทางการเงินตัวใดและวิธีการบริหารจัดการอย่างไรเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมทั้งทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตาราง 36

อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการศึกษานำร่อง

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ	แหล่งอ้างอิง
1. หมวดโครงสร้างทางการเงิน		
1.1 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%)	$\frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค); Levisauskaite and Kaupelyte (2005); NCUA (1994); Rahman et al. (2004)
1.2 อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม (%)	$\frac{\text{ทุนเรือนหุ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค); Catanach and Perry (2001)
1.3 อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (%)	$\frac{\text{เงินกู้ภายนอก}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย (2549ค)
1.4 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม (%)	$\frac{\text{ทุนสำรอง}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน (2549); ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ (2548); Levisauskaite and Kaupelyte (2005)

ตาราง 36 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน	สูตรการคำนวณ	แหล่งอ้างอิง
2. หมวดสภาพคล่องทางการเงิน		
2.1 อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (เท่า)	$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน (2549); ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค); Braga et al. (2006); Ozkan-Gunay and Ozkan, (2007); Platt and Platt (2002); Tan and Dihardijo (2001), Sueyoshi (2005)
3. หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้		
3.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น (%)	$\frac{\text{กำไรสุทธิ} \times 100}{\text{ทุนเรือนหุ้น}}$	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค)
3.2 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม (%)	$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายบริหาร} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค); Tan and Dihardijo (2001)
4. หมวดการเจริญเติบโต		
4.1 อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น (%)	$\frac{(\text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปีปัจจุบัน} - \text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปีที่แล้ว}) \times 100}{\text{จำนวนทุนเรือนหุ้นปีที่แล้ว}}$	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน (2549); ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค), NCUA (1994)
4.2 อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง (%)	$\frac{(\text{จำนวนทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{จำนวนทุนสำรองปีที่แล้ว}) \times 100}{\text{จำนวนทุนสำรองปีที่แล้ว}}$	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน (2549); ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค)

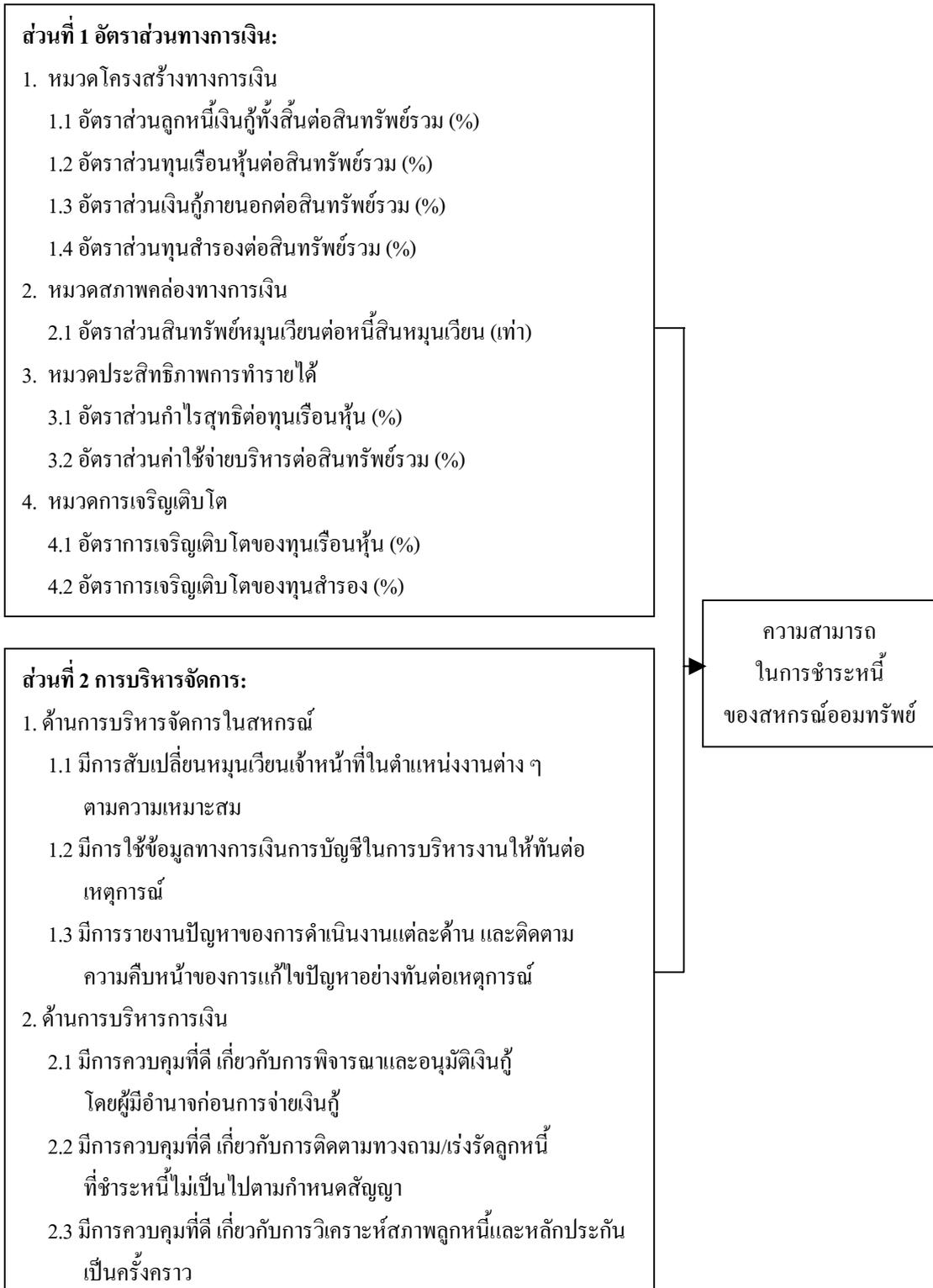
ตาราง 37

วิธีการบริหารจัดการที่ใช้ในการศึกษานำร่อง

การบริหารจัดการ	วิธีการบริหารจัดการ	แหล่งอ้างอิง
1. ด้านการบริหาร- จัดการ ในสหกรณ์ ระดับคำตอบ คือ มี หรือ ไม่มี	1.1 มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงาน ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม 1.2 มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงาน ให้ทันต่อเหตุการณ์ 1.3 มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหา อย่างทันต่อเหตุการณ์	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักมาตรฐานการสอบ- บัญชีภาคเอกชน (2551)
2. ด้านการบริหาร- การเงินระดับ คำตอบ คือ มี หรือ ไม่มี	2.1 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติ- เงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ 2.2 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/ เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา 2.3 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ และหลักประกันเป็นครั้งคราว	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักมาตรฐานการสอบ- บัญชีภาคเอกชน (2551)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 5 กรอบแนวความคิดที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงิน และการบริหารจัดการต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นจากกรอบแนวความคิดที่ 1 ซึ่งเป็นผลมาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวความคิดแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน และ ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ สำหรับตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ การกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน ตามตัวแปรอิสระ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์งบการเงิน โดยวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการขององค์กร และเป็นสิ่งชี้แนะหรือเป็นเครื่องหมายที่ชี้ให้เห็นถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ (เบญจมาศ อภิสัทธีภิญโญ, 2548, หน้า 67; Albrecht et al., 2002; Brownlee et al., 2001; Gibson, 2007; Guenther, 2005; Radebaugh & Gray, 2002; Stice et al., 2003; Weygandt et al., 2002) ซึ่งในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินทั้งสิ้น 9 อัตราส่วน โดยมีการกำหนดสมมติฐานการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. หมวดโครงสร้างทางการเงิน โครงสร้างทางการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดศักยภาพแห่งการเติบโต ความสามารถในการแสวงหารายได้ และความเข้มแข็งทางการเงินของสหกรณ์ ในหมวดโครงสร้างทางการเงินประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน 4 อัตราส่วน โดยมีการกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ (ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์, 2548, หน้า 4)

1.1 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่า เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์มีอยู่ในบัญชีลูกหนี้เงินกู้มากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์ใช้เงินทุนที่จัดหามาได้ในลักษณะไม่เหมาะสม โดยนำเงินไปลงทุน โดยการให้กู้ซึ่งถือเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนจำนวนสูงขาดความสัมพันธ์ด้านระยะเวลาของการได้มาและใช้ไปของเงินทุน หรือมีภาระหนี้สินกู้ยืมสูงจนเกินกว่าเงินทุนที่มีอยู่จะรองรับได้ ก็อาจมีผลกระทบต่อสภาพคล่องอย่างมาก

(FCA, 2005) ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต

สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

1.2 อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม (%) เป็นอัตราส่วนที่แสดง (สุพัตรา ธนเสณีวัฒน์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 21 ธันวาคม 2550) ให้ความเห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนเรือนหุ้นมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นแหล่งเงินทุนภายในที่มีความเสี่ยงต่ำหรือแทบไม่มีความเสี่ยง สหกรณ์ที่มีทุนเรือนหุ้นสูงจะช่วยคุ้มครองให้มีความมั่นคงมากกว่า สหกรณ์ที่มีทุนเรือนหุ้นต่ำ ทุนเรือนหุ้นได้มาจากการหักเงินของสมาชิกทุกเดือน และมีส่วนหนึ่งที่ได้มาจากการระดมหุ้นที่สมาชิกพิจารณาแล้วเห็นว่า การลงทุนในสหกรณ์ได้ประโยชน์มากกว่าการลงทุนในสถาบันการเงินอื่นหรือนำเงินไปฝากธนาคาร เพราะสมาชิกไม่ต้องเสียภาษีเงินได้จากเงินปันผลและอัตราเงินปันผลโดยเฉลี่ยที่สูงกว่า เมื่อสหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนเรือนหุ้นสูงก็ช่วยให้สหกรณ์สามารถนำเงินส่วนนี้ไปชำระหนี้ได้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

1.3 อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (%) เป็นอัตราส่วนที่แสดง (สุพัตรา ธนเสณีวัฒน์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 21 ธันวาคม 2550) ให้ความเห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีการกู้ยืมจากภายนอกมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งหมด สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่เป็นทุนของสหกรณ์ หรือเงินรับฝาก จะมีความเสี่ยงต่ำเพราะเมื่อเงินกู้ถึงกำหนดชำระก็สามารถนำเงินทุนเหล่านี้มาชำระได้ แต่ถ้าแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ได้มาจากการกู้ยืม จะมีความเสี่ยงสูงถ้าเจ้าหนี้ต้องการให้ชำระหนี้ หรือแหล่งเงินกู้อะไรก็ตามให้กู้ ก็จะมีผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ทำให้

สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน, 2548)

สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

1.4 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม (%) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนสำรองมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์ทั้งสิ้น ทุนสำรองเป็นทุนที่มีบทบาทในธุรกิจของสหกรณ์ เป็นทุนที่มีขึ้นด้วยเหตุผลในด้านความมั่นคง โดยเฉพาะเพื่อป้องกันเหตุการณ์ต่าง ๆ ในด้านร้ายที่ไม่ได้คาดคิดเอาไว้ล่วงหน้าเนื่องจากทุนสำรองของสหกรณ์ไม่สามารถที่จะแบ่งแยกได้ แหล่งที่มาสำคัญของทุนสำรองในสหกรณ์โดยทั่ว ๆ ไปเป็นข้อกำหนดทางกฎหมายให้สหกรณ์กันส่วนหนึ่งของกำไรประจำปีเอาไว้เป็นทุนสำรอง โดย พ.ร.บ. สหกรณ์กำหนดให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ ทุนสำรองจึงนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการรักษาระดับการผันแปรทางการเงินของสหกรณ์ (สุวรรณ ชูโชติ, ม.ป.ป.)

การที่ทุนสำรองมีขึ้นด้วยเหตุผลในด้านความมั่นคง ดังนั้น สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนนี้สูงจะมีความมั่นคงทางการเงินและมีโอกาสที่จะชำระหนี้ได้มากขึ้น

สมมติฐานการวิจัยข้อ 4 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

2. หมวดสภาพคล่องทางการเงิน สภาพคล่อง หมายถึง การมีสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วและสามารถนำมาชำระหนี้ได้ทันท่วงที สภาพคล่องทางการเงินที่มีเพียงพอนอกจากจะเป็นส่วนที่ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการประกอบการ สามารถสนองความต้องการเงินหรือสินเชื่อในระบบแล้ว ยังเป็นฐานในการรองรับภาระหนี้สินและการถอนเงินของผู้ฝาก ตลอดจนความต้องการเงินลักษณะเร่งด่วนและจำเป็นอื่นในการดำเนินงาน สำหรับในหมวดนี้ ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน 1 อัตราส่วน โดยมีการกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ (FCA, 2005)

2.1 อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (เท่า) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีความสามารถในการนำสินทรัพย์ระยะสั้นไปชำระหนี้สินระยะสั้นได้มากน้อยเพียงใด ถ้ามีสภาพคล่องมากเพียงพอโดยสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายก็จะช่วยป้องกันปัญหาทางการเงินที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ (Albuquerque & Hopenhayn, 2004; Burkart & Ellingsen, 2004; Clementi & Hopenhayn, 2005; Morellec, 2001) หรืออาจกล่าวได้ว่า ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์ มีอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีสภาพคล่องสูงและมีความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นสูง ในทางกลับกัน หากอัตราส่วนนี้ต่ำก็อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, หน้า 7)

สมมติฐานการวิจัยข้อ 5 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนต่ำ

3. หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ ประสิทธิภาพการทำรายได้สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความอยู่รอดหรือความสามารถในการดำเนินงานต่อไป และความเติบโตก้าวหน้าในอนาคต (NCUA, 2003) ในหมวดประสิทธิภาพการทำรายได้ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน 2 อัตราส่วน โดยมีการกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

3.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น (%) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์สามารถหาผลตอบแทนให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้นมากน้อยเพียงใด ถ้ามีอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่าประสิทธิภาพการทำกำไรสูงเมื่อเทียบกับทุนเรือนหุ้น ในทางกลับกันหากอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่า ประสิทธิภาพการทำกำไรต่ำเมื่อเทียบกับทุนเรือนหุ้น ทั้งนี้อาจเกิดจากความสามารถในการหารายได้ต่ำ หรือมีค่าใช้จ่ายสูง (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, หน้า 8)

สมมติฐานการวิจัยข้อ 6 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นต่ำ

3.2 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม (%) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับสินทรัพย์รวม ถ้ามีอัตราส่วนนี้สูงแสดงว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านค่าใช้จ่ายต่ำ ในทางกลับกันหากมีอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่ามีประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านค่าใช้จ่ายสูง (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, หน้า 8) การมีประสิทธิภาพสูงทำให้มีกำไรเพิ่มขึ้นและนำผลกำไรมาชำระหนี้ได้มากขึ้น

สมมติฐานการวิจัยข้อ 7 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

4. หมวดการเจริญเติบโต การเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นและทุนสำรองควบคู่ไปกับการรักษาภาวะการณืทำกำไรไว้ให้ได้ จะช่วยทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีความเข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น สำหรับในหมวดการเจริญเติบโตประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน 2 อัตราส่วน โดยมีการกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้ (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์, 2548, หน้า 9)

4.1 อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น (%) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนเรือนหุ้นจากปีก่อนมากน้อยเพียงใด ถ้ามีอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงเท่าใดก็แสดงว่าการเติบโตของทุนเรือนหุ้นมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งส่งผลทำให้มีความมั่นคงสูง การมีความมั่นคงสูงก็ทำให้มีความสามารถในการชำระหนี้ได้มากขึ้น (ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, หน้า 10)

สมมติฐานการวิจัยข้อ 8 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นต่ำ

4.2 อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง (%) เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนสำรองจากปีก่อนมากน้อยเพียงใด ถ้ามีอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงเท่าใดก็แสดงว่า การเติบโตของทุนสำรองมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งส่งผลทำให้มีความมั่นคงสูง การที่มีความมั่นคงสูงก็ทำให้

มีความสามารถในการชำระหนี้ได้มากขึ้น (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, หน้า 10)

สมมติฐานการวิจัยข้อ 9 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรองสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรองต่ำ

ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ การบริหารจัดการเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารต้องใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการดำเนินการ และต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจของสมาชิก จึงจะสัมฤทธิ์ผล (พยอม วงศ์สารศรี, 2542, หน้า 59; Lewis et al., 2001) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์วิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการในสหกรณ์ และ (2) ด้านการบริหารการเงิน โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการในสหกรณ์ การบริหารจัดการในสหกรณ์ออมทรัพย์ แสดงถึงการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารภายใต้กรอบของกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของสหกรณ์ เพื่อประโยชน์แก่สมาชิกและความมั่นคงกับสหกรณ์ และมีฝ่ายจัดการเป็นผู้ทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ตามนโยบายของสหกรณ์ (ปราโมทย์ สรวมนาม, 2547, หน้า 9) สำหรับการวิเคราะห์วิธีการบริหารจัดการด้านนี้ จะเน้นเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ประกอบด้วยวิธีการบริหารจัดการ 3 ข้อ โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1.1 มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม การสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นการป้องกันการทุจริตของเจ้าหน้าที่อย่างหนึ่ง (ปรเมศวร์ อินทรชุมนุม, 2545, หน้า 191) ตลอดจนเพิ่มทักษะในการเรียนรู้งานในด้านอื่น ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ ทำให้ทราบถึงระบบการทำงานของสหกรณ์มากขึ้น และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ต้องมีความเหมาะสม

สมมติฐานการวิจัยข้อ 10 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

1.2 มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ (สุพัตรา ธนเสวีวัฒน์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 21 ธันวาคม 2550) กล่าวว่า ผู้เกี่ยวข้องในการบริหารต้องมีความรู้ความสามารถและบริหารงานอย่างมีอาชีพและให้ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารอย่างทันต่อเหตุการณ์จะช่วยป้องกันปัญหาที่อาจกระทบต่อการชำระหนี้ แต่ถ้าสหกรณ์ไม่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้อาจมีปัญหาสภาพคล่องและอาจหาทางแก้ไขปัญหาไม่ทัน หรือถ้าต้นก็มีต้นทุนในการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น เช่น กู้เงินจากภายนอกที่อัตราดอกเบี้ยที่สูง เป็นต้น

สมมติฐานการวิจัยข้อ 11 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์

1.3 มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ การบริหารจัดการที่ดีเมื่อทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ออมทรัพย์ต้องรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบตามขั้นตอน เพื่อที่จะได้หาทางแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีการติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาให้ทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อป้องกันผลกระทบต่อการดำเนินงานของสหกรณ์

สมมติฐานการวิจัยข้อ 12 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และไม่ติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์

2. ด้านการบริหารการเงิน แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยทั่วไปมาจาก ภายในและภายนอก โดยมีต้นทุนที่แตกต่างกันไป การบริหารการเงินจำเป็นต้องบริหาร อย่างมืออาชีพ นอกจากทราบเทคนิคตามทฤษฎีแล้วยังต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม การบริหารการเงินมีหลายช่องทาง เช่น ให้สมาชิกกู้ ให้สหกรณ์อื่นกู้ ฝากสถาบัน- การเงินอื่น และลงทุนอื่น ๆ (มนตรี ช่วยชู, 2546ก, หน้า 51) สำหรับการวิจัยนี้เน้นไปที่ ให้สมาชิกกู้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นสหกรณ์ผู้กู้ โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ 3 ข้อ ดังนี้

2.1 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจ ก่อนการจ่ายเงินกู้ การพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ทุกครั้ง เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการตรวจสอบสถานภาพของผู้กู้ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด หรือไม่ที่สหกรณ์ออมทรัพย์จะปล่อยเงินกู้ให้ เมื่อพบว่า ผู้ขอกูรายใดมีแนวโน้ม ที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ก็อาจจะระงับการให้กู้หรือมีมาตรการอื่นใดที่จะป้องกันหนี้ ที่อาจมีปัญหในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้การปล่อยเงินกู้เป็นไปอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง รวมทั้งลดโอกาสที่ผู้กู้จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต ซึ่งเป็นผลดี ต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

สมมติฐานการวิจัยข้อ 13 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการ การพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ จะมีความสามารถ ในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการพิจารณา และอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้

2.2 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา การติดตามทวงถามและเร่งรัดลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ นั้น ช่วยทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ทราบถึงสถานภาพของลูกหนี้ว่ามีแนวโน้มที่จะสามารถ ชำระหนี้ได้หรือไม่ ซึ่งจะนำมากำหนดมาตรการกับลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ รวมทั้งนำข้อมูลมาคำนวณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามเกณฑ์ ที่นายทะเบียนกำหนดเพื่อแสดงสภาพของลูกหนี้ที่แท้จริง ซึ่งเป็นประโยชน์ ต่อการบริหารการเงิน และเมื่อการบริหารการเงินมีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้สหกรณ์ สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

สมมติฐานการวิจัยข้อ 14 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา

2.3 มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกัน เป็นครั้งคราว สหกรณ์ออมทรัพย์ควรกำหนดการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกัน เป็นครั้งคราว เมื่อพบหลักประกันเกิดการด้อยค่าให้แจ้งลูกหนี้นำหลักประกันอื่น มาทดแทน นอกจากนี้ ถ้าสภาพลูกหนี้มีแนวโน้มจะมีปัญหาต้องเตรียมมาตรการแก้ไข เพื่อป้องกันการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือหนี้สูญ และลดค่าใช้จ่ายในการเรียก ชำระหนี้ รวมทั้งป้องกันผลกระทบที่อาจมีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

สมมติฐานการวิจัยข้อ 15 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราวจะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ และหลักประกันเป็นครั้งคราว

นิยามเชิงทฤษฎี

กรอบแนวความคิดที่ 1 กำหนดคำนิยามเชิงทฤษฎี (conceptual definition) ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน, 2551; จินตนา เวชสวัสดิ์, 2543; พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542, 2542; สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2538; 2545)

ตัวแปรอิสระส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน

1. หมาดโครงสร้างทางการเงิน

1.1 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง จำนวนเงิน ที่ผู้เป็นหนี้กู้เงินจากกิจการคงเหลือทั้งสิ้น คูณหนึ่งร้อยหารด้วยสินทรัพย์รวม

1.2 อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น คูณหนึ่งร้อยหารด้วยสินทรัพย์รวม

1.3 อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง จำนวนเงิน

ที่กิจการกู้จากภายนอกคงเหลือทั้งสิ้น คุณหนึ่งร้อย หารด้วยสินทรัพย์รวม

1.4 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ทุนที่กำหนดให้มีการสำรองไว้ตามข้อกำหนดทางกฎหมายและสำรองตามที่สมาชิกเห็นชอบ คุณหนึ่งร้อย หารด้วยสินทรัพย์รวม

2. หมวดสภาพคล่องทางการเงิน

2.1 อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (เท่า) หมายถึง เงินสดหรือสินทรัพย์อื่นที่มีเหตุผลหรือคาดหมายได้ว่าจะเปลี่ยนเป็นเงินสด หรือขายหรือใช้หมดไประหว่างรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของกิจการ หารด้วยหนี้สินซึ่งมีระยะเวลาชำระคืนภายใน 1 ปี หรือภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานปกติของกิจการ

3. หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้

3.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น (%) หมายถึง รายได้ของงวดเวลาหนึ่ง ที่คงเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คุณหนึ่งร้อย หารด้วยทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น

3.2 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั่วไปที่เกิดขึ้นในการบริหารกิจการอันเป็นส่วนรวม คุณหนึ่งร้อย หารด้วยสินทรัพย์รวม

4. หมวดการเจริญเติบโต

4.1 อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น (%) หมายถึง ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นปีปัจจุบัน ลบด้วยทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นปีก่อน คุณหนึ่งร้อย หารด้วยทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นปีก่อน

4.2 อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง (%) หมายถึง ทุนที่กำหนดให้มีการสำรองไว้ตามข้อกำหนดทางกฎหมายและสำรองตามที่สมาชิกเห็นชอบปีปัจจุบัน ลบด้วยทุนที่กำหนดให้มีการสำรองไว้ตามข้อกำหนดทางกฎหมายและสำรองตามที่สมาชิกเห็นชอบปีก่อน คุณหนึ่งร้อย หารด้วยทุนที่กำหนดให้มีการสำรองไว้ตามข้อกำหนดทางกฎหมายและสำรองตามที่สมาชิกเห็นชอบปีก่อน

ตัวแปรอิสระส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ

1. ด้านการบริหารจัดการในสหกรณ์

1.1 มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม หมายถึง มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กร

จากตำแหน่งงานหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งงานหนึ่ง โดยพิจารณาถึงความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานตามความเหมาะสม

1.2 มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ หมายถึง มีการนำข้อมูลทางการเงินการบัญชีขององค์กรมาวิเคราะห์ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการบริหารงานให้ทันกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

1.3 มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ หมายถึง มีการรายงานถึงปัญหาของการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ขององค์กร รวมทั้งติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ด้านการบริหารการเงิน

2.1 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ หมายถึง องค์กรมีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้

2.2 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา หมายถึง องค์กรมีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถามและเร่งรัดลูกหนี้เงินกู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนให้กับองค์กรตามกำหนดในสัญญา

2.3 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว หมายถึง องค์กรมีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว เพื่อดูว่าลูกหนี้และหลักประกันมีสถานภาพเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงที่อาจกระทบต่อองค์กรหรือไม่

ตัวแปรตาม ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์มีความสามารถในการชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาหรือไม่

นิยามเชิงปฏิบัติการ

จากกรอบแนวความคิดที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรวัดตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน

9 อัตราส่วน มาตรฐานตัวแปร คือ มาตรฐานอัตราส่วน (ratio scale) และ ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ 6 ข้อ มาตรฐานตัวแปร คือ มาตรฐานนามบัญญัติ (nominal scale)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ มาตรฐานตัวแปร คือ มาตรฐานนามบัญญัติ (nominal scale)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ (operational definition) สำหรับตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน, 2551; จินตนา เวชสวัสดิ์, 2543; พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542, 2542; สมยศ นาวิการ, 2543 หน้า 379; สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2538; 2545)

ตัวแปรอิสระส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน

1. หมวดโครงสร้างทางการเงิน

1.1 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่สิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มียอดเงินที่สมาชิกกู้เงินและยังชำระหนี้ไม่หมดคงเหลือทั้งสิ้นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์รวม

1.2 อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์รวม

1.3 อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน สหกรณ์อื่น และบุคคลภายนอกคงเหลือทั้งสิ้นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์รวม

1.4 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีทุนที่กำหนดให้มีการสำรองไว้ตามข้อกำหนดทางกฎหมาย และสำรองตามที่สมาชิกเห็นชอบทั้งสิ้นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์รวม

2. หมวดสภาพคล่องทางการเงิน

2.1 อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (เท่า) หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีความสามารถในการชำระหนี้ซึ่งมีระยะเวลาการชำระคืนภายใน 1 ปี หรือภายในรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์ไม่น้อยเพียงใด

3. หมวดประสิทธิภาพการทำรายได้

3.1 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น (%) หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งสิ้นร้อยละเท่าไรของทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น

3.2 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง ณ วันปิดงวดบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีค่าใช้จ่ายบริหารทั้งสิ้นร้อยละเท่าไรของสินทรัพย์รวม

4. หมวดการเจริญเติบโต

4.1 อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น (%) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นจากปีก่อน ณ วันปิดงวดบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

4.2 อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง (%) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น (เติบโต) หรือลดลง (ถดถอย) ของทุนที่กำหนดให้มีการสำรองไว้ตามข้อกำหนดทางกฎหมาย และสำรองตามที่สมาชิกเห็นชอบจากปีก่อน ณ วันปิดงวดบัญชีของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

ตัวแปรอิสระส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ

1. ด้านการบริหารจัดการในสหกรณ์

1.1 มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถอย่างเหมาะสม

โดยการสับเปลี่ยนจะเป็นการโยกย้ายเจ้าหน้าที่จากงานหนึ่งไปยังอีกงานหนึ่งอย่างมีระบบ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มจำนวนงานที่แตกต่างกันให้แก่เจ้าหน้าที่ทำโดยไม่เพิ่มความซับซ้อนของงาน

1.2 มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการนำข้อมูลทางการเงินการบัญชีมาวิเคราะห์ เช่น งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด หรือรายงานการตรวจสอบกิจการ เป็นต้น โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาใช้ในการบริหารงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

1.3 มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการรายงานปัญหาที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านต่าง ๆ และติดตามความคืบหน้าของการแก้ปัญหา เพื่อให้การแก้ไขปัญหาทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. ด้านการบริหารการเงิน

2.1 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชีการให้เงินกู้ของสหกรณ์-ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ ซึ่งกำหนดไว้ในข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์

2.2 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงินจากชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถามตลอดจนเร่งรัดลูกหนี้เงินกู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้คืนให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

2.3 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกัน เป็นครั้งคราว หมายถึง ในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่กู้เงิน

จากขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว เพื่อดูสถานภาพของลูกหนี้ว่ามีโอกาสที่จะไม่สามารถชำระหนี้คืนให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์หรือไม่ รวมถึงวิเคราะห์หลักประกันว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร เพื่อที่จะได้หาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาก่อนที่จะส่งผลกระทบต่อสหกรณ์ออมทรัพย์

ตัวแปรตาม ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง ความสามารถในการชำระหนี้ให้แก่ขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ในฐานะเจ้าหนี้ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่เกิดจากสัญญาเงินกู้ที่มีระยะเวลาชำระหนี้เกิน 1 ปี โดยแบ่งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ตามความสามารถในการชำระหนี้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาโดยใช้วิธีการกั้วนซ่า ซึ่งวิธีการกั้วนซ่าในที่นี้ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่มีหนี้ค้างชำระที่เกิดจากการกู้เงินจากขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด และไม่สามารถชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา จึงได้ทำสัญญาเงินกู้ฉบับใหม่กับขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ภายใน 12 เดือน โดยนำเงินกู้ส่วนหนึ่งที่ได้จากการกั้วนซ่าไปชำระเงินกู้เดิมที่ค้างชำระขุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

กลุ่มที่ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งข้อมูลการศึกษานำร่อง 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การตรวจสอบข้อมูลในการศึกษานำร่อง ส่วนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการศึกษานำร่อง ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ในการศึกษานำร่อง และ ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในการศึกษานำร่อง ดังนี้

ส่วนที่ 1 การตรวจสอบข้อมูลในการศึกษานำร่อง สำหรับการตรวจสอบข้อมูล เป็นการตรวจสอบคุณสมบัติข้อมูล โดยตรวจสอบตัวแปรอิสระอัตราส่วนทางการเงินทั้ง

9 ตัวแปร เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการนำมาวิเคราะห์ ซึ่งในการวิเคราะห์ การถดถอยลอจิสติกไม่มีเงื่อนไขของข้อมูลเกี่ยวกับการกระจายแบบปกติ (normal distribution) และความแปรปรวนของข้อมูล แต่เงื่อนไขสำคัญ คือ ตัวแปรอิสระ ไม่ควรมีความสัมพันธ์กันสูง เพราะถ้ามีความสัมพันธ์กันสูงจะส่งผลให้ค่าสัมประสิทธิ์ ที่ใช้ในการประมาณขนาดความแม่นยำ ซึ่งจะเกิดขึ้นในสัมพัทธ์ทางบวกสูงเท่านั้น ส่วนกรณีที่มีความสัมพันธ์ทางลบสูงจะยิ่งทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ใช้ในการประมาณ มีความแม่นยำมากขึ้น เรียกตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกสูงว่าสถานะ multicollinearity ถ้าเกิดสถานะดังกล่าวทางแก้ไขต้องตัดตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่ง ที่มีความสัมพันธ์กันสูงออกจากวิเคราะห์ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550, หน้า 484; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548; สุฤดี โกศัยเนตร, 2549; Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2006)

ในการตรวจสอบตัวแปรอิสระว่า มีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่นั้น ได้กำหนดไว้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่แรกทำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ถ้าค่า $r < 0.80$ แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร และขั้นตอนที่ 2 หาค่า ความทนทาน (Tolerance) ถ้าค่ามากกว่า 0.1 ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ แสดงว่า ตัวแปรอิสระ ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร และหาค่า Variance Inflation Factor (VIF) ถ้าค่า $VIF \leq 4$ แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร ซึ่งวิธีการดังกล่าว เป็นวิธีที่นิยมใช้ในการตัดสินใจ ชุดของตัวแปรอิสระนั้นมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกันอย่างไร แท้จริงหรือไม่ โดยวิธีการนี้เป็นการนำตัวแปรอิสระทีละตัวมาเป็นตัวแปรตาม แล้วใช้ ตัวแปรอิสระที่เหลือเป็นตัวแปรพยากรณ์ โดยค่า Tolerance จะมีค่าเท่ากับ $1 - R^2$ สำหรับ ค่า VIF จะเป็นส่วนกลับของค่า Tolerance (ธารรัตน์ พัฒนา, 2550; สุฤดี โกศัยเนตร, 2549; Garson, 2010; Hair et al., 2006)

ส่วนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการศึกษานำร่อง การทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการศึกษานำร่อง เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิดที่ 1 รวม 15 สมมติฐาน โดยมีสหกรณ์ออมทรัพย์ ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 224 สหกรณ์ เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการทดสอบจะใช้การวิเคราะห์การถดถอย ลอจิสติก (Ngamsom, 2001) เพื่อดูว่า อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการ

ที่แตกต่างกันของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์แตกต่างกันหรือไม่

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้

ในการศึกษานำร่อง การวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมข้อมูลจากงบการเงินประจำปีและวิธีการบริหารจัดการของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีวงบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547 มาวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิดที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดค่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม (Y) มีการแจกแจงแบบเบอร์นูลลี (Bernoulli distribution) มีค่าได้เพียง 2 ค่า คือ 0 กับ 1 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550, หน้า 427, 447) โดยกำหนดให้

Y คือ ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์

Y = 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ในสัญญา

Y = 0 สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ในสัญญาโดยใช้วิธีการถ่วงซ้ำ

ตัวแปรอิสระ ที่เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มหรือตัวแปรเชิงคุณภาพ ได้แก่ วิธีการบริหารจัดการทั้งหมด ซึ่งจำเป็นต้องสร้างตัวแปรหุ่น (dummy variable or indicator variable) ขึ้นจำนวน $k - 1$ ตัว เมื่อ k คือ จำนวนระดับคำตอบของตัวแปร โดยที่ตัวแปรหุ่นแต่ละตัวจะมีค่าได้เพียง 2 ค่า คือ 0 และ 1 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549, หน้า 88)

จากการสร้างตัวแปรหุ่นให้กับตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มหรือตัวแปรเชิงคุณภาพในการศึกษานำร่องข้างต้น สามารถสรุปเป็นตารางได้ (ดูตาราง 38)

ตาราง 38

ข้อมูลสรุปการสร้างตัวแปรหุ่นให้กับตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรเชิงกลุ่มในการศึกษานำร่อง

	ตัวแปร	D1
1.1 มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ		
ความเหมาะสม		
ไม่มี	Rotate	0
มี	กลุ่มอ้างอิง	1
1.2 มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์		
ไม่มี	Information	0
มี	กลุ่มอ้างอิง	1
1.2 มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหอย่างทันต่อเหตุการณ์		
ไม่มี	Report	0
มี	กลุ่มอ้างอิง	1
1.3 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้		
ไม่มีการควบคุมที่ดี	Consider	0
มีการควบคุมที่ดี	กลุ่มอ้างอิง	1
1.4 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา		
ไม่มีการควบคุมที่ดี	Follow	0
มีการควบคุมที่ดี	กลุ่มอ้างอิง	1
1.5 มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว		
ไม่มีการควบคุมที่ดี	Analysis	0
มีการควบคุมที่ดี	กลุ่มอ้างอิง	1

ขั้นตอนที่ 3 ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สำหรับสถิติที่ใช้ มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายถึงลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2548; State University of New York at Oswego, 2010)

1.1 ตัวแปรอิสระอัตราส่วนทางการเงิน จะอธิบายด้วยค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินที่ตัดค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดข้างละ 2.5% ออกไป (5% Trimmed Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD)

1.2 ตัวแปรอิสระการบริหารจัดการ จะอธิบายด้วยค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage หรือ %) โดยแสดงตารางแจกแจงความถี่

2. สถิติอ้างอิง (inference statistics) สำหรับสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก ประเภทการวิเคราะห์แบบวิธีปกติ (direct หรือ enter) ซึ่งเป็นเทคนิคการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการการถดถอยลอจิสติกในขั้นตอนเดียว เพื่อต้องการยืนยันสิ่งที่ได้พบทวนวรรณกรรม โดยพิจารณาจากค่า P -value ถ้าตัวแปรอิสระใดไม่มีนัยสำคัญจะตัดทิ้งไป และวิเคราะห์ขั้นต่อไปเฉพาะตัวแปรที่มีนัยสำคัญ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549; ศิริชัย กาญจนวาสิ, 2548; สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2548; อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, 2547; อุไรวรรณ อมรมนิมิตร, 2546; Hair et al., 2006) สำหรับค่าที่ใช้จัดกลุ่ม (classification cutoff) พิจารณาจากค่า $P(Y)$ ถ้า $P(Y) \leq 0.5$ จะให้ $Y = 0$ คือ ไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่ถ้า > 0.5 จะให้ $Y = 1$ คือ สามารถชำระหนี้ได้ ในที่นี้ 0.5 คือ ค่า cutoff ซึ่งกำหนดค่าตามความเหมาะสมกับงานวิจัย โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.01 ถึง 0.99 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549, หน้า 94) และในการศึกษานำร่องนี้กำหนดค่า cutoff เท่ากับ 0.5

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในการศึกษานำร่อง ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ 3 ขั้นตอน ดังนี้ (รวีวรรณ ชินะตระกูล, 2544, หน้า 32-34; องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 235)

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ได้ถอดคำพูดมาอย่างละเอียดแล้ว โดยตรวจสอบดูว่า มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามความต้องการหรือไม่ ถ้าไม่สมบูรณ์ครบถ้วนก็จะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดระเบียบข้อมูล นำข้อมูลที่ผ่านมาตรวจสอบมาแบ่งประเภทหรือแบ่งเป็นหมวดหมู่ ต่อจากนั้นจัดทำรหัสหรือดัชนีข้อมูล (data coding/indexing)

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่แบ่งประเภทแล้วมาเขียนเรียบเรียงเพื่อหาคำตอบและข้อสรุปทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษานำร่อง สามารถแบ่งหัวข้อได้ 4 หัวข้อ ดังนี้

1. ผลการตรวจสอบข้อมูลในการศึกษานำร่อง
2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการศึกษานำร่อง
3. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ในการศึกษานำร่อง
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในการศึกษานำร่อง

ผลการตรวจสอบข้อมูลในการศึกษานำร่อง ในการตรวจสอบความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรอิสระ จะทำการตรวจสอบใน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกทำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) และขั้นตอนที่ 2 จะหา ค่าความทนทาน (Tolerance) และหาค่า Variance Inflation Factor (VIF) โดยผลการตรวจสอบมี ดังนี้

ตาราง 39

ค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในการศึกษานำร่อง

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. ลูกหนี้เงินกู้ยืมถึงสิ้นต่อสินทรัพย์รวม	1								
2. ทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	-.051	1							
3. เงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม	-.006	-.509	1						
4. ทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม	.004	.251	-.193	1					
5. สินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน	-.215	.418	.003	.437	1				
6. กำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น	.082	-.133	.142	.057	-.016	1			
7. ค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม	-.172	-.122	-.002	-.164	.058	-.109	1		
8. อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น	.093	.005	.049	.201	.552	.008	-.015	1	
9. อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง	-.022	-.147	.070	-.302	-.003	-.028	.330	.153	1

จากตาราง 39 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร โดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์น้อยกว่า 0.80 ($r < 0.80$) และเพื่อให้การทดสอบ มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 2 โดยจะพิจารณาค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ซึ่งผลวิเคราะห์ที่ได้แสดง (ดูตาราง 40)

ตาราง 40

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	Collinearity Statistics	
	Tolerance	VIF
อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม	.822	1.216
อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	.447	2.237
อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม	.597	1.674
อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม	.651	1.536
อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน	.333	3.005
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น	.862	1.160
อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม	.768	1.301
อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น	.521	1.921
อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง	.768	1.302

จากตาราง 40 พบว่า ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียน ต่อหนี้สินหมุนเวียน มีค่า Tolerance ต่ำสุดเท่ากับ .333 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ต้องมากกว่า 0.1 ส่วนค่า VIF มีค่าสูงสุดเท่ากับ 3.005 ซึ่งน้อยกว่า 4 จึงเป็นการยืนยัน ผลวิเคราะห์ในขั้นตอนแรกจากการทำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร และมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกในขั้นต่อไป

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการศึกษานำร่อง การทดสอบสมมติฐาน การวิจัยในการศึกษานำร่อง เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตามที่กำหนดไว้ใน กรอบแนวความคิดที่ 1 รวมทั้งสิ้น 15 สมมติฐาน เพื่อดูว่า อัตราส่วนทางการเงิน และวิธีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีผลทำให้ความสามารถ

ในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์แตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยมีดังนี้

ตาราง 41

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย 15 สมมติฐานในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
	5% Trimmed	5% Trimmed						
	Mean	Mean						
อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม	98.6459	94.9384	-1.365	.317	18.588	1	.00001*	.255
อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	44.1720	50.8441	-.050	.050	1.025	1	.311	.951
อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม	30.7491	17.8947	-.117	.038	9.710	1	.002*	.890
อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม	4.3919	4.3372	-.266	.197	1.810	1	.179	.767
อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน	1.0082	1.2855	.703	.579	1.473	1	.225	2.020
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น	9.6506	8.7624	-.112	.127	.768	1	.381	.894
อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม	1.4910	1.6346	-.242	.504	.230	1	.631	.785
อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น	15.7113	13.7480	.008	.029	.077	1	.782	1.008
อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง	18.2720	14.9018	-.011	.006	3.576	1	.059	.989
Rotate(1)	-	-	-.004	.723	.000	1	.995	.996
Information(1)	-	-	1.235	1.960	.397	1	.529	3.439
Report(1)	-	-	.880	1.395	.399	1	.528	2.412

ตาราง 41 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
Consider(1)	-	-	-2.373	1.559	2.318	1	.128	.093
Follow(1)	-	-	1.444	.732	3.891	1	.049*	4.238
Analysis(1)	-	-	.517	.616	.703	1	.402	1.676

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 41 แสดงรายละเอียดของค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด 9 อัตราส่วน ของสหกรณ์ออมทรัพย์ 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 แทนสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา โดยใช้วิธีการกู้ยืมซ้ำ ส่วนกลุ่มที่ 2 แทนสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญา

นอกจากนี้ในตารางยังแสดงรายละเอียดของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติก (B) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (*SE*) ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ Wald ชั้นของความอิสระ (degree of freedom--*df*) ระดับนัยสำคัญ (*P-value*) และค่าของโอกาสที่สหกรณ์ออมทรัพย์จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ $\text{Exp}(B)$ ซึ่งในการทดสอบสมมติฐานการวิจัยจะนำค่าสถิติทดสอบ Wald และระดับนัยสำคัญ (*P-value*) มาวิเคราะห์โดยผู้วิจัยขอเสนอผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเป็นรายข้อ ดังนี้

ตาราง 42

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ส่งต่อสินทรัพย์รวมกับความสามารถในการชำระหนี้ของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ส่งต่อสินทรัพย์รวม	98.6459	94.9384	-1.365	.317	18.588	1	.00001*	.255

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

จากตาราง 42 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ 18.588 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .00001) ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value < .05) แสดงว่า อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยเมื่อเปรียบเทียบสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (กลุ่มที่ 1) จะมีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ (กลุ่มที่ 2) (5% Trimmed Mean = 98.6459 และ 94.9384 ตามลำดับ) นอกจากนี้ จากค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ .255 จะได้ค่า $\text{Exp}(B) - 1$ เท่ากับ -.745 หมายความว่า อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้ลดลงร้อยละ 74.5 ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

ผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สรุปได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งมีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่า จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 43

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-
ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	44.1720	50.8441	-.050	.050	1.025	1	.311	.951

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

จากตาราง 43 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ 1.025 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .311) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 44

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-
ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม	30.7491	17.8947	-.117	.038	9.710	1	.002*	.890

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอก ต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

จากตาราง 44 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ 9.710 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .002) ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value < .05) แสดงว่า อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยเมื่อเปรียบเทียบสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (กลุ่มที่ 1) มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ (กลุ่มที่ 2) (5% Trimmed Mean = 30.7491 และ 17.8947 ตามลำดับ) นอกจากนี้ จากค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ .890 จะได้ค่า $\text{Exp}(B) - 1$ เท่ากับ -.110 หมายความว่า อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้ลดลงร้อยละ 11.0 ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

ผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สรุปได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งมีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่า จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 45

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-
ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม	4.3919	4.3372	-.266	.197	1.810	1	.179	.767

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 4 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

จากตาราง 45 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ 1.810 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .179) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 4 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 46

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน	1.0082	1.2855	.703	.579	1.473	1	.225	2.020

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 5 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนต่ำ

จากตาราง 46 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ 1.473 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .225) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 5 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 47

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-
ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น	9.6506	8.7624	-.112	.127	.768	1	.381	.894

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 6 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นต่ำ

จากตาราง 47 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ .768 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .381) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 6 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 48

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมกับความสามารถในการชำระหนี้ของ
สหกรณ์ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	p-value	Exp(B)
อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม	1.4910	1.6346	-.242	.504	.230	1	.631	.785

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 7 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

จากตาราง 48 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ .230 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .631) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 7 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 49

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-
ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น	15.7113	13.7480	.008	.029	.077	1	.782	1.008

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 8 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของ
ทุนเรือนหุ้นสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่
อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นต่ำ

จากตาราง 49 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ .077 โดยมีระดับ
นัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .782) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05)
แสดงว่า อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน
นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 8 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 50

ค่าเฉลี่ย และค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับอัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรองกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-
ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	กลุ่มที่ 1 5% Trimmed Mean	กลุ่มที่ 2 5% Trimmed Mean	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง	18.2720	14.9018	-.011	.006	3.576	1	.059	.989

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 9 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรองสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรองต่ำ

จากตาราง 50 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ 3.576 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .059) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า อัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรอง ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 9 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 51

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
Rotate(1)	-.004	.723	.000	1	.995	.996

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 10 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

จากตาราง 51 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ .000 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .995) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า การสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 10 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 52

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์กับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
Information(1)	1.235	1.960	.397	1	.529	3.439

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 11 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์

จากตาราง 52 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ .397 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ ($P\text{-value} = .529$) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($P\text{-value} > .05$) แสดงว่า การใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานฯ ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 11 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 53

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้านและติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันเหตุการณ์กับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
Report(1)	.880	1.395	.399	1	.528	2.412

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 12 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และไม่ติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์

จากตาราง 53 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ .399 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .528) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า การรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 12 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 54

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการควบคุมการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้ โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้กับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
Consider(1)	-2.373	1.559	2.318	1	.128	.093

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 13 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้

จากตาราง 54 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ 2.318 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .128) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05) แสดงว่า การควบคุมเกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้

ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 13 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 55

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการควบคุมการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญาเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-ออมทรัพย์ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
Follow(1)	1.444	.732	3.891	1	.049*	4.238

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 14 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา

จากตาราง 55 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ 3.891 โดยมีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ ($P\text{-value} = .049$) ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด ($P\text{-value} < .05$) แสดงว่า การควบคุมเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญามีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์

นอกจากนี้ จากค่า Exp(B) เท่ากับ 4.238 จะได้ค่า $\text{Exp}(B) - 1$ เท่ากับ 3.238 หมายความว่า ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์เปลี่ยนการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา จากไม่มีการควบคุมที่ดีเป็นมีการควบคุมที่ดี (เปลี่ยนจาก 0 เป็น 1) ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 323.8 หรือ 3.238 เท่า ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

ผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สรุปได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไป

ตามกำหนดสัญญา จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์
ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 14 ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 56

ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการควบคุมการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และ
หลักประกันเป็นครั้งคราวกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์
ในการศึกษานำร่อง

ตัวแปรอิสระ	B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)
Analysis(1)	.517	.616	.703	1	.402	1.676

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานการวิจัยข้อ 15 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับ
การวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว จะมีความสามารถ
ในการชำระหนี้มากกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์
สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว

จากตาราง 56 ผลของค่าสถิติทดสอบ Wald ได้ค่า Wald เท่ากับ .703 โดยมีระดับ
นัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value = .402) สูงกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value > .05)
แสดงว่า การควบคุมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ฯ ไม่มีผลต่อความสามารถ
ชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และไม่ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ทั้ง 2 กลุ่ม
แตกต่างกัน นั่นคือ สมมติฐานการวิจัยข้อ 15 ไม่ได้รับการสนับสนุน

ผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ถึง ข้อ 15 ในการศึกษา นำร่อง
สามารถสรุปในรูปแบบตารางได้ (ดูตาราง 57)

ตาราง 57

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ถึง ข้อ 15 ในการศึกษาנָרֹעַ

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ข้อ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น ต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ น้อยกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น ต่อสินทรัพย์รวมต่ำ	ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์ รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์- ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 3 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์ รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์- ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมต่ำ	ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 4 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่า กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ รวมต่ำ	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 5 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียน ต่อหนี้สินหมุนเวียนสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียน ต่อหนี้สินหมุนเวียนต่ำ	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 6 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นต่ำ	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 7 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์ รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์- ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมต่ำ	ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 57 (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ข้อ 8 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์-ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นต่ำ	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 9 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรองสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรองต่ำ	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 10 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 11 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 12 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และไม่ติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์	ไม่ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 13 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้	ไม่ได้รับการสนับสนุน

ตาราง 57 (ต่อ)

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ข้อ 14 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตาม ทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนด สัญญา จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่า สหกรณ์- ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวง ถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา	ได้รับการสนับสนุน
ข้อ 15 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการวิเคราะห์ สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว จะมีความสามารถ ในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุม ที่ดี เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกัน เป็นครั้งคราว	ไม่ได้รับการสนับสนุน

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ในการศึกษา

นาร์่อง ในส่วนนี้จะอธิบายถึงลักษณะของตัวแปรด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยตัวแปรอิสระที่เป็นอัตราส่วนทางการเงินจะอธิบายด้วยค่าเฉลี่ยที่ตัดค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดข้างละ 2.5% ออกไป (5% Trimmed Mean) รวมทั้งอธิบายด้วยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) ส่วนตัวแปรอิสระที่เป็นการบริหารจัดการจะอธิบายด้วยค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage หรือ%) ในรูปตารางแจกแจงความถี่ (ดูตาราง 58)

ตาราง 58

ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอัตราส่วนทางการเงินในการศึกษานาร์่อง

ตัวแปรอิสระ	5% Trimmed Mean		SD	
	ไม่สามารถชำระหนี้ได้	ชำระหนี้ได้	ไม่สามารถชำระหนี้ได้	ชำระหนี้ได้
อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม	98.6459	94.9384	.8395	10.7523
อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม	44.1720	50.8441	12.4847	12.1994
อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม	30.7491	17.8947	12.3800	13.1328

ตาราง 58 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	5% Trimmed Mean		SD	
	ไม่สามารถชำระหนี้ได้	ชำระหนี้ได้	ไม่สามารถชำระหนี้ได้	ชำระหนี้ได้
อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม	4.3919	4.3372	2.5140	2.6984
อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน	1.0082	1.2855	1.1661	2.4458
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น	9.6506	8.7624	18.1234	2.9849
อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม	1.4910	1.6346	.6526	1.2752
อัตรากาไรสุทธิเฉลี่ยต่อของทุนเรือนหุ้น	15.7113	13.7480	15.8592	40.9375
อัตรากาไรสุทธิเฉลี่ยต่อของทุนสำรอง	18.2720	14.9018	69.5316	62.2870

จากตาราง 58 อัตราส่วนทางการเงิน 9 อัตราส่วน พบว่า ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงิน (5% Trimmed Mean) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้สูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้รวม 6 อัตราส่วน ประกอบด้วย

1. อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (5% Trimmed Mean = 98.6459 และ 94.9384 ตามลำดับ)
2. อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (5% Trimmed Mean = 30.7491 และ 17.8947 ตามลำดับ)
3. อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม (5% Trimmed Mean = 4.3919 และ 4.3372 ตามลำดับ)
4. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น (5% Trimmed Mean = 9.6506 และ 8.7624 ตามลำดับ)
5. อัตรากาไรสุทธิเฉลี่ยต่อของทุนเรือนหุ้น (5% Trimmed Mean = 15.7113 และ 13.7480 ตามลำดับ)
6. อัตรากาไรสุทธิเฉลี่ยต่อของทุนสำรอง (5% Trimmed Mean = 18.2720 และ 14.9018 ตามลำดับ)

ส่วนค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงิน (5% Trimmed Mean) ของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้รวม 3 อัตราส่วนประกอบด้วย

1. อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม (5% Trimmed Mean = 44.1720 และ 50.8441 ตามลำดับ)

2. อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (5% Trimmed Mean = 1.0082 และ 1.2855 ตามลำดับ)

3. อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม (5% Trimmed Mean = 1.4910 และ 1.6346 ตามลำดับ)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่า *SD* ของทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันมาก แสดงว่า อัตราส่วนทางการเงินของทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันมาก ยกเว้นค่า *S.D.* ของอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมของกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (*SD* = 2.5140 และ 2.6984 ตามลำดับ) มีค่าไม่แตกต่างกันมากนัก แสดงว่า อัตราส่วนทางการเงินของทั้ง 2 กลุ่ม ใกล้เคียงกัน

ลำดับต่อไปจะอธิบายถึงลักษณะของตัวแปรอิสระที่เป็นการบริหารจัดการประกอบด้วยความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage หรือ %) โดยแสดงในรูปตารางแจกแจงความถี่ (ดูตาราง 59)

ตาราง 59

ความถี่และร้อยละของการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในการศึกษานำร่อง

		สับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่		Total	
		ไม่มี	มี		
กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	Count	12	21	33
		% within กลุ่มลูกหนี้	36.4%	63.6%	100.0%
	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	Count	52	139	191
		% within กลุ่มลูกหนี้	27.2%	72.8%	100.0%
Total	Count	64	160	224	
	% within กลุ่มลูกหนี้	28.6%	71.4%	100.0%	

จากตาราง 59 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (ร้อยละ 72.8 และ 63.6 ตามลำดับ) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ฯ อัตราร้อยละ 71.4 และไม่มีมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ฯ อัตราร้อยละ 28.6

ตาราง 60

ความถี่และร้อยละของการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการศึกษานำร่อง

		ใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชี		Total	
		ไม่มี	มี		
กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	Count	2	31	33
		% within กลุ่มลูกหนี้	6.1	93.9%	100.0%
	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	Count	12	179	191
		% within กลุ่มลูกหนี้	6.3	93.7%	100.0%
Total		Count	14	210	224
		% within กลุ่มลูกหนี้	6.2	93.8%	100.0%

จากตาราง 60 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ ในอัตราที่ใกล้เคียงกับกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (ร้อยละ 93.9 และ 93.7 ตามลำดับ) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีฯ อัตราร้อยละ 93.8 และไม่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีฯ อัตราร้อยละ 6.2

ตาราง 61

ความถี่และร้อยละของการรายงานปัญหาในการศึกษานำร่อง

		มีการรายงานปัญหา และติดตาม		Total	
		ไม่มี	มี		
กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	Count	3	30	33
		% within กลุ่มลูกหนี้	9.1%	90.9%	100.0%
	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	Count	4	187	191
		% within กลุ่มลูกหนี้	2.1%	97.9%	100.0%
Total	Count	7	217	224	
	% within กลุ่มลูกหนี้	3.1%	96.9%	100.0%	

จากตาราง 61 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ ในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (ร้อยละ 97.9 และ 90.9 ตามลำดับ) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า มีการรายงานปัญหาฯ อัตราร้อยละ 96.9 และไม่มีการรายงานปัญหาฯ อัตราร้อยละ 3.1

ตาราง 62

ความถี่และร้อยละของการพิจารณาและอนุมัติในการศึกษานำร่อง

		พิจารณาและอนุมัติ เงินกู้ก่อนการจ่ายเงินกู้		Total	
		ไม่มี	มี		
กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	Count	1	32	33
		% within กลุ่มลูกหนี้	3.0%	97.0%	100.0%
	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	Count	19	172	191
		% within กลุ่มลูกหนี้	9.9%	90.1%	100.0%
Total	Count	20	204	224	
	% within กลุ่มลูกหนี้	8.9%	91.1%	100.0%	

จากตาราง 62 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ ในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (ร้อยละ 97.0 และ 90.1 ตามลำดับ) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้ฯ อัตราร้อยละ 91.1 และไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้ฯ อัตราร้อยละ 8.9

ตาราง 63

ความถี่และร้อยละของการติดตามทวงถามในการศึกษานำร่อง

กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	Count	ติดตามทวงถาม/ เร่งรัดลูกหนี้		Total
			ไม่มี	มี	
กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	Count	12	21	33
		% within กลุ่มลูกหนี้	36.4%	63.6%	100.0%
	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	Count	56	135	191
		% within กลุ่มลูกหนี้	29.3%	70.7%	100.0%
Total		Count	68	156	224
		% within กลุ่มลูกหนี้	30.4%	69.6%	100.0%

จากตาราง 63 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา ในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (ร้อยละ 70.7 และ 63.6 ตามลำดับ) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถามฯ อัตราร้อยละ 69.6 และไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถามฯ อัตราร้อยละ 30.4

ตาราง 64

ความถี่และร้อยละของการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ในการศึกษานำร่อง

กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	Count	วิเคราะห์สภาพลูกหนี้ และหลักประกัน		Total
			ไม่มี	มี	
กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	Count	18	15	33
		% within กลุ่มลูกหนี้	54.5%	45.5%	100.0%
กลุ่มลูกหนี้	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	Count	108	83	191
		% within กลุ่มลูกหนี้	56.5%	43.5%	100.0%
Total		Count	126	98	224
		% within กลุ่มลูกหนี้	56.3%	43.8%	100.0%

จากตาราง 64 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว ในอัตราที่สูงกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (ร้อยละ 45.5 และ 43.5 ตามลำดับ) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณา กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ฯ อัตราร้อยละ 43.8 และไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ฯ อัตราร้อยละ 56.3

หลังจากที่ได้อธิบายถึงลักษณะของตัวแปร ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) แล้ว ต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่งสถิติอ้างอิง (inference statistics) ที่นำมาใช้วิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอย ลอจิสติก โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 นำตัวแปรอิสระทั้งหมดเข้าสมการการถดถอยลอจิสติกในขั้นตอนเดียว (enter) และ ขั้นตอนที่ 2 นำตัวแปรอิสระเฉพาะที่ส่งผลต่อตัวแปรตามจากขั้นตอนที่ 1 เข้าสมการการถดถอยลอจิสติก โดยทั้ง 2 ขั้นตอน ผู้วิจัยจะนำเสนอผลในรูปของตารางประกอบคำอธิบาย (ดูภาคผนวก จ) ซึ่งผลจากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตาราง 65

รายละเอียดตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามในการศึกษานำร่อง

		B	SE	Wald	df	P-value	Exp(B)	95.0% C.I. for EXP(B)	
								lower	upper
Step 1 ^a	ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม	-1.270	.269	22.206	1	.000	.281	.166	.476
	เงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม	-.081	.021	14.612	1	.000	.922	.884	.961
	Follow(1)	1.182	.581	4.138	1	.042	3.261	1.044	10.183
	Constant	126.830	26.570	22.785	1	.000	1.206E+055		

a Variable(s) entered on step 1: ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม เงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม, Follow.

จากตาราง 65 เมื่อพิจารณาจากสถิติทดสอบวอลด์ (Wald test) พบว่า ตัวแปรอิสระ ทั้ง 3 ตัวแปร มีระดับนัยสำคัญที่สังเกตได้ (P -value) ต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด (P -value < .05) ได้แก่ (1) อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (P -value = .000) (2) อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (P -value = .000) และ (3) การติดตาม ทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา Follow(1) (P -value = .042) แสดงว่า ตัวแปรอิสระเหล่านี้มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ และเมื่อพิจารณาค่า $\text{Exp}(B)$ สามารถอธิบายถึงโอกาสที่สหกรณ์ออมทรัพย์จะสามารถชำระหนี้ได้ (odds ratio) ดังนี้

1. อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมมีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ .281 จะได้ค่า $\text{Exp}(B) - 1$ เท่ากับ $-.719$ หมายความว่า ถ้าอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะลดลงร้อยละ 71.9 ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

2. อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมมีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ .922 จะได้ค่า $\text{Exp}(B) - 1$ เท่ากับ $-.078$ หมายความว่า ถ้าอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะลดลงร้อยละ 7.8 ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

3. การติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 3.261 จะได้ค่า $\text{Exp}(B) - 1$ เท่ากับ 2.261 หมายความว่า ถ้าสหกรณ์-ออมทรัพย์เปลี่ยนจากไม่มีการควบคุมที่ดีเป็นมีการควบคุมที่ดี ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 226.1 หรือ 2.261 เท่า ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอัตราการทำนายถูกต้องโดยรวม จะพบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่สูง คือ ร้อยละ 91.1 (ดูตาราง 66)

ตาราง 66

การตรวจสอบความเชื่อถือได้ในการทำนายโดยสมการที่มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปรในการศึกษานำร่อง

	กลุ่มลูกหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์	สมาชิกกลุ่มตามทำนาย		รวม
		ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	
จำนวน	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	19	14	33
	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	6	185	191
อัตราร้อยละ	ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้	57.6	42.4	100.0
	ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้	3.1	96.9	100.0

อัตราการทำนายถูกต้องโดยรวม ร้อยละ 91.1

จากตาราง 66 เป็นการตรวจสอบความเชื่อถือได้ในการทำนายโดยสมการที่มีตัวแปรอิสระ 3 ตัว ซึ่งพบว่า จากข้อมูลจริงมีสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จำนวน 33 ราย สามารถทำนายได้ถูกต้อง 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.6 ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้จากข้อมูลจริง 191 ราย สามารถทำนายได้ถูกต้อง 185 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.9 และมีอัตราการทำนายได้อย่างถูกต้องโดยรวมร้อยละ 91.1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในการศึกษานำร่อง การสัมภาษณ์

ในการศึกษานำร่องครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 36 สหกรณ์ ประกอบด้วยกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และที่สามารถชำระหนี้ได้กลุ่มละ 18 สหกรณ์ โดยรวบรวมข้อมูลวิธีการบริหารจัดการในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านการบริหารจัดการที่ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่มต่างกัน รวมทั้งประมวลสรุปกำหนดเป็นตัวแปรอิสระสำหรับกรอบแนวความคิดการวิจัยในลำดับต่อไป (ดูกรอบแนวความคิดที่ 2)

นอกจากนี้ การสัมภาษณ์ครั้งนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณ เนื่องจากข้อมูลที่วิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้ทั้งหมด

จากผลของการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีเพียง 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่ส่งคืนต่อสินทรัพย์รวม โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงเท่าใด โอกาสที่จะชำระหนี้ได้จะลดลงเท่านั้น (2) อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนนี้ยิ่งสูงเท่าใด โอกาสที่จะชำระหนี้ได้จะลดลงเท่านั้น และ (3) การติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีจะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าไม่มีการควบคุมที่ดี

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ก็คือ ปัจจัยความเสี่ยงด้านสภาพคล่องนั่นเอง เพราะความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง (liquidity risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ ดังนั้น ประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

แต่เพื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความเสี่ยงด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพราะถ้าบริหารความเสี่ยงด้านนั้น ๆ ไม่ดี จะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ (credit risk หรือ default risk) และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (operational risk) โดยความเสี่ยงด้านการให้สินเชื่อ หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่ลูกหนี้เงินกู้ไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาที่ทำไว้กับสหกรณ์ได้ ทำให้สหกรณ์ไม่ได้รับชำระหนี้ตามจำนวน และช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ ส่วนความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากสหกรณ์บริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจเกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบงาน หรือเหตุการณ์ภายนอก

ดังนั้น การสัมภาษณ์ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ในครั้งนี้ จึงต้องการสัมภาษณ์การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่กล่าวมาข้างต้น

ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยได้กำหนด
วัตถุประสงค์ไว้ 2 ประการ พร้อมกำหนดประเด็นศึกษาไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ มี 2 ประการ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างด้านการบริหารจัดการ ที่ส่งผลทำให้ความสามารถ
ในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม ต่างกัน

2. รวบรวมแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อลดปัญหาในการชำระหนี้ของสหกรณ์
ประเด็นศึกษา กำหนดไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. การบริหารจัดการด้านสภาพคล่อง เพื่อศึกษาประเด็นที่ส่งผลต่อความเพียงพอ
ของเงินทุนหรือเงินสดที่สหกรณ์ออมทรัพย์จะนำมาชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด โดยประเด็น
ที่จะศึกษาประกอบด้วย

1.1 ประสิทธิภาพในการบริหารแหล่งเงินทุน

1.2 ประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุน

2. การบริหารจัดการด้านการให้สินเชื่อ เพื่อศึกษาประเด็นที่ส่งผลต่อการชำระหนี้
ของสมาชิกที่กู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งกระทบโดยตรงต่อสภาพคล่องของสหกรณ์
โดยประเด็นที่จะศึกษาประกอบด้วย

2.1 ประสิทธิภาพในการวิเคราะห์สินเชื่อ

2.2 ประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้

3. การบริหารจัดการด้านปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ-
งานที่คาดว่า จะส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์
โดยประเด็นที่จะศึกษาประกอบด้วย

3.1 ประสิทธิภาพในการบริหารบุคลากร โดยบุคลากรในการสัมภาษณ์ครั้งนี้
หมายถึง (1) คณะกรรมการดำเนินการ (2) ฝ่ายจัดการ และ (3) สมาชิกสหกรณ์

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ส่วน
ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการ
สัมภาษณ์สหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2548 จำนวน 36 สหกรณ์ แบ่งเป็น

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ 18 สหกรณ์ และกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ 18 สหกรณ์ โดยสัมภาษณ์วิธีการบริหารจัดการในช่วงเวลาเดียวกับที่ปิดบัญชี (ปิดบัญชีระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2547) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกับที่ใช้ในการวิเคราะห์ตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่ 1 ที่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ สำหรับขั้นตอนเพื่อการสัมภาษณ์ เริ่มจากทำหนังสือถึง โครงการปรัชญาคุณุภินันท์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยขอความอนุเคราะห์หนังสือเรียนท่านอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ (นางสาวสุพัตรา ธนเสนาวิวัฒน์: ตำแหน่งในขณะนั้น) เพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านอธิบดีมีหนังสือไปยังสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่างขอความร่วมมือในการให้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล

ต่อจากนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมสำเนาหนังสือจากโครงการฯ หนังสือจากท่านอธิบดี ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ และหนังสือขอความอนุเคราะห์ของผู้วิจัย ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนัดสัมภาษณ์ในภายหลัง (ดูภาคผนวก ข)

ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้จัดการหรือผู้ที่ทำหน้าที่แทนผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมีสหกรณ์บางแห่งผู้จัดการสหกรณ์มาจากผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงาน หรือเป็นกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง และยังไม่ทราบข้อมูลด้านการบริหารจัดการในสหกรณ์เท่าที่ควร ผู้จัดการสหกรณ์จะมอบหมายให้สัมภาษณ์ ข้อมูลเพิ่มเติมได้จาก ผู้ช่วยผู้จัดการ หรือเหรัญญิก หรือฝ่ายจัดการที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น การสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลได้อย่างครบถ้วน และครบตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 หัวข้อ คือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ และ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์ข้อคำถามในส่วนที่ 1 ของแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยจะไม่นำเสนอในส่วน of ชื่อและตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งชื่อสหกรณ์ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับรอง

กับสหกรณ์จะไม่มีการเปิดเผยชื่อ ประกอบกับในการวิจัยต้องการประมวลสรุปภาพกว้าง ๆ เท่านั้น ไม่ได้เจาะจงไปที่สหกรณ์ใดสหกรณ์หนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตาราง 67

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับระดับการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษานำร่อง

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ ผู้ให้สัมภาษณ์	กลุ่มที่ 1 (ไม่สามารถชำระหนี้ได้)		กลุ่มที่ 2 (สามารถชำระหนี้ได้)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	11.1	1	5.6	3	8.3
ปริญญาตรี	13	72.2	11	61.1	24	66.7
สูงกว่าปริญญาตรี	3	16.7	6	33.3	9	25.0
รวม	18	100	18	100	36	100

จากตาราง 67 แสดงรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ระดับการศึกษา

1.1.1 ผลการวิเคราะห์เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่มพบว่า ผู้จัดการสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด โดยกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีมากกว่า กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 2 ราย (จำนวน = 13 และ 11 ตามลำดับ) หรือ ร้อยละ 11.1 (ร้อยละ = 72.2 และ 61.1 ตามลำดับ)

1.1.2 รองลงมา มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีน้อยกว่า กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 3 ราย (จำนวน = 3 และ 6 ตามลำดับ) หรือร้อยละ 16.6 (ร้อยละ = 16.7 และ 33.3 ตามลำดับ)

1.1.3 น้อยสุดมีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี โดยกลุ่มสหกรณ์-ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีมากกว่า กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 1 ราย (จำนวน = 2 และ 1 ตามลำดับ) หรือร้อยละ 5.5 (ร้อยละ = 11.1 และ 5.6 ตามลำดับ)

ตาราง 68

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ของผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษานำร่อง

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ ผู้ให้สัมภาษณ์	กลุ่มที่ 1 (ไม่สามารถชำระหนี้ได้)		กลุ่มที่ 2 (สามารถชำระหนี้ได้)		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสิทธิภาพการทำงาน ในสหกรณ์ออมทรัพย์						
1-10 ปี	8	44.4	4	22.2	12	33.3
11-20 ปี	6	33.3	9	50.0	15	41.7
21-30 ปี	3	16.7	3	16.7	6	16.7
มากกว่า 30 ปี	1	5.6	2	11.1	3	8.3
รวม	18	100	18	100	36	100

จากตาราง 68 แสดงรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ของผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1.2 ประสิทธิภาพการทำงานในสหกรณ์ออมทรัพย์

1.2.1 ผลการวิเคราะห์เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่มพบว่า มีประสิทธิภาพการทำงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ ระหว่าง 1-10 ปี โดยกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีมากกว่า กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 4 ราย (จำนวน = 8 และ 4 ตามลำดับ) หรือ ร้อยละ 22.2 (ร้อยละ = 44.4 และ 22.2 ตามลำดับ)

1.2.2 มีประสิทธิภาพการทำงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ ระหว่าง 11-20 ปี โดยกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีน้อยกว่า กลุ่มสหกรณ์-

ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 3 ราย (จำนวน = 6 และ 9 ตามลำดับ)
หรือ ร้อยละ 16.7 (ร้อยละ = 33.3 และ 50.0 ตามลำดับ)

1.2.3 มีประสบการณ์การทำงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ ระหว่าง 21-30 ปี
โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวน 3 ราย เท่ากัน

1.2.4 มีประสบการณ์การทำงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ มากกว่า 30 ปี
โดยกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีน้อยกว่า กลุ่มสหกรณ์-
ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 1 ราย (จำนวน = 1 และ 2 ตามลำดับ)
หรือ ร้อยละ 5.5 (ร้อยละ = 5.6 และ 11.1 ตามลำดับ)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ จากประเด็น
ศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์รวมทั้งสิ้น
12 ข้อ (ดูภาคผนวก ข) โดยผลที่ได้จากการสัมภาษณ์มีดังนี้

2.1 การบริหารจัดการด้านสภาพคล่อง

2.1.1 ประสิทธิภาพในการบริหารแหล่งเงินทุน ในการดำเนินงาน
ของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยทั่ว ๆ ไป แหล่งเงินทุนจะมีที่มาจาก 3 แหล่ง ได้แก่
(1) ทุนเรือนหุ้น (2) เงินรับฝากจากสมาชิก และ (3) เงินกู้ยืม (รวมเงินรับฝากจากสหกรณ์
อื่น) ซึ่งถ้าพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงและต้นทุนกล่าวได้ว่า ทุนเรือนหุ้นเป็นแหล่ง
เงินทุนที่ได้รับจากสมาชิกทุก ๆ เดือน เป็นแหล่งเงินทุนที่มีความเสี่ยงต่ำสุดและไม่มี
ต้นทุนด้านดอกเบี้ย แต่จะมีต้นทุนที่แฝงอยู่ในรูปเงินปันผลที่จะต้องจ่ายให้สมาชิก
หลังการประชุมใหญ่ ซึ่งอัตราเงินปันผลที่จ่ายอาจสูงหรือต่ำกว่าอัตรดอกเบี้ยเงินรับฝาก
จากสมาชิกและอัตรดอกเบี้ยเงินกู้ยืมก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการณ์การอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่
ส่วนเงินรับฝากจากสมาชิกเป็นแหล่งเงินทุนที่ได้รับจากสมาชิกเช่นกัน โดยมีความเสี่ยง
สูงกว่าทุนเรือนหุ้นและต้นทุนต่ำกว่าเงินกู้ยืม สำหรับเงินกู้ยืมเป็นแหล่งเงินทุนที่มี
ความเสี่ยงสูงที่สุดในบรรดาแหล่งเงินทุนของสหกรณ์และมีต้นทุนสูงกว่าเงินรับฝาก
จากสมาชิก

ข้อ 1 “สหกรณ์ของท่านมีหลักการใดในการตัดสินใจว่าจะกู้เงิน
จากแหล่งเงินกู้ยืม ๆ”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่าการกู้เงินของสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม พิจารณาถึงความเสี่ยงและต้นทุนอย่างไรบ้าง

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์-ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สมาชิกของสหกรณ์มีความต้องการกู้เงินสูงมาก ประกอบกับคณะกรรมการต้องการเอาใจสมาชิกและต้องการให้ผลประกอบการเป็นไปตามเป้าหมายคือ มีกำไรมาก ๆ เพื่อจ่ายเงินปันผลได้ สหกรณ์จึงได้ขยายการให้กู้ยืมด้วยการขยายวงเงินกู้ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้และสมาชิกสามารถกู้วงซ้ำได้หลังจากผ่อนชำระหนี้เพียงไม่ถึงงวด ทำให้เงินทุนที่มีอยู่ทั้งมาจากทุนเรือนหุ้น และ/หรือเงินรับฝากจากสมาชิกมีไม่เพียงพอที่จะให้บริการเงินกู้ สหกรณ์จึงต้องกู้ยืมเงินและบ่อยครั้งที่ต้องกู้วงซ้ำ เนื่องจากการขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ของสหกรณ์ไม่ค่อยจำกัด ไม่เข้มงวดในการติดตามทวงถามและเร่งรัดหนี้ที่มีปัญหา รวมทั้งให้สมาชิกกู้วงซ้ำได้ ทำให้กระแสเงินสดที่เข้ามาไม่เป็นไปตามแผนส่งผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ ดังนั้น การตัดสินใจเลือกกู้เงินจากแหล่งเงินกู้จะพิจารณาเงื่อนไขที่รองรับการดำเนินงานของสหกรณ์ได้ ได้แก่ (1) อัตราดอกเบี้ยต่ำ (2) กู้วงซ้ำได้ (3) ค่าประกันโดยบุคคล (4) ให้อ่างเงินกู้สูง และ (5) เอกสารและข้อมูลที่ใช้ประกอบการขอกู้ไม่ยุ่งยาก

จากหลักการในการตัดสินใจเลือกแหล่งเงินกู้ข้างต้น ในทางปฏิบัติ บางครั้งอาจไม่ครอบคลุมทุกข้อ เช่น แหล่งเงินกู้บางแห่งคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำแต่ค่าประกันด้วยหลักทรัพย์ และกู้วงซ้ำไม่ได้ หรือแหล่งเงินกู้บางแห่งให้ค่าประกันด้วยบุคคล และให้กู้วงซ้ำได้ แต่เอกสารและข้อมูลที่ใช้ประกอบการขอกู้ยุ่งยากมาก เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การตัดสินใจเลือกกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ของสหกรณ์จะเน้นที่กู้วงซ้ำได้ ค่าประกัน โดยบุคคล ให้อ่างเงินกู้สูง และเอกสารและข้อมูลที่ใช้ประกอบการขอกู้ไม่ยุ่งยาก โดยไม่ค่อยคำนึงถึงความเสี่ยงและต้นทุนเท่าใดนัก

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 2 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า สมาชิกของเราต้องการกู้เงินสูงมาก เงินทุนที่มีอยู่ทั้งมาจากทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝาก

จากสมาชิกก็ไม่พอให้บริการ การเลือกที่จะกู้เงินที่ใดนั้นสหกรณ์จะพิจารณาเงื่อนไขต่าง ๆ ว่าที่ใดเหมาะกับสหกรณ์ ที่ผ่านมาสหกรณ์จะกู้จาก ชสอ. เป็นหลัก เพราะมีเงื่อนไขที่เรายอมรับได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้วงเงินกู้สูง ค่าประกันโดยคณะกรรมการทั้งคณะไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำ และให้กู้วนซ้ำได้ ส่วนอัตราดอกเบี้ยถ้าเปรียบเทียบกับธนาคารพาณิชย์อาจสูงหรือต่ำกว่าขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการกู้ ซึ่งสหกรณ์เราไม่ได้กู้เงินจากธนาคารพาณิชย์เลย เพราะมีเงื่อนไขในการกู้ที่ยุ่งยาก เช่น ขอข้อมูลทางการเงินที่เป็นปัจจุบันหลาย ๆ เรื่อง ที่สหกรณ์เราไม่สามารถจัดเตรียมให้ได้ครบถ้วน เป็นต้น

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า โดยหลักการในการตัดสินใจว่าจะกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ใด ถ้าเปรียบเทียบเงื่อนไขเกี่ยวกับวงเงินกู้และระยะเวลาให้กู้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน สหกรณ์จะเลือกแหล่งเงินกู้ที่คิดอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำเป็นอันดับแรก รองลงมาเอกสารและข้อมูลที่ใช้ประกอบการขอกู้ไม่ยุ่งยาก โดยพยายามเลือกแหล่งเงินกู้ที่มีความเสี่ยงและต้นทุนต่ำสุด ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหกรณ์สามารถปฏิบัติตามหลักการนี้ได้สหกรณ์ต้องทำตัวเป็นผู้กู้ที่ดี มีวินัยทางการเงิน ชำระหนี้ตรงตามกำหนดเวลา ซึ่งที่ผ่านมาสหกรณ์ไม่มีปัญหาสภาพคล่องที่จะกระทบต่อการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ ส่งผลให้สหกรณ์มีอำนาจในการต่อรองกับแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้น

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 3 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า สหกรณ์ของเราให้ความสำคัญอย่างมากกับความเสี่ยงและต้นทุนที่เกิดจากการกู้เงิน โดยจะเลือกแหล่งเงินกู้ที่มีความเสี่ยงและต้นทุนต่ำสุด และทำตัวเป็นผู้กู้ที่ดี ชำระหนี้ตามกำหนดเวลา ซึ่งที่ผ่านมาสหกรณ์ไม่มีปัญหาสภาพคล่องที่จะกระทบต่อการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ ทำให้แหล่งเงินกู้หลาย ๆ แห่งเสนอเงินกู้มาให้สหกรณ์

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีหลักการในการตัดสินใจว่า จะกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ใดแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีการขยายการให้กู้ยืมเพื่อสนองความต้องการของสมาชิก และเพื่อให้ผลประโยชน์เป็นไปตามเป้าหมาย สหกรณ์จึงมีการขยายวงเงินกู้ และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ไม่บ่อยจำกัด และไม่บ่อยเข้มงวดในการเร่งรัดหนี้

รวมทั้งให้สมาชิกกู้วนซ้ำได้หลังจากผ่อนชำระหนี้เพียงไม่กี่งวด ทำให้กระแสเงินสดที่จะเข้ามายังสหกรณ์ไม่เป็นไปตามแผนส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ และบ่อยครั้งที่สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่องต้องกู้วนซ้ำมาชำระหนี้และนำมาให้สมาชิกกู้ การตัดสินใจเลือกกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ของสหกรณ์จึงไม่ค่อยคำนึงถึงความเสี่ยงและต้นทุนเท่าใดนัก โดยจะเน้นที่กู้วนซ้ำได้ ค่าประกัน โดยบุคคล ให้วงเงินกู้สูง และเอกสารและข้อมูลที่ใช้ประกอบการขอกู้ไม่ยุ่งยาก

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ การตัดสินใจกู้เงินจะเน้นกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ที่คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำเป็นอันดับแรก รองลงมาเอกสารและข้อมูลที่ใช้ประกอบการขอกู้ไม่ยุ่งยาก ทั้งนี้จะคำนึงถึงความเสี่ยงและต้นทุนเป็นสำคัญ ปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์สามารถปฏิบัติตามหลักการนี้ได้ คือ สหกรณ์ต้องทำตัวเป็นผู้กู้ที่ดีชำระหนี้ตรงตามกำหนดเวลา ซึ่งที่ผ่านมาสหกรณ์ไม่มีปัญหาสภาพคล่องที่จะกระทบต่อการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้และมีอำนาจในการต่อรองกับแหล่งเงินกู้ได้มากขึ้น

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารการเงินที่กล่าวว่า สถาบันการเงินจะต้องบริหารเงินทุนที่มีอยู่ให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสม และสามารถชำระคืนได้เมื่อแหล่งเงินทุนนั้น ๆ ต้องการถอนเงินฝากหรือชำระหนี้เงินกู้เมื่อครบกำหนดตามเงื่อนไข ในการบริหารเงินทุนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการจัดคุณภาพของการบริหารทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารสภาพคล่อง (liquidity) (2) การรักษาคุณภาพของสินทรัพย์จากการใช้เงิน (safety) และ (3) การหารายได้ (income) โดยบริหารทั้ง 3 ด้าน ให้สอดคล้องกันหากเน้นเพียงด้านใดด้านหนึ่งหรือไม่สัมพันธ์กันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน คือ ขาดสภาพคล่อง เกิดหนี้สูญ และขาดทุน (จรรยา บุญสนอง, ม.ป.ป., หน้า 258-263; Reed, Cotter, Gill, & Smith, 1984, p. 108)

2.1.2 ประสิทธิภาพในการบริหารเงินทุน

ข้อ 2 “สหกรณ์ของท่านมีสัดส่วนเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้ ซึ่งมาจากทุนเรือนหุ้น เงินรับฝากจากสมาชิก และเงินกู้ยืมเป็นอย่างไร โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่าระดับความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่อง และต้นทุนที่จะส่งผลกับรายได้และกำไรของสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์-ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็น สอดคล้องกันว่า สมาชิกของสหกรณ์มีความต้องการกู้เงินสูงมาก โดยสมาชิกมากกว่า ร้อยละ 90 เป็นลูกหนี้สหกรณ์ การระดมทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝากจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่มีความต้องการกู้เงินมากกว่าออมเงิน รวมทั้ง ไม่มีเงินเหลือเพียงพอที่จะเพิ่มทุนหรือฝากเงินกับสหกรณ์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ สหกรณ์ต้องกู้ยืมเงินมาให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก โดยเงินกู้ยืมมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น โดยตลอดซึ่งสัมพันธ์กับลูกหนี้เงินกู้ที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ถ้าพิจารณาเฉพาะปี พ.ศ. 2548 จะพบว่า สัดส่วนเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้จะมาจากเงินกู้ยืมมากที่สุด รองลงมาเป็นทุน-เรือนหุ้น และสุดท้ายเป็นเงินรับฝากจากสมาชิก

สหกรณ์ยอมรับว่า นโยบายของสหกรณ์มุ่งเน้นตอบสนอง ความต้องการเงินกู้ของสมาชิกและต้องการให้ผลประกอบการเป็นไปตามเป้าหมาย โดยไม่ได้คำนึงถึงความเสี่ยงและต้นทุนที่เกิดขึ้น บ่อยครั้งกระแสเงินสดที่ได้มาจากการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้ไม่พอที่จะนำไปชำระหนี้เงินกู้ยืมภายนอก ทำให้สหกรณ์ จำเป็นต้องกู้วนซ้ำเพื่อนำมาชำระหนี้และส่วนหนึ่งก็นำไปให้สมาชิกกู้

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า โดยหลักการสหกรณ์พยายามที่จะให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกด้วยเงินทุนที่มาจาก ทุนเรือนหุ้นเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นเงินรับฝากจากสมาชิก สุดท้ายถ้าเงินทุน ไม่พอก็จะกู้ยืมจากภายนอก แต่เนื่องจากสมาชิกของสหกรณ์ต้องการกู้เงินสูงมาก คณะกรรมการก็มึนนโยบายช่วยเหลือสมาชิก จึงต้องกู้ยืมเงินและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ถ้าพิจารณาเฉพาะปี พ.ศ. 2548 เงินทุนที่นำมาให้สมาชิกกู้จึงมาจากการกู้ยืมเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นทุนเรือนหุ้น สุดท้ายเป็นเงินรับฝากจากสมาชิก

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สหกรณ์มีนโยบายบริหารเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้ด้วยทุนภายในเป็นหลัก ซึ่งทุนภายในนั้นจะมาจาก 2 ส่วน คือ ส่วนแรกมาจากทุนเรือนหุ้น ส่วนที่ 2 มาจากเงินรับฝากจากสมาชิก แต่ถ้าทุนภายในทั้ง 2 ส่วนมีไม่เพียงพอก็จะกู้ยืมเงินจากภายนอก โดยเฉพาะปี พ.ศ. 2548 สัดส่วนเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้ส่วนใหญ่มาจากทุนเรือนหุ้น รองลงมาเป็นเงินรับฝากจากสมาชิก สุดท้ายเป็นเงินกู้ยืม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สหกรณ์สามารถบริหารเงินทุนตามสัดส่วนนี้ได้ เนื่องจากสหกรณ์มีการกำหนดวงเงินกู้ให้แก่สมาชิกในระดับที่เหมาะสม คือ ไม่สูงเกินไป รวมทั้งสอดคล้องกับวงระยะเวลาชำระหนี้ เพื่อที่สมาชิกผู้กู้จะสามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ครบถ้วนและเป็นไปตามกำหนดเวลา ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้การกำหนดมาตรการดังกล่าวทำให้ลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์อยู่ในระดับที่ไม่สูงมาก รวมทั้งการกู้ยืมเงินจากภายนอกของสหกรณ์ก็ไม่สูงเช่นกัน

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 5 พฤษภาคม 2545) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า การบริหารเงินทุนเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเป็นอย่างมาก และที่ผ่านมาสหกรณ์บริหารเงินทุนด้วยทุนภายในเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงต่ำกว่าเงินทุนจากแหล่งอื่น อีกทั้งการได้รับความร่วมมือจากสมาชิกเป็นอย่างดีทั้งการระดมทุนเรือนหุ้นและระดมเงินรับฝาก และที่สำคัญสมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่มีวินัยทางการเงิน ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรที่ผู้ได้บังคับบัญชาต้องเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ดังนั้นการสร้างวินัยทางการเงินให้แก่สมาชิกได้รับความร่วมมือจากผู้บังคับบัญชาในการให้ความรู้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาเป็นอย่างมาก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้สหกรณ์ไม่มีปัญหา NPL รวมทั้งไม่มีปัญหาในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ภายนอก โดยเงินที่สหกรณ์นำไปชำระหนี้ทั้งหมดได้มาจากการดำเนินงานทั้งสิ้น ไม่ใช่ได้มาจากการกู้ยืม

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีสัดส่วนเงินทุนที่ให้สมาชิกกู้แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ทั้งหมด (18 ราย) มีนโยบายมุ่งสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิกและต้องการให้ผลประโยชน์เป็นไปตามเป้าหมาย ขณะที่การระดมเงินทุนจากทุนเรือนหุ้น

และเงินรับฝากไม่ได้ผลเท่าที่ควรทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากภายนอก และเงินกู้ยืมมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น โดยตลอดซึ่งสัมพันธ์กับลูกหนี้เงินกู้ที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ถ้าพิจารณาเฉพาะปี พ.ศ. 2548 เงินทุนที่ให้สมาชิกกู้จะมาจากเงินกู้ยืมมากที่สุด รองลงมาเป็นทุนเรือนหุ้น ส่วนที่เหลือมาจากเงินรับฝากจากสมาชิก โดยสหกรณ์ไม่ได้คำนึงถึงความเสี่ยงและต้นทุนที่เกิดขึ้น ซึ่งบ่อยครั้งที่สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่องทำให้ต้องกู้ยืมเงินเพื่อนำมาชำระหนี้ และส่วนหนึ่งก็นำไปให้สมาชิกกู้

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ เงินทุนที่ให้สมาชิกกู้จะมาจากทุนเรือนหุ้นมากที่สุด รองลงมาเป็นเงินรับฝากจากสมาชิก ส่วนที่เหลือมาจากเงินกู้ยืม ซึ่งสหกรณ์ได้คำนึงถึงความเสี่ยงและต้นทุนเป็นสำคัญ โดยกำหนดวงเงินกู้ให้แก่สมาชิกไม่สูงเกินไปและระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกไม่นานเกินไป เพื่อที่สมาชิกผู้กู้จะสามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ครบถ้วนและเป็นไปตามกำหนดเวลา ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เป็นอย่างมาก การกำหนดมาตรการดังกล่าวทำให้ลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์อยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินไป รวมทั้งการกู้ยืมเงินจากภายนอกของสหกรณ์ก็ไม่สูงเช่นกัน

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ (สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1) และสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมต่ำ (สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3)

ข้อ 3 “สหกรณ์ของท่านมีการจัดทำประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปหรือไม่ ถ้ามีท่านคิดว่า สามารถช่วยในการบริหารสภาพคล่องได้อย่างเพียงพอหรือไม่อย่างไร”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่าสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีการวางแผนในการบริหารสภาพคล่องของเงินทุนในอนาคตหรือไม่อย่างไร และมีประสิทธิภาพเพียงใด

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์-
 ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า
 กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวนทั้งสิ้น 18 ราย พบว่า มีจำนวน
 8 ราย หรือร้อยละ 44 ทำประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไป
 รายไตรมาส และจำนวน 3 ราย หรือร้อยละ 17 ทำเป็นรายเดือน ส่วนที่เหลือ 7 ราย
 หรือร้อยละ 39 ไม่ได้จัดทำ โดยสหกรณ์ที่จัดทำรายไตรมาสให้เหตุผลว่า สหกรณ์
 ประมาณการจากข้อมูลของผู้สอบบัญชีหรือผู้ตรวจสอบกิจการที่รายงานผลการตรวจสอบ
 รายไตรมาส และนำข้อมูลนั้นมาประมาณการล่วงหน้าสำหรับไตรมาสถัดไป
 ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ทันต่อเหตุการณ์และไม่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่อง
 ได้อย่างแท้จริง อีกทั้งสหกรณ์จะคำนึงถึงการให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกและต้องการ
 ให้ผลประกอบการเป็นไปตามเป้าหมาย ทำให้ไม่สอดคล้องกับการประมาณการกระแส
 เงินสดได้มาและใช้ไปที่จัดทำไว้ล่วงหน้า ส่วนสหกรณ์ที่จัดทำรายเดือนนั้นน่าจะใช้
 ในการบริหารสภาพคล่องได้ดีกว่า แต่กลับพบว่า สหกรณ์เน้นให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 เช่นกัน ทำให้การจัดทำประมาณการกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปไม่ได้นำมาใช้ให้เกิด
 ประสิทธิภาพต่อเพียงพอ

ส่วนสหกรณ์ที่ไม่ได้จัดทำประมาณล่วงหน้าจำนวน 4 ราย
 หรือร้อยละ 22 ให้เหตุผลว่า สหกรณ์ไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะจัดทำประมาณการ
 ล่วงหน้า และอีกจำนวน 3 ราย หรือร้อยละ 17 ให้เหตุผลว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์ขาดความรู้
 ความเข้าใจในการจัดทำ ดังนั้น การจัดทำประมาณการอาจไม่ถูกต้องและไม่สามารถนำ
 ไปใช้บริหารสภาพคล่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างแท้จริง

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,
 6 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า
 ฝ่ายจัดการเคยเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับการจัดทำประมาณการกระแสเงินสด
 ได้มาและใช้ไปล่วงหน้า และทราบว่าเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารสภาพคล่อง
 ของสหกรณ์ ซึ่งที่ผ่านมาฝ่ายจัดการพยายามที่จะจัดทำประมาณการรายเดือน
 แต่คณะกรรมการไม่ได้ให้ความสำคัญที่แท้จริงที่จะดำเนินงานให้สอดคล้องกับ
 ประมาณการที่วางไว้ ทำให้สภาพคล่องของสหกรณ์มีปัญหา ปัจจัยสำคัญมาจาก

คณะกรรมการได้รับปากสมาชิกระหว่างหาเสียงว่า จะขยายเขตการเงินกู้และขยายวง
การชำระหนี้ให้แก่สมาชิก โดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพคล่องและความเสี่ยงของสหกรณ์

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้อง
กันว่า การจัดทำประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปเป็นสิ่งสำคัญ
และจำเป็นสำหรับการบริหารสภาพคล่อง ซึ่งสหกรณ์ได้มีการจัดทำเป็นรายเดือน
พร้อมทั้งได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสภาพคล่อง และที่ผ่าน ๆ มา
คณะกรรมการก็ให้ความสำคัญกับการจัดทำประมาณการล่วงหน้าเป็นอย่างมาก
ซึ่งผลจากการจัดทำประมาณการล่วงหน้าดังกล่าว ทำให้สหกรณ์สามารถบริหาร
สภาพคล่องได้เป็นอย่างดี

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,
7 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า
สหกรณ์ของเราให้ความสำคัญอย่างมากกับการจัดทำประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับ
กระแสเงินสดได้มาและใช้ไป โดยจัดทำล่วงหน้าทุกเดือน ซึ่งการประมาณการนี้
ช่วยสหกรณ์ในการบริหารเงินได้อย่างดีมาก ทำให้สหกรณ์ไม่มีปัญหาสภาพคล่อง

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ทั้ง
2 กลุ่ม มีการวางแผนในการบริหารสภาพคล่องของเงินทุนในอนาคตแตกต่างกัน
โดยพิจารณาได้จากการจัดทำประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไป
กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการทำประมาณการดังกล่าว
ถึงแม้บางสหกรณ์จะจัดทำแต่ก็ไม่ได้นำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบริหาร
สภาพคล่องเท่าที่ควร จึงทำให้สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่องจนต้องกู้ยืมซ้ำ

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดทำประมาณ
การล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปเป็นอย่างมาก รวมทั้งได้นำมาใช้
ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ
ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ ที่กล่าวว่า การบริหาร-
ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องควรที่จะมีการประเมินความต้องการสภาพคล่องในอนาคต

และจัดทำแผนฉุกเฉินไว้รองรับกรณีที่เกิดปัญหา (ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน), 2550)

ข้อ 4 “สหกรณ์ของท่านมีนโยบายเกี่ยวกับการบริหารเงินทุนให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ได้มาและใช้ไปของเงินทุน (matching fund) อย่างไร และมีปัญหาในทางปฏิบัติหรือไม่ ถ้ามี ปัญหา คือ อะไร”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่าสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีการบริหารเงินทุนโดยคำนึงถึงระยะเวลาการได้มาและใช้ไปของเงินทุนหรือไม่อย่างไร ซึ่งถ้าบริหารเงินทุนไม่เหมาะสมกับเวลาจะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์-ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การบริหารเงินทุนให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ได้มาและใช้ไปของเงินทุน หรือ matching fund นั้น ถ้าสามารถทำได้อย่างสมบูรณ์จะมีประโยชน์ต่อการบริหารสภาพคล่องของสหกรณ์เป็นอย่างมาก แต่สหกรณ์ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ ทั้งนี้เนื่องจากสหกรณ์มีนโยบายให้สมาชิกกู้วนซ้ำได้หลังจากผ่อนชำระหนี้เพียงไม่กี่งวด มีการขยวงเงินกู้และงวดระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกผู้กู้ ทำให้ลูกหนี้เงินกู้ของสหกรณ์ส่วนใหญ่มีสภาพที่แท้จริงเป็นลูกหนี้ระยะยาว ขณะที่เงินทุนของสหกรณ์ที่มาจากการกู้ยืมมีทั้งที่เป็นระยะสั้นและระยะยาว และเงินทุนที่มาจากเงินรับฝากประเภทออมทรัพย์ซึ่งเป็นเงินทุนระยะสั้น แต่ในแง่ความเป็นจริงเมื่อสหกรณ์คาดว่าจะมีผู้ถอนเงินฝากออกไปฝากที่สถาบันการเงินอื่นที่ให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่า สหกรณ์ก็จะขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพื่อดึงเงินฝากนี้ไว้ทำให้สภาพที่แท้จริงของเงินฝากออมทรัพย์เป็นเงินทุนระยะยาว ดังนั้น สหกรณ์จึงไม่ได้ให้ความสำคัญในการทำ matching fund ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่อง

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า สหกรณ์ไม่มีนโยบายเกี่ยวกับ matching fund เพราะในการทำยุ่งยาก และถ้าต้องพิจารณาว่าเงินทุนที่มีอยู่เป็นระยะสั้นหรือระยะยาว ควรจะให้สมาชิกกู้แบบไหนจึงเหมาะสม

แน่นอนสมาชิกหลายรายอาจไม่ได้เงินกู้หรือได้ก็ได้น้อยกว่ากำหนด ปัญหาตามมาคือ สมาชิกจะร้องเรียนมายังสหกรณ์

1.3.6 กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สหกรณ์ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารเงินทุนให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ได้มาและใช้ไปของเงินทุน หรือ matching fund เป็นอย่างมาก แต่ต้องยอมรับว่าในการทำ matching fund เป็นเรื่องยากสำหรับการดำเนินงานของสหกรณ์ทั่ว ๆ ไป โดยสหกรณ์จำนวน 14 ราย หรือร้อยละ 78 จากทั้งสิ้น 18 ราย ได้นำวิธีการ matching fund มาใช้ในสหกรณ์ ส่วนที่เหลืออีก 4 ราย หรือร้อยละ 22 อยู่ระหว่างนำวิธีการ matching fund มาทดลองใช้ในสหกรณ์ โดยการทำ matching fund จะให้สอดคล้องกับการทำประมาณการกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปล่วงหน้า ซึ่งพบว่า ช่วยในการบริหารสภาพคล่องของสหกรณ์ได้ระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับอายุของเงินทุนบางประเภท มีสภาพที่แท้จริงแตกต่างจากที่ปรากฏในงบการเงิน เช่น เงินทุนที่เป็นเงินรับฝากประเภทออมทรัพย์ ถ้าพิจารณาตามงบการเงินจะเป็นเงินทุนระยะสั้น แต่ถ้าสหกรณ์คาดว่าผู้ฝากเงินจะถอนเงินไปฝากสถาบันการเงินอื่นที่ให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่า สหกรณ์จะมีการปรับอัตราดอกเบี้ยขึ้นเพื่อดึงเงินฝากนี้ไว้ ทำให้สภาพที่แท้จริงของเงินรับฝากประเภทออมทรัพย์นี้เป็นเงินทุนระยะยาว

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า การทำ matching fund ถ้าจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงในสหกรณ์คงต้องมีทีมงานที่มีความรู้ความเข้าใจโดยเฉพาะ ที่พร้อมจะวิเคราะห์สภาพที่แท้จริงของเงินทุนที่ได้มาและใช้ไปให้ถูกต้องว่าเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาจัดทำ matching fund ได้อย่างถูกต้อง

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีนโยบายเกี่ยวกับการบริหารเงินทุนให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ได้มาและใช้ไปของเงินทุน หรือ matching fund แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ไม่มีการจัดทำ และไม่ได้ให้ความสำคัญ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่อง

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้จำนวน 14 ราย หรือร้อยละ 78 จากทั้งสิ้น 18 ราย มีการจัดทำ matching fund ส่วนที่เหลืออีก 4 ราย หรือร้อยละ 22 อยู่ในขั้นทดลองใช้ในสหกรณ์ ซึ่งการทำ matching fund นี้ สหกรณ์จะทำให้สอดคล้องกับการทำประมาณการกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปล่วงหน้า และพบว่า มีส่วนช่วยในการบริหารสภาพคล่องได้ระดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากเงินทุนบางประเภทมีอายุที่แท้จริงแตกต่างจากในงบการเงิน ทำให้การทำ matching fund มีความคาดเคลื่อนบางรายการ

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Levisauskaite and Kaupelyte (2005) ที่ทำการวิจัยสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศลิทัวเนีย พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์บริหารเงินทุนไม่มีความสอดคล้องกับระยะเวลา นั่นคือ สหกรณ์ได้ปล่อยเงินกู้ระยะยาวให้แก่สมาชิกจากแหล่งเงินทุนระยะสั้น ซึ่งส่วนใหญ่มาจากเงินรับฝากและเงินกู้ภายนอก ทำให้สหกรณ์มีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามในการนำ matching fund มาประยุกต์ใช้ ผู้ที่ทำหน้าที่นี้ต้องมีความรู้ความเข้าใจการบริหารการเงินเป็นอย่างดี รวมทั้งทราบถึงนโยบายในการบริหารเงิน เพราะข้อมูลในงบการเงินเพียงอย่างเดียวอาจไม่สมบูรณ์นัก เนื่องจากอายุของการได้มาและใช้ไปของเงินทุนที่แท้จริงอาจแตกต่างจากงบการเงิน เพื่อให้การทำ matching fund เกิดประโยชน์สูงสุดจึงจำเป็นต้องนำข้อมูลที่แท้จริงมาประกอบการจัดทำ

2.2 การบริหารจัดการด้านการให้สินเชื่อ

2.2.1 ประสิทธิภาพในการวิเคราะห์สินเชื่อ

ข้อ 5 “ในการพิจารณาและอนุมัติเงินให้กู้แก่สมาชิก นอกจากปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว สหกรณ์ของท่านมีการพิจารณาปัจจัยอื่นอีกหรือไม่ ถ้ามี “ได้แก่ปัจจัยใด”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่า สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม ได้พิจารณาปัจจัยอื่นในการวิเคราะห์สินเชื่อหรือไม่อย่างไร และปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกตลอดจนสภาพคล่องของสหกรณ์อย่างไร

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์-ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า

กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในการพิจารณาและอนุมัติเงินให้กู้แก่สมาชิก สหกรณ์จะปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นหลัก ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือนั้นสหกรณ์จะไม่นำมาพิจารณา ทั้งนี้เพื่อให้การบริการเงินกู้แก่สมาชิกเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนตามต้องการของสมาชิก เพราะถ้าสหกรณ์นำเอาปัจจัยอื่นที่อยู่นอกเหนือมาพิจารณา เช่น ปัจจัยส่วนตัวของสมาชิก เป็นต้น อาจเกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน และอาจเกิดการร้องเรียนจากสมาชิก

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า โดยหลักการน่าจะนำปัจจัยอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาด้วย แต่ถ้าขี้นนำมาใช้รับรองได้ว่าสมาชิกไว้วางใจแน่นอน เพราะทุกวันนี้แค่ให้เงินกู้ล่าช้าในบางครั้งยังถูกต่อว่า บริการไม่ดีไม่รวดเร็วเลย และอีกอย่างหนึ่งถ้าปัจจัยอื่นมาร่วมพิจารณาจะเชื่อถือได้อย่างไรว่าไม่เอนเอียงเข้าข้างสมาชิกคนใดคนหนึ่ง เพราะฉะนั้นอย่าเสี่ยงดีกว่า อีกทั้งสหกรณ์เองก็ไม่มีทีมงานที่จะทำหน้าที่นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การพิจารณาและอนุมัติเงินให้กู้แก่สมาชิก นอกจากปฏิบัติตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว สหกรณ์จะมีการพิจารณาปัจจัยส่วนตัวของสมาชิกผู้กู้ร่วมด้วย เช่น ประวัติการชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ การมีคดีฟ้องร้องเกี่ยวกับหนี้สินหรือคดีอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เป็นต้น มาตรการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งทำให้การวิเคราะห์สินเชื่อของสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยป้องกันการเกิดหนี้ที่มีปัญหาในอนาคต รวมทั้งเป็นผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า การวิเคราะห์สินเชื่อเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว โอกาสที่จะเกิด NPL จะไม่มีเลย ยกเว้นมีปัจจัยอื่นที่เหนือความคาดหมายเกิดขึ้นจึงจะเกิด

NPL ซึ่งสหกรณ์ของเราจะนำปัจจัยที่คิดว่า จะส่งผลต่อรายได้ของผู้กู้มาวิเคราะห์ เช่น ประวัติการชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ การถูกฟ้องร้องเกี่ยวกับหนี้สิน เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จะพิจารณาและอนุมัติเงินให้กู้แก่สมาชิกตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยไม่ได้นำปัจจัยอื่นมาร่วมในการพิจารณา ทั้งนี้เพื่อให้การบริการเงินกู้แก่สมาชิกเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนตามความต้องการของสมาชิก เพราะถ้าสหกรณ์นำเอาปัจจัยอื่นมาพิจารณาอาจเกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน และอาจเกิดการร้องเรียนจากสมาชิก การที่ไม่ได้นำปัจจัยอื่นที่อาจกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้มาวิเคราะห์ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สหกรณ์มีหนี้ที่มีปัญหา ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ จะมีการพิจารณาปัจจัยส่วนตัวของสมาชิกผู้กู้ร่วมด้วย ทำให้การวิเคราะห์สินเชื่อของสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยป้องกันการเกิดหนี้ที่มีปัญหาในอนาคต รวมทั้งเป็นผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี- การบริหารการเงินที่กล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการวิเคราะห์สินเชื่อตามนโยบาย 5 C's ที่พิจารณาคูณสมบัติผู้ขอสินเชื่อ (character) ว่ามีลักษณะนิสัย ความประพฤติ หรืออาชีพ การงานที่มีความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด และพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ (capacity) ซึ่งจะพิจารณาในแง่การมีรายได้ว่า มีความมั่นคงและเพิ่มขึ้นเพียงพอจะชำระหนี้ได้หรือไม่ รวมทั้งอาจต้องตรวจสอบถึงหนี้สินเดิมว่า มีภาระผูกพันมากน้อยเพียงใด เพราะอาจเป็นการกู้วนเข้าไปชำระหนี้สินเดิม ซึ่งจะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการให้กู้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ข, หน้า 83-85; สุทธิพันธุ์ ถาวรวงษ์ และฉัตรพงศ์ วัฒนจิรัฎฐ์, 2553; Credit Guru Inc., 2010b; Reed et al., 1984, pp. 239-242; Rose & Hudgins, 2005, pp. 533-537; Rose & Kolari, 1995, pp. 302-303; United States Department of Commerce, 2010)

ข้อ 6 “การขยายวงเงินให้กู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ ให้แก่สมาชิกมีผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ของท่านหรือไม่อย่างไร ถ้ามี ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่า การขยายวงเงินให้กู้ และ/หรือขยายวง ระยะเวลาชำระหนี้ ให้แก่สมาชิกของสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม ส่งผลต่อสภาพคล่องหรือไม่ อย่างไร และสหกรณ์มีวิธีการแก้ไขปัญหเหมาะสมหรือไม่

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์- ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็น สอดคล้องกันว่า การขยายวงเงินให้กู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ ให้แก่สมาชิก มีผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์เป็นสหกรณ์ผู้กู้ เงินทุน ที่สหกรณ์มีอยู่มีจำกัด เมื่อสหกรณ์มีการขยายวงเงินให้กู้ซึ่งส่วนใหญ่มาจากการร้องขอ จากสมาชิกและนโยบายของคณะกรรมการที่ต้องการช่วยเหลือสมาชิก สหกรณ์จึงจำเป็นต้องหาเงินทุนมารองรับ ประกอบกับสหกรณ์ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับสมาชิกส่งผลทำให้ เงินที่ได้รับชำระหนี้รายเดือนลดลง ขณะที่เงินให้สมาชิกกู้เพิ่มขึ้นปัญหาสภาพคล่อง จึงตามมา ซึ่งสหกรณ์ต้องแก้ปัญหาโดยการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ภายนอกเพื่อนำมา แก้ปัญหา

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 10 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า ประเด็นสำคัญที่ทำให้สหกรณ์ขยายวงเงินให้กู้ และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับ สมาชิกมาจากคณะกรรมการต้องการเอาใจสมาชิก โดยที่คณะกรรมการหลายคนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารเงินทุนเลย การให้กู้ก็ไม่ได้คำนึงถึงอายุการทำงานของสมาชิก เงินที่เหลือของสมาชิกหลังหักชำระหนี้รายเดือนก็แทบไม่พอใช้ ปัญหาที่ตามมา ก็คือ สมาชิกมีรายได้ไม่พอกับหนี้สินที่เพิ่มขึ้น สมาชิกบางรายปลดเกษียณแล้วยังผ่อนหนี้ ให้กับสหกรณ์ไม่หมด ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อสภาพคล่องและสหกรณ์ต้องแก้ปัญหา ด้วยการกู้เงินซึ่งบ่อยครั้งที่ต้องกู้ยืม

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การขยายวงเงินให้กู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกไม่มีผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ โดยสหกรณ์จำนวน 14 ราย หรือร้อยละ 78 จากทั้งสิ้น 18 ราย ให้ความเห็นว่า การขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ของสหกรณ์นั้นจะพิจารณาถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์และความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกเป็นหลัก โดยวงเงินกู้ที่ให้แก่สมาชิกไม่สูงมากนัก และยังสามารถขยายได้อีกในอนาคต รวมทั้งระยะเวลาชำระหนี้ก็อยู่ในช่วงเวลาที่สมาชิกสามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ ส่วนสหกรณ์ที่เหลืออีก 4 ราย หรือร้อยละ 22 ให้ความเห็นว่า สหกรณ์ไม่มีนโยบายในการขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า วงเงินกู้และวงระยะเวลาชำระหนี้มีความเหมาะสมอยู่แล้ว และสมาชิกก็สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ตามกำหนด ซึ่งเป็นผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า ก่อนที่สหกรณ์จะขยายวงเงินให้กู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก ฝ่ายจัดการจะทำประมาณการล่วงหน้าการได้มาและใช้ไปของเงินทุน รวมทั้งพิจารณาถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์และความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกเป็นหลัก โดยวงเงินกู้และระยะเวลาชำระหนี้ที่ให้แก่สมาชิกจะต้องเหมาะสม คือ สมาชิกต้องสามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ตามปกติซึ่งจะส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า การขยายวงเงินให้กู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกของกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ เนื่องจากเงินทุนที่สหกรณ์มีอยู่มีจำนวนจำกัด เมื่อสหกรณ์ขยายวงเงินให้กู้ตามการร้องขอของสมาชิกจึงจำเป็นต้องหาเงินทุนมารองรับ ประกอบกับการขยายวงชำระหนี้ให้กับสมาชิกส่งผลทำให้เงินที่เคยได้รับชำระหนี้รายเดือนกลับลดลงขณะที่เงินให้สมาชิกกู้กลับเพิ่มขึ้น กระแสเงินสดของสหกรณ์จึงมีปัญหาและส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ต้องแก้ปัญหาโดยการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ภายนอกเพื่อนำมาแก้ปัญหาสภาพคล่อง

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้นั้น การขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ไม่ได้ส่งผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์จะพิจารณาถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์และความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกเป็นหลัก โดยวงเงินกู้ที่ให้แก่มชิกจะไม่สูงมากและระยะเวลาชำระหนี้ก็อยู่ในช่วงเวลาที่สมาชิกสามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ ซึ่งที่ผ่านมาสมาชิกก็สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ตามกำหนดอันเป็นผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารการเงินในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสินเชื่อที่ควรกำหนดเงื่อนไขและวงเงินสินเชื่อให้กับผู้กู้ที่เหมาะสมและรอบครอบ ตลอดจนสามารถควบคุมการชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้ได้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ก, หน้า 59-61; Credit Guru Inc., 2010a)

2.2.2 ประสิทธิภาพในการบริหารลูกหนี้

ข้อ 7 “สมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด สมาชิกเหล่านั้นเรียกร้องให้สหกรณ์ของท่านช่วยเหลือในด้านใด และสหกรณ์ของท่านอนุมัติการช่วยเหลืออย่างไร”

วัตถุประสงค์เพื่อดูว่า การเรียกร้องของสมาชิกและการอนุมัติการช่วยเหลือของสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเหมาะสมหรือไม่ และส่งผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์อย่างไร

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์-ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด จะเรียกร้องให้สหกรณ์ขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ และมีสหกรณ์จำนวน 11 ราย หรือร้อยละ 61 จากทั้งหมด 18 ราย ที่สมาชิกเรียกร้องให้สหกรณ์พักชำระหนี้ โดยขอเรียกร้องเหล่านี้สหกรณ์ทั้งหมด (18 ราย) จะอนุมัติให้มีการขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกในกรณีที่สมาชิกส่วนใหญ่ของสหกรณ์มีความต้องการไม่ใช่ให้เฉพาะสมาชิกที่มีปัญหาเท่านั้น โดยสหกรณ์ยอมรับ

ว่ามาตรการในการติดตามทวงถามและเร่งรัดให้สมาชิกที่มีปัญหาเหล่านี้ชำระหนี้ ต่อสหกรณ์ยังไม่เข้มงวดเท่าใดนัก เพราะสุดท้ายสหกรณ์ก็จะผ่อนปรนหลักเกณฑ์ ในการกู้วนซ้ำให้กับสมาชิกที่มีปัญหา เพื่อที่จะได้กู้วนซ้ำและนำเงินมาชำระหนี้ที่ค้าง กับสหกรณ์ ทำให้สถานะของสมาชิกที่มีปัญหาหรือลูกหนี้ที่มีปัญหาเปลี่ยนสถานะ เป็นลูกหนี้ปกติ โดยสหกรณ์ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ และความเสี่ยงที่สมาชิกเหล่านี้จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต

ส่วนการขอพักชำระหนี้ นั้น สหกรณ์จะอนุมัติให้เฉพาะรายที่มี เหตุผลสมควร ทั้งนี้จะพิจารณาตามความเดือดร้อนของสมาชิกเป็นหลัก เช่น ผู้กู้ ถูกให้ออกจากงานและผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบหนี้ที่ค้างกับสหกรณ์แทน เป็นต้น

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 11 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า สมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่ว่าจะมีปัญหาหรือไม่มีปัญหาชำระหนี้ ต้องการให้ สหกรณ์ขยายวงเงินกู้และขยายงวดชำระหนี้กันทั้งนั้น แต่ถ้าเน้นไปที่การให้ ความช่วยเหลือเฉพาะสมาชิกที่มีปัญหานั้น ต้องยอมรับว่าสหกรณ์ของเรายังไม่ค่อย เข้มงวดในการติดตามเร่งรัดสมาชิกที่มีปัญหาชำระหนี้เท่าใดนัก โดยทั่ว ๆ ก็จะทำตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งบางส่วนก็ไม่ค่อยได้ผล สุดท้ายถ้ารายได้ชำระ หนี้ไม่ได้จริง ๆ ก็จะใช้วิธีผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้วนซ้ำเพื่อที่สมาชิกที่มีปัญหาจะ ได้กู้วนซ้ำและนำเงินมาชำระหนี้ได้เป็นปกติ เพราะไม่เช่นนั้นสิ้นปีสหกรณ์จะต้อง ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งจะกระทบต่อกำไร และเงินปันผลของสหกรณ์ ที่สำคัญเวลาประชุมใหญ่จะถูกถามจากสมาชิก โดยยอมรับ ว่าสหกรณ์ไม่ได้คำนึงถึงสภาพคล่องและปัญหาที่จะเกิด NPL ซ้ำอีกในอนาคตเท่าที่ควร

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้อง กันว่า สหกรณ์มีมาตรการที่เข้มงวดเป็นอย่างมากในการติดตามทวงถามและเร่งรัดสมาชิก ที่มีปัญหาชำระหนี้ ทั้งโดยการให้ฝ่ายจัดการทวงถามและให้ผู้บังคับบัญชาเรียกเข้ามา สอบถามพร้อมให้คำแนะนำ ซึ่งได้ผลเป็นอย่างดีเพราะทำให้สมาชิกเหล่านี้ชำระหนี้ ได้ตามปกติ

นอกจากนี้ สหกรณ์จะให้ช่วยเหลือเฉพาะสมาชิกที่เป็นผู้ค้า-
ประกันที่ต้องรับชำระหนี้แทนผู้กู้ เช่น กรณีผู้กู้ถูกให้ออกจากงาน เป็นต้น ผู้ค้าประกัน
จะร้องขอให้สหกรณ์ช่วยเหลือด้วยการขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้
โดยสหกรณ์จะให้ความช่วยเหลือตามที่ร้องขอ ซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อ
สภาพคล่องของสหกรณ์เนื่องจากมีจำนวนน้อยราย

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล,
12 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า
สมาชิกของเราไม่มีปัญหาในการชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ เพราะในการวิเคราะห์สินเชื่อ
เราจะพิจารณาอย่างรอบคอบ ที่ผ่านมามีผู้ค้าประกันบางรายที่ต้องรับชำระหนี้แทนผู้กู้
ที่ถูกให้ออกจากงาน สหกรณ์ก็ให้ความช่วยเหลือด้วยการขยายวงเงินกู้และขยายวง
ระยะเวลาชำระหนี้ให้เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งผู้ค้าประกันก็พอใจและชำระหนี้ให้กับสหกรณ์
ได้ตามปกติ

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่ไม่สามารถ
ชำระหนี้ได้ สมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่ที่มีปัญหาชำระหนี้จะเรียกร้องให้สหกรณ์
ขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ ซึ่งข้อเรียกร้องเหล่านี้สหกรณ์จะอนุมัติ
เมื่อสมาชิกส่วนใหญ่ของสหกรณ์มีความต้องการ ไม่ใช่ให้เฉพาะสมาชิกที่มีปัญหาเท่านั้น
นอกจากนี้ สหกรณ์ยอมรับว่า มาตรการในการติดตามทวงถามและเร่งรัดสมาชิก
ที่มีปัญหาในการชำระหนี้ยังไม่เข้มงวดเท่าใดนัก เพราะสุดท้ายสหกรณ์ก็จะผ่อนปรน
หลักเกณฑ์ในการกู้ยืมซ้ำให้กับสมาชิกที่มีปัญหา โดยสหกรณ์ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อ
สภาพคล่องของสหกรณ์และความเสี่ยงที่สมาชิกจะไม่สามารถชำระหนี้ได้ในอนาคต

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ สหกรณ์มีมาตรการที่เข้มงวด
ในการติดตามทวงถามและเร่งรัดสมาชิกที่มีปัญหาชำระหนี้ ทำให้สมาชิกเหล่านี้ชำระหนี้
ได้ตามปกติ โดยที่ผ่านมาสหกรณ์ได้ให้ความช่วยเหลือเฉพาะสมาชิกที่เป็นผู้ค้าประกัน
ที่มีภาระต้องชำระหนี้แทนผู้กู้ด้วยการขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้
ซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวไม่ได้ส่งผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เพราะมีน้อยราย

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ
ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่กล่าวว่า การให้กู้

วนซ้ำในระยะเวลาที่บ่งชี้ไปมีผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด (CUNA, 2003; Kansas Department of Credit Unions, 2006; NCUA, 2002)

นอกจากนี้ ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ที่พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญาจะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา (สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 14)

ข้อ 8 “นอกเหนือจากประสิทธิภาพในการวิเคราะห์สินเชื่อแล้ว สหกรณ์ของท่านมีวิธีการใดในการป้องกันลูกหนี้ที่อาจไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ในอนาคต”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่า สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีมาตรการในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้คือยคุณภาพอย่างไร เพราะหนี้ดังกล่าวส่งผลต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์-ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การป้องกันลูกหนี้ที่อาจไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญ แนวทางที่สหกรณ์นำมาใช้ คือ (1) ให้ความรู้วินัยทางการเงินแก่สมาชิกเป็นครั้งคราว และ (2) วิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว ซึ่งสามารถป้องกันหนี้ที่มีปัญหาได้ระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากสมาชิกผู้ที่มีความเดือดร้อนสหกรณ์จึงผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้โดยไม่ได้เข้มงวดในการเร่งรัดหนี้เท่าใดนัก ซึ่งส่งผลต่อสภาพคล่องสหกรณ์

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า สหกรณ์มีการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันอย่างน้อยปีละครั้ง ถ้าพบว่า สมาชิกรายใดมีปัญหาชำระหนี้ก็จะเรียกเข้ามาพบที่สหกรณ์เพื่อถามถึงปัญหา โดยส่วนใหญ่

จะเป็นปัญหาเงินที่เหลือจากหักหนี้ให้สหกรณ์แล้วไม่พอใช้ และขอให้สหกรณ์ช่วยเหลือด้วยการขยายวงเงินกู้และงวดชำระหนี้ ซึ่งโดยทั่วไปสหกรณ์จะให้กู้วนซ้ำเพื่อนำมาชำระหนี้ที่มีแนวโน้มจะมีปัญหา

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า สหกรณ์ให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาลูกหนี้ที่อาจจะไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์เป็นอย่างมาก โดยได้กำหนดแนวทางในการป้องกัน ดังนี้ (1) ตรวจสอบประวัติการชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นประจำ ถ้าพบว่า ลูกหนี้รายใดชำระหนี้ไม่สม่ำเสมอ เช่น ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 3 เดือน ต้องนำมาพิจารณาถึงสาเหตุ พร้อมหามาตรการแก้ไขก่อนที่จะเป็นหนี้ที่มีปัญหาในอนาคต ซึ่งการแก้ไขจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ (2) ให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงินเป็นประจำ ซึ่งแนวทางในการป้องกันดังกล่าวมีส่วนช่วยป้องกันปัญหาการเกิดหนี้ที่มีปัญหาได้เป็นอย่างดี

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 13 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า โดยปกติสหกรณ์จะมีการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้เป็นประจำทุกเดือน เพื่อดูว่ามีแนวโน้มจะมีปัญหาหรือไม่ ถ้าเกิดพบว่า รายใดมีแนวโน้มว่าจะมีปัญหาก็จ้างไปยังหน่วยงานที่สังกัดให้ผู้บังคับบัญชาช่วยสอบถามเหตุผล พร้อมประสานงานมายังสหกรณ์เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป ซึ่งการช่วยเหลือจะต้องไม่กระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ตลอดจนวินัยทางการเงินของสมาชิก

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า การป้องกันลูกหนี้ที่อาจจะไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ในอนาคต สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่มมีแนวทางป้องกันที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยทางการเงินแก่สมาชิกเป็นครั้งคราว และมีการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว ซึ่งสามารถป้องกันการเกิดหนี้ที่มีปัญหาได้ระดับหนึ่ง แต่สหกรณ์ยังมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกที่มีความเดือดร้อน โดยผ่อนปรนเงื่อนไขในการชำระหนี้รวมทั้งไม่ได้เข้มงวดในการเร่งรัดหนี้เท่าใดนัก ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหา ลูกหนี้ที่อาจจะไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์เป็นอย่างมาก โดยมีการตรวจสอบ การชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นประจำ ถ้าพบว่า รายใดมีแนวโน้มที่จะมีปัญหา ก็จะหา มาตรการแก้ไขก่อนที่จะมีปัญหา ซึ่งการแก้ไขจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของ สหกรณ์ นอกจากนี้สหกรณ์มีการให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงินเป็นประจำ ซึ่งแนวทางในการป้องกันดังกล่าวมีส่วนช่วยป้องกันปัญหา NPL ได้เป็นอย่างดี

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหาร การเงินในส่วนที่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ที่กล่าวว่า เพื่อมิให้สถาบันการเงิน มีหนี้ที่มีปัญหาและลดปัญหาการติดตามหนี้สินควรที่จะทบทวนการชำระหนี้ของลูกหนี้ และมูลค่าของหลักประกันอย่าสม่ำเสมอ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ข, หน้า 182, 284; Reed et al., 1984, p. 390)

2.3 การบริหารจัดการด้านปฏิบัติงาน

2.3.1 ประสิทธิภาพในการบริหารบุคลากร

ข้อ 9 “สหกรณ์ของท่านมีวิธีการพัฒนาความรู้แก่คณะกรรมการ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินอย่างไรบ้าง”

วัตถุประสงค์เพื่อดูว่า คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร- การเงินของสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอหรือไม่ เพราะความรู้ความเข้าใจดังกล่าวถ้าไม่เพียงพออาจบริหารการเงินผิดพลาด และสุดท้าย จะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์- ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็น สอดคล้องกันว่า คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินของสหกรณ์ได้เข้าร่วม ฝึกอบรมและสัมมนาเป็นครั้งคราว โดยหัวข้อของการฝึกอบรมและสัมมนาจะเป็นหัวข้อ ทั่ว ๆ ไปไม่ได้เน้นการบริหารการเงิน ประกอบกับสหกรณ์มีนโยบายช่วยเหลือสมาชิก ให้ได้เงินกู้ตามที่ต้องการและต้องการให้ผลประกอบการเป็นไปตามเป้าหมาย จึงไม่ได้ ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงิน ตลอดจนความเสี่ยงและสภาพคล่องเท่าที่ควร

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 13 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินจะเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาในหัวข้อทั่ว ๆ ไป โดยไม่ได้เน้นไปที่การบริหารการเงินโดยตรง ความรู้ที่ได้อาจไม่เพียงพอที่จะมาบริหารการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งคณะกรรมการของเราต้องการช่วยเหลือสมาชิกให้ได้เงินกู้ตามความต้องการ ถ้านำความรู้ด้านการบริหารการเงินมาปรับใช้อย่างเข้มงวด ก็กลัวจะกระทบต่อสมาชิกทำให้สมาชิกไม่พอใจ และที่สำคัญกลัวกระทบต่อคะแนนเสียงถ้าลงสมัครเลือกตั้งในครั้งต่อไป

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงินให้กับคณะกรรมการเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการบริหารการเงิน ที่ผ่านมาคณะกรรมการดังกล่าวจะเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินเป็นประจำ รวมทั้งเยี่ยมชมสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารการเงินเป็นครั้งคราว เพื่อนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้กับสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์สามารถบริหารการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 14 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า การพัฒนาความรู้ของคณะกรรมการเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าคณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจวิธีการในการบริหารการเงินก็จะช่วยทำให้บริหารการเงินอย่างระมัดระวัง และไม่ให้เกิดปัญหาสภาพคล่องในสหกรณ์ ซึ่งที่ผ่านมาคณะกรรมการของเราให้ความสนใจเรื่องนี้เป็นอย่างมาก โดยเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินเป็นประจำ

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีการเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาเป็นครั้งคราว และส่วนใหญ่การฝึกอบรมและสัมมนาจะเป็นหัวข้อทั่ว ๆ ไปไม่ได้เน้น

การบริหารการเงิน และไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงิน ตลอดจนความเสี่ยง และสภาพคล่องเท่าที่ควร

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินจะเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวกับการบริหารการเงินเป็นประจำ รวมทั้งมีการเยี่ยมชมสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารการเงินในบางครั้ง โดยได้นำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้กับสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์สามารถบริหารเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่กล่าวว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องถ้าขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานจะส่งผลทำให้การดำเนินงาน ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (CUNA, 2003; Kansas Department of Credit Unions, 2006; NCUA, 2002)

ข้อ 10 “สหกรณ์ของท่านมีวิธีการพัฒนาความรู้แก่เจ้าหน้าที่ สหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินอย่างไรบ้าง”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงิน ของสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอหรือไม่ เพราะความรู้ความเข้าใจดังกล่าวถ้ามีไม่เพียงพออาจบริหารการเงินผิดพลาด ซึ่งจะส่งผล ต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็น สอดคล้องกันว่า สหกรณ์มีการพัฒนาความรู้แก่เจ้าหน้าที่สหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารการเงินเป็นครั้งคราว โดยหัวข้อของการฝึกอบรมและสัมมนาจะเป็นหัวข้อ ทั่ว ๆ ไปไม่ได้เน้นการบริหารการเงิน ประกอบกับสหกรณ์มีนโยบายช่วยเหลือสมาชิก ให้ได้เงินกู้ตามที่ต้องการและต้องการให้ผลประกอบการเป็นไปตามเป้าหมาย จึงไม่ได้ ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงิน ตลอดจนความเสี่ยงและสภาพคล่องเท่าที่ควร

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 14 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า สหกรณ์ได้ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินบางคนไปฝึกอบรมและสัมมนา เป็นครั้งคราวในหัวข้อทั่ว ๆ ไปไม่ได้เน้นการบริหารการเงิน ดังนั้น ความรู้ที่ได้รับ ไม่เพียงพอที่จะมาบริหารการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสหกรณ์เรามุ่งเน้น ขยายเงินให้กู้ การนำความรู้มาปรับใช้ก็อาจกระทบต่อการให้บริการแก่สมาชิก

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้อง กันว่า สหกรณ์ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การเงินเป็นอย่างมาก เพราะถ้าเจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจจะช่วยให้สามารถนำความรู้ นั้นมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์ ซึ่งที่ผ่านมาสหกรณ์จะส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ไปฝึกอบรมและสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวกับการบริหารการเงินเป็นประจำ และบางครั้ง ได้เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านการบริหารการเงินมาบรรยายในสหกรณ์ อีกทั้งไปดูงาน สหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารการเงินเป็นครั้งคราว โดยเจ้าหน้าที่ได้นำ ความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการบริหารการเงินในสหกรณ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการ ทำให้การบริหารการเงินของสหกรณ์เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 14 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า สหกรณ์ของเราให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงิน เพราะถ้า เจ้าหน้าที่เหล่านี้มีความรู้ไม่เพียงพออาจปฏิบัติงานผิดพลาดและส่งผลเสียหายร้ายแรง ต่อสหกรณ์ ซึ่งที่ผ่านมาสหกรณ์ได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับ การบริหารการเงินเป็นประจำ และในบางโอกาสก็ได้ให้ไปดูงานสหกรณ์ที่ประสบ ความสำเร็จในการบริหารการเงิน

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินแตกต่างกัน โดยกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีการเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาเป็นครั้งคราว

และส่วนใหญ่การฝึกอบรมและสัมมนาจะเป็นหัวข้อทั่ว ๆ ไปไม่ได้เน้นการบริหารการเงิน โดยสหกรณ์ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารการเงิน ตลอดจนความเสี่ยงและสภาพคล่องเท่าที่ควร

ส่วนกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ เจ้าหนี้ที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินจะเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวกับการบริหารการเงินเป็นประจำ และบางครั้งได้เชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านการบริหารการเงินมาบรรยายในสหกรณ์ รวมทั้งมีการเยี่ยมชมสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารการเงินเป็นครั้งคราว โดยได้นำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้กับสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์สามารถบริหารเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงานของสหกรณ์ออมทรัพย์กล่าวว่า ผู้เกี่ยวข้องถ้าขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานจะทำให้การดำเนินงานไม่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (CUNA, 2003; Kansas Department of Credit Unions, 2006; NCUA, 2002)

ข้อ 11 “สหกรณ์ของท่านมีวิธีการอย่างไรบ้าง ในการให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงิน”

วัตถุประสงค์ เพื่อดูว่า สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม ได้ให้ความรู้แก่สมาชิกอย่างไรบ้าง เพราะถ้าสมาชิกมีวินัยทางการเงิน โอกาสที่จะเกิดหนี้ด้วยคุณภาพก็จะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการและผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้และกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ได้ข้อสรุปว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงินเป็นสิ่งดี ถ้าสมาชิกสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตัวสมาชิกเองรวมทั้งสหกรณ์ โดยที่ผ่านมาสหกรณ์จะมีการจัดฝึกอบรมและสัมมนาให้แก่สมาชิกในหัวข้อที่เกี่ยวกับวินัยทางการเงินเป็นครั้งคราว แต่ยอมรับว่า ยังมีสมาชิกบางส่วนขาดวินัยทางการเงินเนื่องจากประสบปัญหาทางเศรษฐกิจส่วนตัวทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 15 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า สหกรณ์ได้จัดการฝึกอบรมและสัมมนาในหัวข้อที่เกี่ยวกับวินัยทางการเงินให้แก่สมาชิก เป็นครั้งคราว โดยพยายามให้สมาชิกได้เข้าร่วมสัมมนาให้มากที่สุด ซึ่งที่ผ่านมามีสมาชิกที่สนใจเข้าฟังดี แต่ผลลัพธ์ที่ได้จากการสัมมนา ก็ยังพบว่า ยังมีสมาชิกบางส่วนไม่ได้นำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง ทำให้ปัญหา NPL ของสหกรณ์ก็ยังคงมีอยู่

กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งหมด (18 ราย) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยทำให้สมาชิกวางแผนการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง ซึ่งจะส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ ตลอดจนตัวสมาชิกเอง การให้ความรู้แก่สมาชิกของสหกรณ์จะมีทั้งที่เผยแพร่เป็นเอกสารทางวิชาการ และการให้สมาชิกเข้าร่วมฝึกอบรมและสัมมนาที่สหกรณ์จัดขึ้น โดยเป้าหมายของสหกรณ์ต้องการให้สมาชิกทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวินัยทางการเงิน และที่ผ่านมามีสมาชิกส่วนใหญ่ก็สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด จะมีบางรายที่มีปัญหาในการชำระหนี้จากปัญหาทางเศรษฐกิจส่วนตัว ซึ่งสหกรณ์ก็มีมาตรการที่เข้มงวดในติดตามทวงถามและเร่งรัดหนี้ ทำให้ลูกหนี้ดังกล่าวสามารถชำระหนี้ได้ตามปกติ

โดยผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ท่านหนึ่ง (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 15 พฤษภาคม 2548) จากกลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ที่ให้สัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวว่า การให้ความรู้กับสมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงินนั้น สหกรณ์ให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งการให้ความรู้ของสหกรณ์จะใช้วิธีเข้าไปบรรยายในหน่วยงานที่สมาชิกสังกัดอยู่ โดยประสานงานไปยังผู้บังคับบัญชาหน่วยงานนั้น ๆ ให้จัดสมาชิกมาฟังคำบรรยาย และที่ผ่านมาก็ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้บังคับบัญชาหน่วยงานนั้น ๆ จะช่วยเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชามีจิตสำนึกรับผิดชอบทำให้สหกรณ์ของเราไม่มีปัญหา NPL

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นี้ แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม มีความเข้าใจถึงความสำคัญของการให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงิน เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามความรู้ที่สมาชิกได้รับถ้าสมาชิกไม่นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

ก็ไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกและความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละราย

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารการเงินในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสินเชื่อที่กล่าวถึงการให้ความรู้เชิงวิชาการแก่ผู้กู้เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดหนี้ที่มีปัญหาในอนาคต (กฤษฎา สังขมณี, 2550ก, หน้า 59-61; Credit Guru Inc., 2010a) อย่างไรก็ตามถ้าผู้กู้ไม่นำไปปฏิบัติก็จะไม่เกิดประโยชน์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของผู้กู้แต่ละราย

2.4 ข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อ 12 “ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้าง ที่ท่านคิดว่า จะสามารถลดปัญหาความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์”

วัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการลดปัญหาในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้

ผลจากการสัมภาษณ์ ผู้จัดการและผู้ที่ทำหน้าที่ผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 2 กลุ่ม ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวิจัย โดยข้อเสนอแนะดังกล่าว สหกรณ์เห็นว่า น่าจะส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เป็นข้อ ๆ ดังนี้

สหกรณ์ควรให้ความรู้ตลอดจนแนวทางในการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สมาชิกสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ง่าย ทั้งนี้เพื่อสมาชิกจะได้ใช้จ่ายไม่เกินตัวและมีวินัยทางการเงิน ซึ่งการให้ความรู้อาจเชิญวิทยากรมาบรรยาย และเยี่ยมชมตัวอย่างที่ดำรงชีวิตแบบระบบเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมแนะนำวิธีประยุกต์ใช้กับสมาชิก

2.4.1 สหกรณ์ควรมีการอบรมวิชาชีพเสริมแก่สมาชิกเพื่อสร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัวเพื่อความมั่นคงในชีวิต รวมทั้งมีส่วนช่วยทำให้สมาชิกที่กู้เงินจากสหกรณ์มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้แก่สหกรณ์

2.4.2 สหกรณ์บางแห่งให้สมาชิกกู้เงินได้ทั้งจากสถาบันการเงินอื่นและจากสหกรณ์เอง เช่น กู้จากธนาคารออมสิน เป็นต้น โดยสหกรณ์ยินยอมให้สถาบันการเงินแห่งนั้นหักเงินจากรายได้ของสมาชิกเพื่อชำระหนี้ได้ก่อนสหกรณ์ ส่งผลทำให้สหกรณ์เกิดความเสียหายที่สมาชิกจะไม่มีเงินเหลือเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ ดังนั้นควรแก้ไขข้อตกลงดังกล่าวเพื่อให้สหกรณ์สามารถหักเงินจากรายได้ของสมาชิกก่อนสถาบันการเงินอื่น (ช่วงเวลาที่สัมภาษณ์ พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 ยังไม่มีการแก้ไข)

สรุปผลและอภิปรายผลการศึกษานำร่อง

ในการสรุปผลและอภิปรายผลการศึกษานำร่องผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้ (1) สรุปผลการศึกษานำร่อง (2) อภิปรายผลการศึกษานำร่อง และ (3) สรุปตัวแปรที่นำไปใช้ในการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษานำร่อง

การสรุปผลการศึกษานำร่องแบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย (1) สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย (2) สรุปผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ และ (3) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยในการศึกษานำร่องทั้ง 15 สมมติฐานพบว่า มีสมมติฐานการวิจัยเพียง 3 สมมติฐาน ที่ได้รับการสนับสนุน ส่วนที่เหลือ 12 สมมติฐาน ไม่ได้รับการสนับสนุน โดยผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1.1 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จะมีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้ โดยอัตราส่วนที่สูงกว่านี้ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์น้อยกว่าสหกรณ์ที่มีอัตราส่วนที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ ถ้าอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม

เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะลดลงร้อยละ 74.5
ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ว่า
สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์
รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วน
ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

1.1.2 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จะมีอัตราส่วนเงินกู้
ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้ โดยอัตรา
ส่วนที่สูงกว่านี้ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ต่ำกว่าสหกรณ์
ที่มีอัตราส่วนที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ ถ้าอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น
1 หน่วย ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะลดลงร้อยละ 11.0 ถ้าตัวแปรอื่น ๆ
ในสมการคงที่ ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่กำหนดไว้ว่า

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูง
จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอก
ต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

1.1.3 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/
เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา จะมีความสามารถในการชำระหนี้
มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี นอกจากนี้ ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์
เปลี่ยนจากไม่มีการควบคุมที่ดีเป็นมีการควบคุมที่ดี ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้
ได้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 323.8 หรือ 3.238 เท่า ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่ ซึ่งสนับสนุน
สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่กำหนดไว้ว่า

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/
เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา จะมีความสามารถในการชำระหนี้
มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัด
ลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา

1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อความสามารถชำระหนี้
ของสหกรณ์ออมทรัพย์มี 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์-

รวม (2) อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม และ (3) การติดตามทางถาม/เร่งรัด ลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่า $Exp(B)$ สามารถอธิบายถึงโอกาสที่สหกรณ์ออมทรัพย์จะสามารถชำระหนี้ได้ (odds ratio) ดังนี้

1.2.1 อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมมีค่า $Exp(B)$ เท่ากับ .281 จะได้ว่า $Exp(B) - 1$ เท่ากับ $-.719$ หมายความว่า ถ้าอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะลดลงร้อยละ 71.9 ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

1.2.2 อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมมีค่า $Exp(B)$ เท่ากับ .922 จะได้ว่า $Exp(B) - 1$ เท่ากับ $-.078$ หมายความว่า ถ้าอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะลดลงร้อยละ 7.8 ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

1.2.3 การติดตามทางถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา มีค่า $Exp(B)$ เท่ากับ 3.261 จะได้ว่า $Exp(B) - 1$ เท่ากับ 2.261 หมายความว่า ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์เปลี่ยนจากไม่มีการควบคุมที่ดีเป็นมีการควบคุมที่ดี ประมาณได้ว่า odds ของการชำระหนี้ได้จะเพิ่มขึ้นร้อยละ 226.1 หรือ 2.261 เท่า ถ้าตัวแปรอื่น ๆ ในสมการคงที่

1.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ในการศึกษานำร่อง เป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างด้านการบริหารจัดการที่ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ทั้ง 2 กลุ่ม ต่างกัน รวมทั้งประมวลสรุปกำหนดเป็นตัวแปรอิสระสำหรับกรอบแนวความคิดการวิจัยในลำดับต่อไป โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ยังขาดประสิทธิภาพในการบริหารเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเงินทุน การบริหารเงินทุน การวิเคราะห์สินเชื่อ การบริหารลูกหนี้ และการบริหารบุคลากร ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลทำให้สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่องและไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดจนต้องกู้วนซ้ำ ทั้งนี้เนื่องจาก

1) สหกรณ์ขยายการให้กู้ยืมด้วยการขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ไม่ค่อยจำกัด โดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพคล่องและความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

- 2) ไม่ค่อยเข้มงวดในการติดตามทวงถามและเร่งรัดหนี้
  - 3) ให้สมาชิกกู้วนซ้ำได้หลังจากผ่อนชำระหนี้เพียงไม่กี่งวด
  - 4) ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการจัดทำประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปรวมทั้งการบริหารเงินทุนให้มีความสอดคล้องกับระยะเวลา ซึ่งวิธีการดังกล่าวมีส่วนช่วยในการบริหารสภาพคล่อง
  - 5) ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับความเสถียรและต้นทุนที่เกิดจากการจัดหาเงินทุนและใช้เงินทุน
  - 7) การวิเคราะห์สินเชื่อไม่ได้นำปัจจัยอื่นของผู้กู้มาร่วมพิจารณา
  - 8) วิธีการป้องกันหนี้ที่อาจมีปัญหาไม่ได้นำมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ให้กับคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินเท่าที่ควร
  - 9) การให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงินนั้น ถึงแม้สหกรณ์จะให้ความสำคัญแต่ยังมีสมาชิกบางส่วนขาดวินัยทางการเงิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกและความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละราย
- กลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ มีประสิทธิภาพในการบริหารเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเงินทุน การบริหารเงินทุน การวิเคราะห์สินเชื่อ การบริหารลูกหนี้ และการบริหารบุคลากร ซึ่งทั้งหมดนี้มีส่วนทำให้สหกรณ์ไม่มีปัญหาสภาพคล่อง และสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ทั้งนี้เนื่องจาก
- 1) สหกรณ์กำหนดวงเงินกู้ไม่สูงเกินไปและระยะเวลาชำระหนี้ไม่นานเกินไป ทำให้สมาชิกผู้กู้สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด
  - 2) มีมาตรการที่เข้มงวดในการติดตามทวงถามและเร่งรัดหนี้
  - 3) การขยายวงเงินกู้และขยายงวดระยะเวลาชำระหนี้จะพิจารณาผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์และความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก
  - 4) ให้ความสำคัญกับการจัดทำประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปรวมทั้งการบริหารเงินทุนให้มีความสอดคล้องกับระยะเวลา ซึ่งวิธีการดังกล่าวมีส่วนช่วยในการบริหารสภาพคล่อง

- 5) ให้ความสำคัญกับความเสถียรและต้นทุนที่เกิดจากการจัดหาเงินทุน และใช้เงินทุน
- 6) การวิเคราะห์สินเชื่อได้นำปัจจัยส่วนตัวของสมาชิกผู้กู้มาร่วมพิจารณา
- 7) วิธีการป้องกันหนี้ที่อาจมีปัญหาได้นำมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
- 8) ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ให้กับคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงิน โดยมีการพัฒนาความรู้เป็นประจำ
- 9) การให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงินนั้น ถึงแม้สหกรณ์ จะให้ความสำคัญแต่ยังมีสมาชิกบางส่วนขาดวินัยทางการเงิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตสำนึก และความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละราย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า (1) สหกรณ์ควรให้ความรู้ และแนวทางในการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถเข้าใจและนำไป ปฏิบัติได้ง่าย (2) สหกรณ์ควรมีการอบรมวิชาชีพเสริมแก่สมาชิกเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม ให้กับครอบครัวเพื่อความมั่นคงในชีวิต และ (3) กรณีที่สมาชิกกู้ทั้งจากสหกรณ์ และสถาบันการเงินอื่นสหกรณ์ควรที่จะสามารถหักเงินจากรายได้ของสมาชิก ก่อนสถาบันการเงินอื่น

2. อภิปรายผลการศึกษานำร่อง

การอภิปรายแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) อภิปรายผลการทดสอบสมมติฐาน การวิจัย (2) อภิปรายผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ (3) อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และ (4) อภิปรายผลภาพรวม จากการศึกษา นำร่อง ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 อภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย จากผลของการทดสอบสมมติ-
ฐานการวิจัยทั้ง 15 ข้อ ตามกรอบแนวความคิดที่ 1 สามารถอภิปรายผลได้ตามลำดับ ดังนี้
สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น
ต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ น้อยกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มี
อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น
ต่อสินทรัพย์รวม มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยสหกรณ์-

ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จะมีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่สิ้นต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่า และมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ นอกจากนี้ ถ้าอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ที่สิ้นต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น จะทำให้หรือมีผลให้โอกาสของความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ลดลง ซึ่งเป็นการสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 1

การสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ใช้เงินทุนที่จัดหามาไม่เหมาะสม มีการให้กู้จำนวนที่สูงมาก และลูกหนี้เงินกู้ส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ระยะยาว โดยขาดความสัมพันธ์ด้านระยะเวลาของการได้มาและใช้ไปของเงินทุน จึงส่งผลทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน, 2548; FCA, 2005)

นอกจากนี้ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Levisauskaite amd Kaupelyte (2005) ที่ทำการวิจัยสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศลิทัวเนีย โดยวิเคราะห์ถึงลักษณะเฉพาะของการบริหารความเสี่ยงที่เกิดจากกฎระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งผลของการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างทางการเงิน ด้านคุณภาพของสินทรัพย์ ด้านความสามารถในการทำกำไร ด้านสภาพคล่อง และด้านการเจริญเติบโต แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์บริหารเงินทุนไม่มีความสอดคล้องกับระยะเวลา โดยปล่อยเงินกู้ระยะยาวให้แก่สมาชิกจากแหล่งเงินทุนระยะสั้น ซึ่งส่วนใหญ่มาจากเงินรับฝากและเงินกู้ภายนอก การบริหารเงินทุนดังกล่าวจะส่งผลทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์มีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 2

การไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์มีการเพิ่มขึ้นตามระเบียบและข้อบังคับที่กำหนดไว้อย่างเป็นปกติ สหกรณ์ไม่มีนโยบายระดมเงินทุน เนื่องจากมีเงินทุนเพียงพอในการปล่อยกู้ หรือมีการระดมทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นเพื่อนำมาปล่อยกู้ตามความต้องการของสมาชิก โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทุนมาชำระหนี้ สวัสดิ์ แสงบางปลา (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2550) กล่าวว่า นอกจากนี้ หากสหกรณ์มีอัตราส่วนนี้สูงเกินไป แม้จะแสดงว่า สหกรณ์มีความมั่นคงสูง แต่ก็อาจทำให้การขยายตัวไปได้ช้า และอาจทำให้ผู้บริหารมีภาระในการหารายได้ให้เพียงพอแก่การจ่ายเงินปันผลตามที่สมาชิกคาดหวัง ในทางกลับกัน หากสหกรณ์มีอัตราส่วนนี้ต่ำเกินไปก็อาจทำให้สหกรณ์มีความมั่นคงต่ำ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน, 2548; ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, หน้า 6)

ซึ่งผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Catanach and Perry (2001) ที่ได้ทำการพัฒนาแบบจำลองเพื่อใช้ในการทำนายสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีปัญหาในการดำเนินงาน ซึ่งพบว่า อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวมมีผลต่อปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จะมีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่า และมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ลูกหนี้ที่สามารถชำระหนี้ได้ นอกจากนี้ ถ้าอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น จะทำให้หรือมีผลให้โอกาสของความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ลดลง ซึ่งเป็นการสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 3

การสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก สหกรณ์ออมทรัพย์ ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีแหล่งเงินทุนด้านอื่นไม่เพียงพอในการดำเนินงาน เช่น มีทุนเรือนหุ้น และเงินรับฝากไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องหาแหล่งเงินทุนภายนอก โดยการกู้ยืมเงิน ซึ่งมีต้นทุนและความเสี่ยงที่สูงกว่าแหล่งเงินทุนที่ได้มาจากสมาชิก และเมื่อผู้ให้กู้ต้องการเงินกู้คืนก็อาจกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ ถ้าสหกรณ์บริหารเงินทุนไม่มีประสิทธิภาพ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน, 2548)

สมมติฐานการวิจัยข้อ 4 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนทุนสำรอง ต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ รวม ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 4

การไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก ตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 ได้กำหนดให้สหกรณ์ออมทรัพย์จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีเป็นทุนสำรอง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่จะจัดสรรทุนสำรองไว้ร้อยละ 10 หรือบางแห่งสูงกว่าร้อยละ 10 เล็กน้อย ไม่ว่าจะเป็สหกรณ์ออมทรัพย์ ที่สามารถชำระหนี้ได้ หรือสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ อัตราการเพิ่มขึ้น ของทุนสำรองส่วนใหญ่จะใกล้เคียงกัน แต่สหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้ จะมีสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น มีการขยายตัวมากกว่า ทั้งได้มาจากทุนเรือนหุ้นและเงินรับฝาก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 5 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนสินทรัพย์ หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์- ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียน ต่อหนี้สินหมุนเวียน ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 5

การไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก สภาพการดำเนินงานที่แท้จริงของสหกรณ์ออมทรัพย์แตกต่างจากธุรกิจด้านอื่น ๆ คือ บัญชีลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นเป็นรายการหลักรายการหนึ่งของสินทรัพย์หมุนเวียน ไม่ได้มีสภาพเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่แท้จริง เนื่องจากสหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้เพิ่ม ทำให้สมาชิกสามารถกู้ได้เป็นลักษณะกู้หนี้สัญญาใหม่ไปล้างหนี้สัญญาเดิม ดังนั้น สภาพที่แท้จริงของลูกหนี้เป็นลูกหนี้ระยะยาว ซึ่งเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน, 2548)

สุพัตรา ชนเสณีวัฒน์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 21 ธันวาคม 2550) และ สวัสดิ์ แสงบางปลา (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2550) กล่าวว่า นอกจากนี้เงินรับฝากที่เป็นเงินฝากระยะสั้นถือเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน แต่โดยปกติผู้ฝากจะไม่ถอนออกไปจากสหกรณ์จึงมีสภาพแท้จริงเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน เพราะหากมีการถอนออกไปมากผิดปกติสหกรณ์ออมทรัพย์ก็จะปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยเพื่อดึงเงินฝากไว้ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่เหมือนกับสถาบันการเงินอื่น ๆ

จากเหตุผลข้างต้น อัตราส่วนดังกล่าวจึงไม่ได้แสดงให้เห็นถึงสภาพคล่องที่แท้จริงที่จะส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกัน ซึ่งผลของการทดสอบสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Braga et al. (2006) ที่ได้พัฒนาแบบจำลองเพื่อใช้ทำนายล่วงหน้าด้านความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศบราซิล ซึ่งพบว่าอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนมีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ของสหกรณ์ออมทรัพย์

สมมติฐานการวิจัยข้อ 6 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้นต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อทุนเรือนหุ้น ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 6

การไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก การหาผลตอบแทนให้กับสมาชิกผู้ถือหุ้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการหารายได้ การบริหารค่าใช้จ่าย และสัดส่วนของแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนแตกต่างกัน (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, หน้า 8) สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีผลกำไรสูง เพราะสหกรณ์มีการให้สมาชิกผู้ถือหุ้นได้ผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนอย่างอื่น และมีสัดส่วนลูกหนี้สูง นอกจากนี้ ผลกำไรที่ได้สหกรณ์อาจนำมาใช้ในการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์ โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำผลกำไรมาชำระหนี้เงินกู้ยืม

สมมติฐานการวิจัยข้อ 7 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 7

การไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านค่าใช้จ่ายโดยรวมของสหกรณ์ ขึ้นอยู่กับการให้บริการและการทำธุรกรรมของแต่ละสหกรณ์ เช่น สหกรณ์บางแห่งจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายบริหารที่สูง สหกรณ์บางแห่งไม่จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายบริหารที่สูง ในขณะที่สหกรณ์บางแห่งถ้ามีค่าใช้จ่ายบริหารที่ต่ำเกินไปก็อาจทำให้การให้บริการและการทำธุรกรรมของสหกรณ์ไม่คล่องตัว (ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, 2549ค, หน้า 8) นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายบริหารโดยเฉลี่ยแล้วมีอัตราส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นจึงไม่มีผลกระทบมากนัก

จากเหตุผลข้างต้น สหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้ อาจจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายบริหารที่สูง เพื่อความคล่องตัวในการให้บริการและการทำธุรกรรมของสหกรณ์ ซึ่งเป็นผลดีต่อสหกรณ์ทำให้สหกรณ์สามารถบริหารจัดการได้ดี และสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้อาจมีนโยบายให้มีค่าใช้จ่ายบริหารที่ต่ำ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความคล่องตัวและการบริหารจัดการของสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

นอกจากนี้ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tan and Dihadjio (2001) ที่ได้ทำการพัฒนาแบบจำลองเพื่อใช้ในการทำนายสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีปัญหาด้านการเงิน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศออสเตรเลีย โดยพบว่า อัตราส่วนค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวมไม่ได้ส่งผลต่อปัญหาด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

สมมติฐานการวิจัยข้อ 8 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้นต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราการเจริญเติบโตของทุนเรือนหุ้น ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 8

สวัสดิ์ แสงบางปลา (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 25 ธันวาคม 2550) กล่าวว่า การไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก ทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์มีการเพิ่มขึ้น จากปีก่อนตามระเบียบและข้อบังคับที่กำหนดไว้อย่างเป็นปกติ สหกรณ์ไม่มีนโยบายระดมเงินทุน โดยการเพิ่มทุนเรือนหุ้น เนื่องจากมีเงินทุนเพียงพอในการปล่อยกู้ หรือสหกรณ์อาจจะมีการระดมทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้น เพื่อนำมาปล่อยกู้ตามความต้องการของสมาชิก โดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมทุนมาชำระหนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน, 2548)

สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 21 ธันวาคม 2550) กล่าวว่า นอกจากนี้ทุนเรือนหุ้นที่เพิ่มขึ้นอาจเนื่องมาจาก สมาชิกที่ต้องการกู้เงินแต่หุ้นที่มีอยู่ไม่ครบตามเงื่อนไขในการขอกู้ ทำให้ต้องชำระหุ้นเพิ่มเพื่อให้ครบตามเงื่อนไขในการขอกู้ หรือกรณีที่สหกรณ์ไม่สามารถระดมทุนเรือนหุ้นเพิ่มได้ เพราะไม่สามารถยื่นยันกับสมาชิกได้ว่า จะได้รับเงินปันผลในอัตราเท่าไร ซึ่งต่างจากการระดมเงินฝากที่สมาชิกสามารถทราบผลตอบแทนในรูปอัตราดอกเบี้ยได้ทันที

รวมทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้มีเงินทุนเพียงพอ จึงมีมาตรการชะลอการเพิ่มทุน ขณะที่สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ อาจมีข้อจำกัดในการระดมเงินทุนให้เพียงพอทำให้ต้องกู้ยืมจากเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 9 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโต ของทุนสำรองสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราการเจริญเติบโตของทุนสำรองต่ำ

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อัตราการเจริญเติบโต ของทุนสำรอง ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 9

การไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยอาจเนื่องมาจาก ทุนสำรอง ของสหกรณ์มีการเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเป็นปกติ ตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 ที่กำหนด ให้มีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ โดยสหกรณ์จะถอนเงินจากบัญชีทุนสำรองได้เพื่อชดเชยการขาดทุน หรือเพื่อจัดสรรเข้าบัญชีเงินสำรองให้แก่สหกรณ์ใหม่ที่ได้จดทะเบียนแยกจาก สหกรณ์เดิมเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์ไม่สามารถที่จะนำทุนสำรองไปใช้ ในการดำเนินงานตามปกติของสหกรณ์ได้ นอกจากนี้ การที่สหกรณ์ออมทรัพย์ ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีอัตราการเพิ่มขึ้นของทุนสำรองมากกว่า อาจเป็นเพราะฐาน ทุนสำรองปีก่อนมีน้อยกว่าปีปัจจุบันมาก ดังนั้น ทุนสำรองจะสูงหรือต่ำจึงไม่ได้ทำให้ ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ 2 กลุ่มแตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยข้อ 10 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียน เจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จะมีความสามารถในการชำระหนี้ มากกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงาน ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้

ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 10 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลบางประการ ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ฯ อาจเนื่องมาจากสหกรณ์มีจำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอ หรือเป็นสหกรณ์ที่มีระบบบริหารจัดการที่ดี ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ เพื่อเพิ่มทักษะให้กับเจ้าหน้าที่สามารถทำงานได้หลากหลายขึ้น ทำให้การมอบหมายงานมีความคล่องตัวสูง

นอกจากนี้ยังลดความน่าเบื่อในการทำงานให้กับเจ้าหน้าที่ที่ทำงานแบบเดิม ๆ (สมยศ นาวิการ, 2543, หน้า 379-380) ดังนั้น การที่สหกรณ์ออมทรัพย์มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ฯ จึงไม่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหน้าที่เงินกู้ยืมภายนอก

ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ฯ อาจเนื่องมาจากสหกรณ์มีเจ้าหน้าที่จำนวนจำกัด และอาจเป็นสหกรณ์ขนาดเล็กไม่ใหญ่ รวมทั้งอาจมีระบบการบริหารจัดการที่ไม่เข้มงวดมากนัก ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนจะรับผิดชอบเฉพาะงานที่ปฏิบัติ ถ้ามีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนอาจมีผลทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง เนื่องจากต้องใช้เวลาในการฝึกอบรมหรือสอนงานตลอดจนตรวจทานงานของเจ้าหน้าที่ที่สับเปลี่ยนมาใหม่ นอกจากนี้ อาจลดแรงจูงใจของเจ้าหน้าที่ที่คาดหวังจะก้าวหน้าในตำแหน่งงานภายใต้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (สมยศ นาวิการ, 2543, หน้า 379)

สรุปได้ว่า การสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ฯ ของสหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นเพียงการบริหารงานบุคคลไม่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหน้าที่เงินกู้ยืมภายนอก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 11 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์-

ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 11 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลบางประการ ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานนั้น อาจมีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้แตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภารกิจงานและสภาพแวดล้อมของแต่ละสหกรณ์ โดยข้อมูลที่นำมาใช้อาจได้มาจากหลายฝ่าย เช่น ฝ่ายจัดการ ผู้สอบบัญชี หรือผู้ตรวจสอบกิจการ ซึ่งการนำข้อมูลมาใช้ ปัจจัยสำคัญต้องเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ว่ามีความถูกต้องและทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งผู้ที่นำมาใช้ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และไม่ควรวเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักความรู้สึกลตามสัญชาตญาณ โดยไม่ได้เป็นผลมาจากมาวิเคราะห์ข้อมูลที่แท้จริง ถึงจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้กับสหกรณ์ (เกรียงศักดิ์บุญยะสุด, 2545, หน้า 51) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 93.8 มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น การที่สหกรณ์มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชี จึงไม่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 21 ธันวาคม 2550) กล่าวว่า ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีมีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานนั้น อาจเนื่องมาจากสหกรณ์ขาดการบริหารจัดการที่ดี หรือไม่มีผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้นต่อสหกรณ์ การปฏิบัติงานจะเป็นไปตามความเคยชินที่ปฏิบัติมา ซึ่งอาจมีหรือไม่มีผลกระทบกับการดำเนินงานของสหกรณ์ก็ได้ แต่อาจส่งผลให้สหกรณ์ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่น เมื่อหนี้ภายนอกถึงกำหนดชำระสหกรณ์อาจแก้ปัญหาโดยการกู้เงินจากภายนอกถึงแม้จะมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงก็ตาม ดังนั้น การที่สหกรณ์ไม่มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ จึงไม่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

สรุป สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.8 ทั้งที่เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้และไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชี

ในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น จึงไม่สามารถตัดสินได้ว่ามีผลหรือไม่ต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 12 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และไม่ติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 12 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลบางประการ ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ แสดงว่า ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดีอย่างหนึ่งสำหรับปัญหาที่นำมารายงานนั้นอาจเป็นปัญหาที่กระทบต่อการดำเนินงานของสหกรณ์แตกต่างกันไปตามระดับความสำคัญของปัญหาและวิธีการแก้ไขของแต่ละสหกรณ์ และบางปัญหาอาจไม่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ โดยสหกรณ์จะต้องบริหารจัดการให้เหมาะสมกับประเภทของปัญหา เพื่อไม่ให้ปัญหาเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์หรือถ้ากระทบก็อยู่ในระดับที่สหกรณ์ยอมรับได้ ซึ่งจากการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 96.9 มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น การที่สหกรณ์มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ อาจไม่กระทบโดยตรงต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ อาจเนื่องมาจากสหกรณ์ไม่ได้คำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่าจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความเคยชินตลอดจนขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ รวมทั้งสหกรณ์มีการบริหารจัดการที่ไม่เข้มงวด ซึ่งการไม่รายงานและติดตามการแก้ไขปัญหา อาจไม่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

สรุป สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 96.9 ทั้งที่เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้และไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้นจึงไม่สามารถตัดสินได้ว่ามีผลหรือไม่ต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 13 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การควบคุมเกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีการควบคุมที่ดีหรือไม่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ ไม่ได้ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 13 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลบางประการ ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ แสดงว่า สหกรณ์ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการพิจารณาและอนุมัติก่อนการจ่ายเงินกู้

นอกจากพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้แล้ว ควรพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการขอกู้รวมทั้งหลักประกัน (ไพศาล เตียวงษ์สุวรรณ, 2546, หน้า 3) เพื่อช่วยลดปัญหาหนี้คือยคุณภาพที่อาจเกิดในอนาคตได้ระดับหนึ่ง รวมทั้งป้องกันการทุจริตด้วยวิธีการแอบอ้างชื่อผู้อื่นในการกู้เงิน โดยการพิจารณาและอนุมัติก่อนการจ่ายเงินกู้ดังกล่าวจะช่วยให้บัญชีลูกหนี้เงินให้กู้คงเหลือมีอยู่จริงและสิทธิเรียกร้องเป็นของสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน, 2551)

ถึงแม้ว่าสหกรณ์จะมีการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้ก่อนการจ่ายเงิน แต่ยังคงมีความเสี่ยงถ้าสหกรณ์ไม่ทราบข้อมูลส่วนตัวบางเรื่องของผู้กู้ที่อาจส่งผลกระทบต่อชำระหนี้คืนให้กับสหกรณ์ โดยข้อมูลนั้นอาจไม่ได้มีการกำหนดไว้ในเงื่อนไขการกู้ยืมที่จะต้องนำมาพิจารณา หรือผู้กู้ปกปิดความจริงก็อาจทำให้การวิเคราะห์การเงินของผู้กู้ไม่ถูกต้อง อันจะนำมาซึ่งการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้ไม่ถูกต้องตามไปด้วย (ไพศาล เตียวงษ์สุวรรณ, 2546, หน้า 6) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 91.1 ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบที่กำหนดไว้ ดังนั้น การที่สหกรณ์-ออมทรัพย์มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ จึงไม่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ อาจเกิดจากบางครั้งผู้มีอำนาจไม่มีเวลาประกอบกับไว้วางใจเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจ่ายเงินกู้ จึงอนุญาตให้จ่ายเงินกู้ไปก่อนและค่อยลงนามอนุมัติย้อนหลัง ซึ่งอาจเกิดความเสี่ยงถ้าคุณสมบัติของผู้กู้ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขและเกิดผลเสียหายต่อสหกรณ์ในอนาคต โดยผู้มีอำนาจไม่สามารถปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ดังนั้น การที่สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ จึงไม่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

สรุป สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.1 ทั้งที่เป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้และไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้ ดังนั้น จึงไม่สามารถตัดสินใจได้ว่ามีผลหรือไม่ต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 14 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี
 เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา
 จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี
 เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การควบคุมเกี่ยวกับการติดตาม
 ทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา มีผลต่อความสามารถ
 ชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีในเรื่อง
 ดังกล่าว จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุม
 ที่ดี ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 14 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลบางประการ ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัด
 ลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา แสดงว่า สหกรณ์ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับ
 และระเบียบของสหกรณ์ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ช่วยให้สหกรณ์ทราบถึงสถานภาพ
 ของลูกหนี้ว่ามีแนวโน้มที่จะสามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ และนำมากำหนดมาตรการ
 กับลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่สหกรณ์ รวมทั้งนำข้อมูลมาคำนวณค่าเผื่อหนี้สงสัย
 จะสูญตามเกณฑ์ที่นายทะเบียนกำหนดเพื่อแสดงสภาพของลูกหนี้ที่แท้จริง ซึ่งเป็น
 ประโยชน์ต่อการบริหารการเงิน เพราะเมื่อการบริหารการเงินมีประสิทธิภาพก็จะมี
 ส่วนช่วยทำให้สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด (ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน), 2550)

ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/
 เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา อาจเนื่องมาจากสหกรณ์มีเจ้าหน้าที่
 ไม่เพียงพอหรือเป็นสหกรณ์ที่มีขนาดเล็ก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบไม่เข้มงวด
 ในการติดตามทวงถามและเร่งรัดลูกหนี้ หรืออาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์
 ที่ดีกับลูกหนี้จึงไม่ทวงถามหรือเร่งรัดเพราะเกรงกระทบความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นความเสี่ยง
 ที่สหกรณ์อาจได้รับถ้าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้ได้

สรุปได้ว่า การควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้
 ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา มีส่วนช่วยป้องกันหรือลดความเสี่ยง
 ด้านสภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์ ที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้
 ให้เจ้าหน้าที่เงินกู้ภายนอก

สมมติฐานการวิจัยข้อ 15 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การควบคุมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว ไม่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีการควบคุมที่ดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว ไม่ได้ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อ 15 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลบางประการ ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว ช่วยให้สหกรณ์ทราบถึงสถานภาพปัจจุบันของลูกหนี้และหลักประกัน ถ้าลูกหนี้มีความเสี่ยงที่จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ อาจแก้ไขโดยให้ลูกหนี้ทำสัญญาเงินกู้ฉบับใหม่และนำเงินกู้ใหม่มาชำระเงินกู้เดิม หรือขยายเพดานเงินกู้/ขยายวงเงินกู้ หรือนำหลักทรัพย์ใหม่มาทดแทนหลักทรัพย์เดิมที่เกิดการด้อยค่า

ส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว อาจทำให้ไม่ทราบถึงสถานภาพปัจจุบันของลูกหนี้และหลักประกัน เมื่อลูกหนี้เริ่มมีปัญหาอาจแก้ไขโดยให้ลูกหนี้ทำสัญญากู้ใหม่และนำเงินกู้ใหม่มาชำระเงินกู้เดิม หรือขยายเพดานเงินกู้/ขยายวงเงินกู้

สรุปได้ว่า การควบคุมเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว ไม่ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้เงินกู้ยืมภายนอก

2.2 อภิปรายผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ พบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ มีเพียง 2 อัตราส่วน ได้แก่ (1) อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม และ (2) อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม ส่วนวิธีการบริหารจัดการที่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ได้ของ

สหกรณ์ออมทรัพย์ มีเพียง 1 วิธีการ ได้แก่ การติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา

โดยผลจากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนักวิจัยบางราย ได้แก่ Braga et al. (2006) พบว่า มีอัตราส่วนทางการเงินเพียง 3 อัตราส่วน ที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ (1) อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (2) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่อรายได้ทั้งสิ้น และ (3) อัตราส่วนเงินกู้ยืมภายนอกต่อทุนเรือนหุ้น Catanach and Perry (2001) พบว่า มีอัตราส่วนทางการเงินเพียง 4 อัตราส่วน ที่มีผลต่อปัญหาด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ (1) อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม (2) อัตราการเปลี่ยนแปลงของกำไรจากค่าธรรมเนียมต่อรายได้จากเงินให้กู้งวดปัจจุบันกับงวดที่แล้ว (3) อัตราส่วนหลักทรัพย์ค้ำประกันต่อเงินให้กู้รวม และ (4) อัตราส่วนเงินกู้สามัญต่อเงินให้กู้รวม และ Tan and Dihadijo (2001) พบว่า มีอัตราส่วนทางการเงิน 4 อัตราส่วน ที่มีผลต่อปัญหาด้านการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ (1) ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ (2) อัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม (3) อัตราส่วนทุนเรือนหุ้นและทุนสำรองและส่วนเกินค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อสินทรัพย์รวม และ (4) อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม

2.3 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การอภิปรายผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เป็นการอภิปรายผลการบริหารจัดการของกลุ่มตัวอย่างใน 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การบริหารจัดการด้านสภาพคล่อง (2) การบริหารจัดการด้านการให้สินเชื่อ และ (3) การบริหารจัดการด้านปฏิบัติการ โดยอภิปรายผลในภาพรวมของทั้ง 3 ประเด็นร่วมกันเนื่องจากมีความเกี่ยวเนื่องกัน ส่วนข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำมาอภิปรายร่วมด้วยในครั้งนี้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ สหกรณ์มุ่งเน้นขยายการให้กู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์จะสูงมากและสูงกว่าสหกรณ์ที่สามารถชำระหนี้ได้ (สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1) โดยสหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก

ไม่ค่อยจำกัด เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกรวมทั้งต้องการให้ผลประโยชน์การเป็นไปตามเป้าหมาย นั่นคือ เมื่อสหกรณ์มีการขยายการให้กู้ยืมสมาชิกก็พึงพอใจ รายได้ที่เข้ามายังสหกรณ์ที่นำไปสู่ผลกำไรก็เพิ่มขึ้นและสามารถจ่ายเงินปันผลได้ตามเป้าหมาย จากแนวทางการดำเนินงานดังกล่าว ส่งผลทำให้เงินทุนที่สหกรณ์มีอยู่ทั้งที่มาจากทุนเรือนหุ้น และ/หรือ มาจากเงินรับฝากจากสมาชิก ตลอดจนเงินสดที่ได้รับจากการชำระหนี้มีไม่เพียงพอ สหกรณ์จึงจำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากภายนอกในจำนวนเงินที่สูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่ พบว่า อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์จะสูงมากและสูงกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3) โดยที่สหกรณ์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับต้นทุนและความเสี่ยงที่เกิดจากการได้มาและใช้ไปของเงินทุนเท่าที่ควร

อีกทั้งสหกรณ์ไม่ค่อยเข้มงวดในการติดตามทวงถามและเร่งรัดหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ที่พบว่า สหกรณ์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถามเร่งรัดหนี้จะมีความสามารถในการชำระหนี้ได้มากกว่าสหกรณ์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี (สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 14)

นอกจากนี้ วิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ต่อไปนี้ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่องจนนำไปสู่การไม่สามารถชำระหนี้ได้ ได้แก่ สมาชิกสามารถกู้ยืมได้หลังจากผ่อนชำระหนี้เพียงไม่กี่งวด ไม่มีการวางแผนการได้มาและใช้ไปของเงินทุนที่เหมาะสม ในการวิเคราะห์สินเชื่อไม่ได้ นำปัจจัยอื่นของผู้กู้มาร่วมพิจารณา วิธีการป้องกันหนี้ที่อาจมีปัญหามาไม่ได้ นำมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ให้กับคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินเท่าที่ควร

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้ สหกรณ์ไม่ได้มุ่งเน้นขยายการให้กู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ที่พบว่า อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์จะต่ำกว่าสหกรณ์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1) โดยสหกรณ์มีการกำหนดวงเงินกู้ให้แก่สมาชิกไม่สูงเกินไป รวมทั้งระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกก็ไม่นานเกินไป ทำให้ผู้กู้สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ครบถ้วนและเป็นไปตามกำหนด การกู้ยืมเงินจากภายนอกของสหกรณ์

จึงไม่สูงมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ที่พบว่า อัตราส่วนเงินกู้ภายนอก ต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์จะต่ำกว่าสหกรณ์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ (สมมติฐาน การวิจัยข้อที่ 3) โดยที่สหกรณ์ได้ให้ความสำคัญกับต้นทุนและความเสี่ยงที่เกิดจากการได้มาและใช้ไปของเงินทุน

อีกทั้งสหกรณ์เข้มงวดในการติดตามทวงถามและเร่งรัดหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ที่พบว่า สหกรณ์ที่มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม เร่งรัดหนี้จะมีความสามารถในการชำระหนี้ได้มากกว่าสหกรณ์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี (สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 14)

นอกจากนี้ วิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ต่อไปนี่ยังมีส่วนสำคัญ ที่ทำให้สหกรณ์ไม่มีปัญหาสภาพคล่องและสามารถชำระหนี้ได้ ได้แก่ การขยายวงเงินกู้ และขยายวงระยะเวลาชำระหนี้จะพิจารณาถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ และความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกเป็นหลัก มีการวางแผนการได้มาและใช้ไปของเงินทุนที่เหมาะสม ในการวิเคราะห์สินเชื่อได้นำปัจจัยอื่นของผู้กู้มาร่วมพิจารณา วิธีการป้องกันหนี้ที่อาจมีปัญหาก็ได้นำมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ให้กับคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงิน

ผลจากการสัมภาษณ์ข้างต้นนอกจากสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณแล้วยังสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี ดังต่อไปนี้

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการเงินที่กล่าวว่า สถาบันการเงินจะต้องบริหารเงินลงทุนที่มีอยู่ให้ได้ผลตอบแทนที่เหมาะสม และสามารถชำระคืนได้เมื่อแหล่งเงินลงทุนนั้น ๆ ต้องการ รวมทั้งในการบริหารเงินลงทุนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการจัดคุณภาพของการบริหารทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารสภาพคล่อง (liquidity) (2) การรักษาคูณภาพของสินทรัพย์จากการใช้เงิน (safety) และ (3) การหารายได้ (income) โดยบริหารทั้ง 3 ด้าน ให้สอดคล้องกันหากเน้นเพียงด้านใดด้านหนึ่งหรือไม่สัมพันธ์กันอาจก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน คือ ขาดสภาพคล่อง เกิดหนี้สูญ และขาดทุน (จรรยา บุญสนอง, ม.ป.ป., หน้า 258-263; Reed et al., 1984, p. 108)

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ ที่กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

ควรที่จะมีการประเมินความต้องการสภาพคล่องในอนาคตและจัดทำแผนฉุกเฉินไว้รองรับกรณีที่เกิดปัญหา (ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน), 2550)

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารการเงินที่กล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการวิเคราะห์สินเชื่อตามนโยบาย 5 C's ที่พิจารณาถึงคุณสมบัติผู้ขอสินเชื่อ (character) ว่ามีลักษณะนิสัย ความประพฤติ หรืออาชีพการงานที่มีความเสี่ยงมากน้อยเพียงใด และพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ (capacity) ซึ่งจะพิจารณาในแง่การมีรายได้ว่า มีความมั่นคงและเพิ่มขึ้นเพียงพอจะชำระหนี้ได้หรือไม่ รวมทั้งอาจต้องตรวจสอบถึงหนี้สินเดิมว่า มีภาระผูกพันมากน้อยเพียงใด เพราะอาจกู้วนเข้าไปชำระหนี้สินเดิม ซึ่งจะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการให้กู้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ข, หน้า 83-85; สุทธิพันธุ์ ถาวรวงษ์ และฉัตรพงศ์ วัฒนจิรัฐ, 2553; Credit Guru Inc., 2010b; Reed et al., 1984, pp. 239-242; Rose & Kolari, 1995, pp. 302-303; Rose & Hudgins, 2005, pp. 533-537; United States Department of Commerce, 2010)

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารการเงินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายสินเชื่อที่ควรกำหนดเงื่อนไขและวงเงินสินเชื่อให้เหมาะสมและรอบครอบ ตลอดจนสามารถควบคุมการชำระคืนเงินกู้ของผู้กู้ได้ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ก, หน้า 59-61; Credit Guru Inc., 2010a)

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของสหกรณ์ออมทรัพย์ที่กล่าวว่า การให้กู้วนซ้ำในระยะเวลาที่บ่อยเกินไปมีผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ถ้าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด (CUNA, 2003; Kansas Department of Credit Unions, 2006; NCUA, 2002)

สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีการบริหารการเงินที่เกี่ยวกับความสามารถในการชำระหนี้ที่กล่าวว่า เพื่อมิให้สถาบันการเงินมีหนี้ที่มีปัญหาและลดปัญหาการติดตามหนี้สินควรที่จะทบทวนการชำระหนี้ของลูกหนี้และมูลค่าของหลักประกันอย่าสม่ำเสมอ (กฤษฎา สังขมณี, 2550ข, หน้า 182, 284; Reed et al., 1984, p. 390)

นอกจากนี้ ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังพบประเด็นที่น่าสนใจ 5 ประเด็น และควรนำมาพิจารณาเพิ่มเติม ดังนี้

2.3.1 การให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับวินัยทางการเงิน ซึ่งตามแนวคิดและทฤษฎีการบริหารการเงินในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสินเชื่อได้กล่าวว่าการให้ความรู้เชิงวิชาการแก่ผู้กู้เพื่อการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ และป้องกันไม่ให้เกิดหนี้ที่มีปัญหาในอนาคต (กฤษฎา สังขมณี, 2550ก, หน้า 59-61; Credit Guru Inc, 2010a) นั้น จากข้อมูลที่ได้ในการสัมภาษณ์ พบว่า มีผู้กู้บางส่วนที่ได้รับความรู้เกี่ยวกับวินัยทางการเงินแต่ยังไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมา ดังนั้น การให้ความรู้แก่ผู้กู้ ถ้าผู้กู้ไม่นำไปปฏิบัติอย่างจริงจังก็ไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกและความรับผิดชอบของผู้กู้แต่ละราย โดยสหกรณ์ควรนำปัญหาเหล่านี้มาวิเคราะห์และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

2.3.2 การบริหารเงินทุนให้มีความสอดคล้องกับระยะเวลา (matching fund) ซึ่งจากผลงานวิจัยของ Levisauskaite and Kaupelyte (2005) ได้กล่าวว่า สหกรณ์-ออมทรัพย์ควรบริหารเงินทุนให้มีความสอดคล้องกับระยะเวลา (matching fund) เพราะถ้าไม่สอดคล้องกันจะทำให้สหกรณ์มีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องเพิ่มขึ้น หรือกล่าวได้ว่า สหกรณ์ควรนำเงินทุนที่เป็นเงินทุนระยะสั้นไปลงทุนหรือให้กู้ระยะสั้น ขณะเดียวกัน สหกรณ์ควรนำเงินทุนที่เป็นเงินทุนระยะยาวไปลงทุนหรือให้กู้ระยะยาว

จากการสัมภาษณ์ พบว่า วิธีการดังกล่าวสามารถนำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องได้ระดับหนึ่งไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เนื่องจาก ข้อมูลสินทรัพย์หมุนเวียนบางรายการ ในงบการเงินอาจมีสภาพที่แท้จริงเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน หรือหนี้สินหมุนเวียนบางรายการในงบการเงินอาจมีสภาพที่แท้จริงเป็นหนี้สินไม่หมุนเวียน ตัวอย่างเช่น เงินให้กู้ยืมระยะสั้นที่ให้ผู้กู้เช่าสมาชิกโดยปกติสมาชิกส่วนใหญ่จะมีการกู้วนซ้ำทำให้สภาพที่แท้จริงของเงินให้กู้ยืมระยะสั้นเป็นเงินให้กู้ยืมระยะยาวหรือเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

ส่วนเงินรับฝากจากสมาชิกที่เป็นเงินฝากออมทรัพย์ตามงบการเงินจะเป็นหนี้สินหมุนเวียนแต่ถ้ามีสัญญาณบ่งบอกว่า สมาชิกจะถอนเงินเพื่อนำไปฝากสถาบันการเงินอื่นที่ให้อัตราดอกเบี้ยที่ดีกว่าสหกรณ์จะมีการปรับอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น

เพื่อรักษาเงินฝากนี้ไว้ ดังนั้น สภาพที่แท้จริงของเงินรับฝากออมทรัพย์จึงมีสภาพเป็นหนี้สินไม่หมุนเวียน

จากตัวอย่างข้างต้น การนำวิธีการ matching fund มาประยุกต์ใช้ในสหกรณ์นั้น ผู้ที่ทำหน้าที่นี้ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการเงินเป็นอย่างดี รวมทั้งต้องนำข้อมูลที่แท้จริงมาประกอบการจัดทำจึงจะได้ผลดีในการบริหารสภาพคล่อง

2.3.3 การให้ความรู้และแนวทางในการดำรงชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่สมาชิก ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวถ้าสหกรณ์นำมาปฏิบัติจะเป็นประโยชน์ทั้งกับสหกรณ์เองตลอดจนมวลสมาชิก การให้ความรู้และแนวทางนี้สหกรณ์ควรนำนักวิชาการหรือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมาช่วยเผยแพร่ความรู้ ซึ่งวิธีการเผยแพร่ควรเป็นวิธีการที่สมาชิกสามารถเข้าใจได้ง่ายและนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งควรมีเอกสารสนับสนุนหรือถ้ามีตัวอย่างให้สมาชิกได้สัมผัสก็ยิ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมาก ทั้งนี้เพื่อสมาชิกจะได้นำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีส่วนช่วยทำให้สมาชิกมีวินัยทางการเงินนับว่าเป็นผลดีต่อสมาชิกและสหกรณ์ เพราะเมื่อสมาชิกมีวินัยทางการเงินก็ย่อมไม่เกิดปัญหาชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์

2.3.4 การอบรมวิชาชีพเสริมให้แก่สมาชิก ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวต้องการให้สมาชิกสร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัวเพื่อความมั่นคงในชีวิต อีกทั้งมีส่วนช่วยทำให้สมาชิกที่กู้เงินจากสหกรณ์มีรายได้เพียงพอที่จะชำระหนี้แก่สหกรณ์นับว่าเป็นผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ และเป็นข้อเสนอแนะที่สหกรณ์สามารถนำมาปฏิบัติได้ไม่ยาก โดยควรสอบถามความเห็นจากสมาชิกว่า ต้องการให้อบรมวิชาชีพใดและควรมีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมอบรมมากเพียงพอที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสหกรณ์และมวลสมาชิก ซึ่งการอบรมควรนำผู้ที่มีความรู้มาช่วยแนะนำอีกทั้งมีการสาธิตวิชาชีพนั้น ๆ ให้แก่สมาชิกก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก หรืออาจนำสมาชิกไปเยี่ยมชมวิชาชีพนั้น ๆ โดยตรงทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

2.3.5 สหกรณ์สามารถหักเงินจากรายได้ของสมาชิกที่กู้เงินจากสหกรณ์ ก่อนสถาบันการเงินอื่น (ช่วงเวลาที่สัมภพณ์ พ.ร.บ. สหกรณ์ พ.ศ. 2542 ยังไม่มีการแก้ไข) ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสัมภพณ์ โดยข้อเสนอแนะดังกล่าว เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่สมาชิกอาจไม่มีเงินเหลือเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ ซึ่งก็เป็นข้อเสนอแนะที่ดี เพราะถ้าสมาชิกที่กู้เงินจากสหกรณ์สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้ตามกำหนดจะส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เป็นอย่างมาก

แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งควรพิจารณาว่า เหตุใดสมาชิกจึงมีปัญหาในการชำระหนี้ และทำไมสมาชิกจึงมีหนี้หลายทางไม่ใช่มีหนี้ที่สหกรณ์ที่เดียว ซึ่งการแก้ปัญหาควรแก้ที่ต้นเหตุเพราะถ้าแก้ที่ปลายเหตุอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ สหกรณ์ต้องนำข้อมูลที่ใช้ประกอบในการวิเคราะห์สินเชื่อมาพิจารณาร่วมด้วยว่า มีความเพียงพอและเหมาะสมหรือไม่ ตลอดจนนโยบายในการขยายเงินให้กู้มีสิ่งใดที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสภาพคล่องของสหกรณ์บ้าง และจากการสัมภพณ์ พบว่า สหกรณ์หลายแห่งมุ่งเน้นการขยายเงินให้กู้ โดยไม่ได้ให้ความสำคัญว่า สมาชิกจะมีหนี้ที่ใดบ้าง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้เนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอกับหนี้ที่มีอยู่

2.4 อภิปรายผลภาพรวมจากการศึกษานำร่อง ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะอภิปรายผลเพิ่มเติมในภาพรวมที่ได้จากการศึกษานำร่อง โดยประมวลจากการวิเคราะห์ตัวแปรที่กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิด ถึงแม้ว่าตัวแปรบางตัวไม่ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ก็ตาม แต่มีประเด็นที่น่าสนใจและควรจะนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์สูงสุดต่อทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งแวดวงวิชาการและเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยต่อไปในอนาคต ดังนี้

เมื่อพิจารณาข้อมูลค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานำร่องสามารถวิเคราะห์ได้ว่า แหล่งเงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินทุนภายใน ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น และรองลงมาเป็นแหล่งเงินทุนภายนอก ได้แก่ เงินกู้ยืมจากภายนอก ส่วนแหล่งเงินทุนที่มาจากเงินรับฝากในการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ เนื่องจากสหกรณ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มี

เงินรับฝาก ส่วนสหกรณ์ที่มีเงินรับฝากก็มีเงินรับฝากในอัตราส่วนเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งเงินทุนทั้งสิ้น นอกจากนี้ บางสหกรณ์มีเฉพาะเงินรับฝากจากสมาชิก ในขณะที่บางสหกรณ์มีทั้งเงินรับฝากจากสมาชิกและเงินรับฝากจากสหกรณ์อื่น ซึ่งถือเป็นการกู้ยืมเงินแต่ข้อมูลที่ได้มาแสดงรวมอยู่ในเงินรับฝาก ดังนั้น ถ้านำข้อมูลเงินรับฝากมาวิเคราะห์อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนขึ้นได้

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเงินทุนที่ได้มาของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ มีเงินทุนที่ได้มาจากทุนเรือนหุ้นต่ำกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ ถึงแม้จะมีอัตรากาไรเฉลี่ยโตของทุนเรือนหุ้นสูงกว่า (พิจารณาจากอัตราส่วนทุนเรือนหุ้นต่อสินทรัพย์รวม และอัตรากาไรเฉลี่ยโตของทุนเรือนหุ้น) แต่ความต้องการกู้เงินของสมาชิกกลับมีมากกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (พิจารณาจากอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม) กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จึงจำเป็นต้องหาเงินทุนเพิ่มเติมด้วยการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก โดยมีอัตรากาไรที่สูงกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (พิจารณาจากอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม) และเมื่อพิจารณาสภาพคล่อง จะพบว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จะมีสภาพคล่องต่ำกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (พิจารณาจากอัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกของกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีความต้องการเงินกู้สูงมาก ทำให้สหกรณ์จึงต้องบริหารสภาพคล่องให้อยู่ในระดับที่ต่ำที่สุด

จากข้อมูลที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่า เงินทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์แทบทั้งหมดหรือมากกว่าร้อยละ 90 นำมาให้สมาชิกกู้ (พิจารณาจากอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม) ส่วนการนำไปลงทุนด้านอื่นเพื่อให้ได้ผลตอบแทนเพิ่มขึ้นนั้นมีน้อยมาก เนื่องจากสหกรณ์ออมทรัพย์กลุ่มตัวอย่างเป็นสหกรณ์ผู้กู้ และจากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รวบรวม พบว่า สหกรณ์กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนเหลือเพียงพอที่จะไปลงทุนด้านอื่น ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ในการวิจัยครั้งนี้ไม่นำอัตราส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุนด้านอื่นมาวิเคราะห์

เมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มีอัตรากาไรสุทธิสูงกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (พิจารณาจากอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อ

ทุนเรือนหุ้น) ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการให้กู้แก่สมาชิกที่มีอัตราที่สูง โดยมีผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนด้านอื่น ส่งผลให้ผลตอบแทนที่ได้รับสูงตามด้วย นอกจากนี้ กลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้มักจะขายเงินให้กู้ทำให้สินทรัพย์รวมสูง ขณะที่ค่าใช้จ่ายบริหารขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าทำให้อัตราร้อยละค่าใช้จ่ายบริหารต่ำกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (พิจารณาจากอัตราร้อยละค่าใช้จ่ายบริหารต่อสินทรัพย์รวม) ซึ่งผลจากอัตราร้อยละกำไรสุทธิของกลุ่มที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ที่สูงกว่า ทำให้การจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อเป็นทุนสำรองจึงมีจำนวนที่สูงกว่ากลุ่มที่สามารถชำระหนี้ได้ (พิจารณาจากอัตราร้อยละส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม และอัตรากำไรสุทธิต่อของทุนสำรอง)

ในส่วนภาพรวมของการบริหารจัดการ พบว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มากกว่าร้อยละ 90 เลือกวิธีการบริหารจัดการที่สหกรณ์พิจารณาแล้วว่าเหมาะสมต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ประกอบด้วย (1) ร้อยละ 96.9 มีการรายงานปัญหาของการดำเนินงานแต่ละด้าน และติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อเหตุการณ์ (2) ร้อยละ 93.8 มีการใช้ข้อมูลทางการเงินการบัญชีในการบริหารงานให้ทันต่อเหตุการณ์ และ (3) ร้อยละ 91.1 มีระดับการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการพิจารณาและอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนการจ่ายเงินกู้

สำหรับวิธีการบริหารจัดการส่วนที่เหลือ สหกรณ์ออมทรัพย์น้อยกว่าร้อยละ 75 เลือกวิธีการบริหารจัดการที่สหกรณ์พิจารณาแล้วว่า เหมาะสมต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ประกอบด้วย (1) ร้อยละ 71.4 มีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม (2) ร้อยละ 69.6 มีระดับการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา และ (3) ร้อยละ 43.8 มีระดับการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว

จากภาพรวมวิธีการบริหารจัดการข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่เมื่อมีการควบคุมที่ดีในการพิจารณาเงินกู้และการอนุมัติเงินกู้โดยผู้มีอำนาจก่อนที่จะจ่ายเงินกู้แล้ว จะพบว่า การควบคุมในด้านอื่นที่เป็นผลมาจากการปล่อยเงินกู้กลับให้ความสำคัญน้อยลง โดยพิจารณาได้จากระดับการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่มีปัญหาซึ่งมีเพียงร้อยละ 69.6 และการวิเคราะห์

สภาพลูกหนี้และหลักประกันมีเพียงร้อยละ 43.8 ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วสิ่งเหล่านี้ควรให้ความสำคัญอย่างมาก เพราะเมื่อเกิดปัญหาลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ไม่เพียงแต่จะกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่านั้น แต่ยังอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของสหกรณ์ เช่น การเติบโตของสหกรณ์ การให้บริการแก่สมาชิก ความเชื่อมั่น และความไว้วางใจของสมาชิก และการให้เงินกู้ของแหล่งเงินทุน เป็นต้น

นอกจากนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์ได้ให้ความสำคัญกับการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ในสหกรณ์ร้อยละ 71.4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสับเปลี่ยนหมุนเวียนอาจส่งผลกระทบต่อการให้บริการของสหกรณ์ หรืออาจทำให้การดำเนินงานบางส่วนไม่คล่องตัว โดยสหกรณ์บางแห่งอาจไม่ได้คำนึงถึงด้านการควบคุมภายใน และด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งด้านการควบคุมภายในไม่ควรให้บุคคลใดปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งใดเป็นระยะเวลานานเกินสมควรเพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้น ส่วนด้านการบริหารงานบุคคลควรมีการเรียนรู้และพัฒนา เนื่องจากในปัจจุบันนี้ การเรียนรู้และพัฒนาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างมากสำหรับการบริหารจัดการที่ดี เพราะถ้าทรัพยากรบุคคลมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ จะช่วยเสริมให้การดำเนินงานของสหกรณ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามแผนงานที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Anantatmula, 2004)

นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น สหกรณ์ควรจะพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ร่วมด้วย โดยสหกรณ์สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารจัดการที่ดีในสหกรณ์ นั่นคือ สหกรณ์ควรบริหารแหล่งเงินทุนและบริหารเงินทุนให้มีประสิทธิภาพ สหกรณ์ควรวิเคราะห์สินเชื่อและบริหารลูกหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ และสหกรณ์ควรบริหารบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยสหกรณ์ในการบริหารสภาพคล่องทำให้สหกรณ์สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดโดยไม่มีปัญหาถ่วงช้า เพื่อนำมาชำระหนี้หรือนำมาใช้ในการดำเนินงาน

3. สรุปตัวแปรที่นำไปใช้ในการวิจัย

ผลการศึกษาข้างต้นจะได้อัตราส่วนจากการวิเคราะห์ทางสถิติ 3 ตัวแปร ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ได้แก่ (1) อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (2) อัตราส่วนเงินกู้นอกต่อสินทรัพย์รวม

และ (3) การติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า วิธีการบริหารจัดการที่ส่งผลทำให้ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ 2 กลุ่ม แตกต่างกัน เพราะมีวิธีการบริหารจัดการสำคัญ ๆ แตกต่างกัน ดังนี้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

- 1) เงินกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่สหกรณ์นำมาให้สมาชิกกู้
  - 2) การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์ไม่ได้นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 3) การวิเคราะห์สินเชื่อจะพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้
  - 4) การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก มีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์
  - 5) สหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา
  - 6) สหกรณ์มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมซ้ำให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา
  - 7) ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์
  - 8) ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายตอบสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิกโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร
  - 9) ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายหารายได้ เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผลโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร
  - 10) สหกรณ์ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงิน
- สหกรณ์ออมทรัพย์ที่สามารถชำระหนี้ได้
- 1) เงินกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่สหกรณ์ไม่ได้นำมาให้สมาชิกกู้
  - 2) การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 3) การวิเคราะห์สินเชื่อนอกจากพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนด จะพิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้

- 4) การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก
ไม่มีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์
- 5) สหกรณ์ไม่มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับ
ลูกหนี้ที่มีปัญหา
- 6) สหกรณ์ไม่มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมซ้ำให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา
- 7) ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งไม่ได้มาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์
สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์
- 8) ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งไม่ได้มาจากนโยบายตอบสนองความต้องการ
เงินกู้ของสมาชิกโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร
- 9) ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งไม่ได้มาจากนโยบายหารายได้ เพื่อนำมาจ่าย
เงินปันผลโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร
- 10) สหกรณ์ไม่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงิน
ผลที่ได้จากการศึกษานำร่องข้างต้น พบว่า ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถใน
การชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้มีทั้งสิ้น 13 ตัวแปร ประกอบด้วย
ตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติ 3 ตัวแปร และตัวแปรที่ได้จากการสัมภาษณ์
10 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรดังกล่าวผู้วิจัยจะนำไปกำหนดกรอบแนวความคิด (คูกรอบ
แนวความคิดที่ 2) เพื่อการพัฒนาแบบจำลองสำหรับทำนายความสามารถในการชำระหนี้
ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้ รวมทั้งนำมากำหนดสมมติฐานการวิจัยต่อไป

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ผลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการศึกษานำร่อง สามารถนำมาสู่
การกำหนดกรอบแนวความคิดที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ
และตัวแปรตาม โดยตัวแปรตามเป็นความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์
ส่วนตัวแปรอิสระแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (1) อัตราส่วนทางการเงิน รวม 2 อัตราส่วน
และ (2) การบริหารจัดการ รวม 11 ข้อ และจากกรอบแนวความคิดนี้ ผู้วิจัยจะทำการ
การวิเคราะห์ในประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ที่กำหนดขึ้นจากกรอบแนวคิด และ (2) พัฒนาแบบจำลองสำหรับใช้ในการทำนายความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้ ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้ ดังนี้

ตาราง 69

อัตราส่วนทางการเงินและการบริหารจัดการที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาแบบจำลอง

อัตราส่วนทางการเงิน/ การบริหารจัดการ	สูตรการคำนวณ/ ระดับคำตอบ	แหล่งอ้างอิง
อัตราส่วนทางการเงิน	$\frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค); Levisauskaite and Kaupelyte (2005); NCUA (1994); Rahman et al. (2004) และการศึกษานำร่อง
1. อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%)	สินทรัพย์รวม	
2. อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (%)	$\frac{\text{เงินกู้ภายนอก}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด, ฝ่ายส่งเสริมและจัดตั้งสหกรณ์ (2548); ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด (2549ค) และการศึกษา นำร่อง
การบริหารจัดการ		
1. เงินกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่สหกรณ์นำมาให้สมาชิกกู้	ระดับคำตอบ คือ ใช่ หรือ ไม่ใช่	การศึกษานำร่อง
2. การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์ไม่ได้นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ		
3. การวิเคราะห์สินเชื่อจะพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณา		

ตาราง 69 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน/ การบริหารจัดการ	สูตรการคำนวณ/ ระดับคำตอบ	แหล่งอ้างอิง
ปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อ ความสามารถในการชำระ- หนี้ของผู้กู้		
4. การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ ให้แก่สมาชิกมีผลกระทบ ต่อปัญหาสภาพคล่อง ของสหกรณ์		
5. สหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวง ระยะเวลาชำระหนี้ให้ กับลูกหนี้ที่มีปัญหา	ระดับคำตอบ คือ ใช่ หรือ ไม่ใช่	การศึกษานำร่อง
6. สหกรณ์มีการผ่อนปรน หลักเกณฑ์ในการกู้วนซ้ำ ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา		
7. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากสหกรณ์ขาดการ วิเคราะห์สภาพลูกหนี้และ หลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพ ในการวิเคราะห์		
8. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากนโยบายตอบสนอง ความต้องการเงินกู้ ของสมาชิกโดยไม่คำนึง ถึงผลกระทบต่อสภาพคล่อง ของสหกรณ์เท่าที่ควร		
9. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากนโยบายหารายได้ เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล		

ตาราง 69 (ต่อ)

อัตราส่วนทางการเงิน/ การบริหารจัดการ	สูตรการคำนวณ/ ระดับคำตอบ	แหล่งอ้างอิง
โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ ต่อสภาพคล่องของ สหกรณ์เท่าที่ควร		
10. สหกรณ์ขาดบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถ ในการบริหารการเงิน		
11. มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัด ลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา	ระดับคำตอบ คือ มี หรือ ไม่มี	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักมาตรฐาน- การสอบบัญชีภาคเอกชน (2551) และการศึกษานำร่อง

ตาราง 70

สรุปรายละเอียดของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

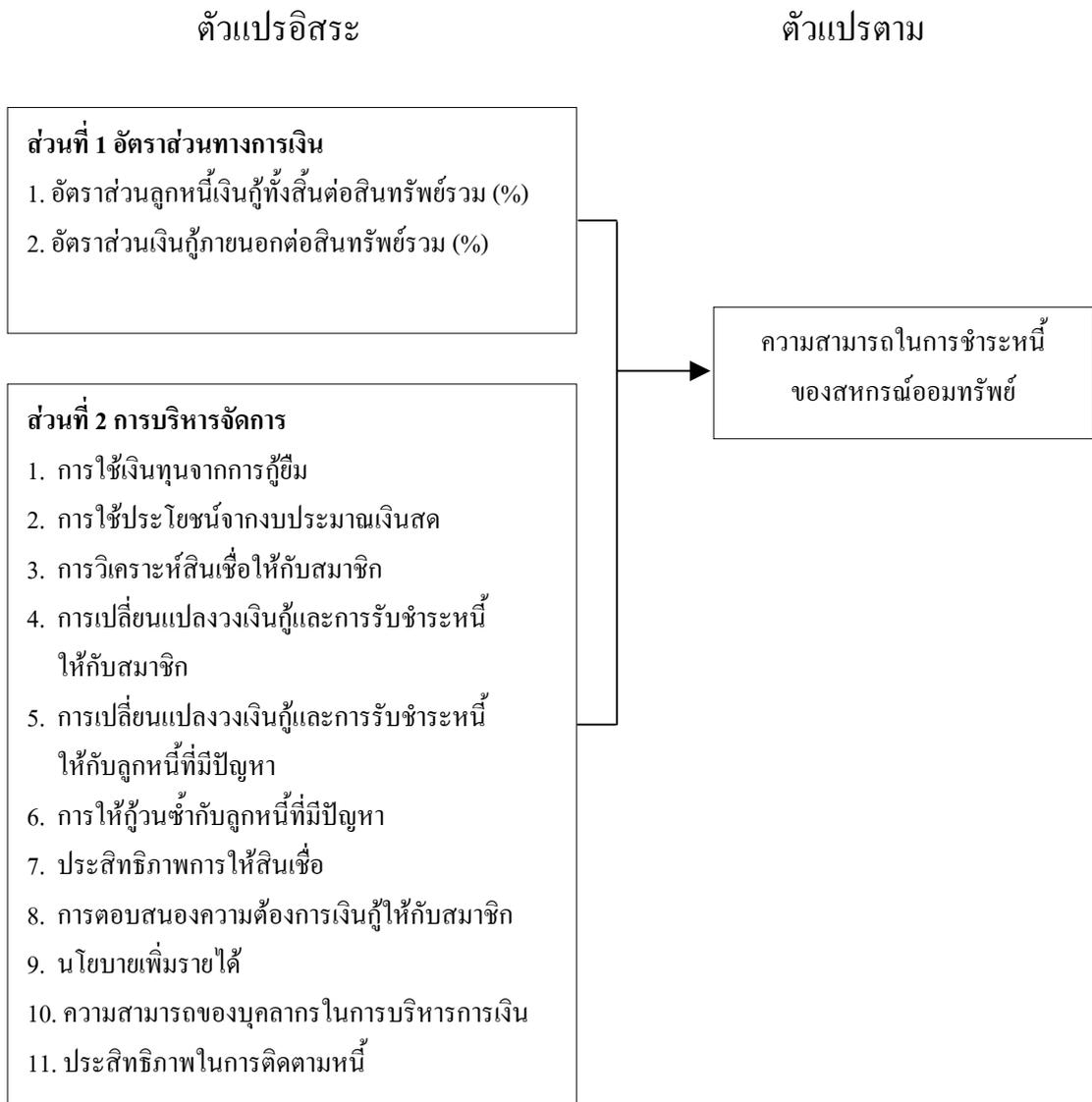
บทบาทตัวแปร	ตัวแปร	ตัวย่อตัวแปร	คำอธิบายตัววัด
ตัวแปรตาม	ความสามารถ ในการชำระหนี้ ของสหกรณ์ออมทรัพย์	Solvency	สหกรณ์ออมทรัพย์มีความสามารถ ในการชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ในสัญญาหรือไม่
ตัวแปรอิสระ	อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%)	Ratio1	$\frac{\text{ลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$
ตัวแปรอิสระ	อัตราส่วนเงินกู้ภายนอก ต่อสินทรัพย์รวม (%)	Ratio2	$\frac{\text{เงินกู้ภายนอก}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$
ตัวแปรอิสระ	การใช้เงินทุนจาก การกู้ยืม	Loan	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม เงินกู้ยืมมาจากภายนอก ส่วนใหญ่สหกรณ์นำมาให้สมาชิกกู้ 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่

ตาราง 70 (ต่อ)

บทบาทตัวแปร	ตัวแปร	ตัวย่อตัวแปร	คำอธิบายตัววัด
ตัวแปรอิสระ	การใช้ประโยชน์จากงบประมาณเงินสด	Forecast	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์ไม่ได้นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่
ตัวแปรอิสระ	การวิเคราะห์สินเชื่อให้กับสมาชิก	Support	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม การวิเคราะห์สินเชื่อจะพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่
ตัวแปรอิสระ	การเปลี่ยนแปลงวงเงินกู้ และการรับชำระหนี้ให้กับสมาชิก	Extend	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกมีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์ 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่
ตัวแปรอิสระ	การเปลี่ยนแปลงวงเงินกู้ และการรับชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา	Extend NPL	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม สหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่
ตัวแปรอิสระ	การให้กู้วนซ้ำกับลูกหนี้ที่มีปัญหา	Refinance NPL	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม สหกรณ์มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้วนซ้ำให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่

ตาราง 70 (ต่อ)

บทบาทตัวแปร	ตัวแปร	ตัวย่อตัวแปร	คำอธิบายตัววัด
ตัวแปรอิสระ	ประสิทธิภาพ การให้สินเชื่อ	Analyze	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากสภกรณ์ขาดการวิเคราะห์ สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็น ครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพ ในการวิเคราะห์ 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่
ตัวแปรอิสระ	การตอบสนอง ความต้องการเงินกู้ ให้กับสมาชิก	Request	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากนโยบายตอบสนองความต้องการ เงินกู้ของสมาชิกโดยไม่คำนึงถึง ผลกระทบต่อสภาพคล่องของสภกรณ์ เท่าที่ควร 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่
ตัวแปรอิสระ	นโยบายเพิ่มรายได้	Increase	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากนโยบายหารายได้ เพื่อนำมา จ่ายเงินปันผลโดยไม่คำนึงถึง ผลกระทบต่อสภาพคล่องของสภกรณ์ เท่าที่ควร 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่
ตัวแปรอิสระ	ความสามารถ ของบุคลากร ในการบริหารการเงิน	Knowledge	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม สภกรณ์ขาดบุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถในการบริหาร การเงิน 2. ระดับคำตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่
ตัวแปรอิสระ	ประสิทธิภาพ ในการติดตามหนี้	Follow	กำหนดข้อคำถามและระดับคำตอบ ดังนี้ 1. ข้อคำถาม มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับ การติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา 2. ระดับคำตอบ มี หรือ ไม่มี

ภาพ 6 กรอบแนวความคิดที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงิน และการบริหารจัดการต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์

สมมติฐานการวิจัย

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นจากกรอบแนวความคิดที่เป็นผลมาจากการทบทวนวรรณกรรม แนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษานำร่อง กรอบแนวความคิดแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน และ ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ สำหรับตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ การกำหนดสมมติฐานการวิจัยได้แบ่งเป็น 2 ส่วนตามตัวแปรอิสระ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยในส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ 2 สมมติฐาน โดยข้อความจะเหมือนกับสมมติฐานการวิจัยในการศึกษานำร่อง ดังนี้

1. อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%)

สมมติฐานการวิจัยข้อ 1 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

2. อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (%)

สมมติฐานการวิจัยข้อ 2 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่าสหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีอัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวมต่ำ

ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ

สำหรับการกำหนดสมมติฐานการวิจัยในส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ 11 สมมติฐาน โดยมีการกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. เงินกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่สหกรณ์นำมาให้สมาชิกกู้ ในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์เงินกู้ยืมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับสหกรณ์ เนื่องจากว่าเงินกู้ยืมมีส่วนช่วยทำให้การบริหารสภาพคล่องของสหกรณ์เป็นไปอย่างคล่องตัว สหกรณ์ออมทรัพย์บางแห่งอาจนำเงินกู้ยืมมาลงทุน โดยการให้สมาชิกกู้หรือลงทุนประเภทอื่นที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนเหลือพอที่จะนำไปลงทุนประเภทอื่น นอกจากนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์บางแห่งอาจนำเงินกู้ยืมส่วนใหญ่มาใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยไม่ได้นำมาให้สมาชิกกู้

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่นำเงินกู้ยืมส่วนใหญ่มาให้สมาชิกกู้แสดงให้เห็นว่าเงินทุนภายในที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะให้สมาชิกกู้ โดยปกติการให้กู้แก่สมาชิกส่วนมากจะเป็นการให้กู้ระยะยาวทั้งนี้เพราะสมาชิกมีการกู้วนซ้ำ ดังนั้น สหกรณ์จึงมีความเสี่ยงสูงที่เมื่อเงินกู้ยืมจากภายนอกถึงกำหนดชำระแล้วไม่มีเงินทุนเพียงพอที่จะนำไปชำระหนี้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้ ดังนี้ สมมติฐานการวิจัยข้อ 3 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ได้นำเงินกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่ไปให้สมาชิกกู้ จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่ได้นำเงินกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่ไปให้สมาชิกกู้

2. การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์ ไม่ได้นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการบริหารจัดการและมีการวางแผนทางการเงินที่ดี จะมีการประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไป เพื่อเตรียมการที่จะหาเงินจากแหล่งเงินทุนใด และจะใช้เงินไปในทางใด โดยจะเป็นการป้องกันปัญหาในการชะงักงันของการเงิน ส่งผลให้การบริหารเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่น ซึ่งเป็นผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ ในทางตรงกันข้าม ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์ใดไม่ได้นำการประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลทำให้สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่อง โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 4 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่ได้นำการประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ จะมีความสามารถในการชำระหนี้้น้อยกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ได้นำการประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การวิเคราะห์สินเชื่อก็คือจะพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ ในการวิเคราะห์สินเชื่อของสหกรณ์ออมทรัพย์ นอกจากพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว บางสหกรณ์อาจพิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ร่วมด้วย เช่น ปัจจัยส่วนตัวของผู้กู้ ปัจจัยทางด้านสถานะแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อรายได้ของผู้กู้ เป็นต้น ถ้าสหกรณ์นำปัจจัยเหล่านี้มาร่วมพิจารณาด้วยก็มีส่วนช่วยทำให้การวิเคราะห์สินเชื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ ในทางตรงกันข้าม ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์ใดไม่ได้นำปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้มาพิจารณาร่วมด้วย ก็อาจทำให้เกิดลูกหนี้ที่มีปัญหาในอนาคตและอาจส่งผลทำให้สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่องขึ้นได้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 5 ในการวิเคราะห์สินเชื่อสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ โดยพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น จะมีความสามารถในการชำระหนี้้น้อยกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ร่วมด้วย

4. การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก มีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์ การขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับสมาชิก สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องคำนึงว่า จะเกิดผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์หรือไม่ เพราะถ้าเกิดปัญหาต่อสภาพคล่อง อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถ

เปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถ
 หามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้
 และเงินทุนของสหกรณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยสำหรับการบริหารจัดการ
 ในหัวข้อนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 6 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ขยายวงเงินกู้ และ/หรือ
 ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกมีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์
 จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ขยายวงเงินกู้ และ/หรือ
 ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกไม่มีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่อง
 ของสหกรณ์

5. สหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้
 ที่มีปัญหา สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ช่วยเหลือลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ได้
 โดยการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ การช่วยเหลือดังกล่าว
 อาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สิน
 และภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของ
 สหกรณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้
 ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 7 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือ
 ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา จะมีความสามารถในการชำระหนี้
 น้อยกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลา
 ชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา

6. สหกรณ์มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา
 ในการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์
 อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด รวมทั้ง
 อาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐาน
 การวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 8 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์
 ในการกู้ยืมเงินให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่า

สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มี การผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมซ้ำให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา

7. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราวอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้ สหกรณ์ออมทรัพย์ทราบถึงสถานภาพของลูกหนี้ว่า เป็นอย่างไร ถ้าสภาพลูกหนี้ มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาสหกรณ์จะได้หามาตรการแก้ไข เพื่อป้องกันการเกิดหนี้ ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือหนี้สูญในอนาคต ตลอดจนลดค่าใช้จ่ายในการเรียกชำระหนี้ และมีส่วนช่วยป้องกันการเกิดปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนด สมมติฐานการวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 9 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์ สภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์

8. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายตอบสนองความต้องการเงินกู้ ของสมาชิกโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร ลูกหนี้ ที่มีปัญหาของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากนโยบายของสหกรณ์ที่ต้องการ ตอบสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิก โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่อง เท่าที่ควร อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนด สมมติฐานการวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 10 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่ง มาจากนโยบายตอบสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิกโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อ สภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร จะมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายตอบสนอง ความต้องการเงินกู้ของสมาชิกโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ เท่าที่ควร

9. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายหารายได้ เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร ลูกหนี้ที่มีปัญหาของสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากนโยบายของสหกรณ์ที่ต้องการหารายได้ เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด รวมทั้ง อาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐาน การวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 11 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายหารายได้ เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร จะมีความสามารถในการชำระหนี้สินน้อยกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายหารายได้ เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร

10. สหกรณ์ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงิน ในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์เงินทุนจะได้มาจาก 2 แหล่ง คือ แหล่งเงินทุนภายในและแหล่งเงินทุนภายนอก โดยมีทั้งแหล่งมีต้นทุนต่ำและแหล่งมีต้นทุนสูง ซึ่งเงินทุนที่ได้มาสหกรณ์อาจนำไปใช้ในหลายช่องทาง เช่น ให้สมาชิกกู้ ให้สหกรณ์อื่นกู้ ฝากในสถาบันการเงินอื่น ฝากในสหกรณ์อื่น ๆ และลงทุนอื่น ๆ การบริหารการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์จึงจำเป็นต้องบริหารอย่างมีอาชีพ นอกจากจะทราบเทคนิคตามทฤษฎีแล้วยังต้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนั้น ถ้าสหกรณ์มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงินอย่างเพียงพอ ก็จะมีส่วนช่วยทำให้สหกรณ์บริหารเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลดีต่อสภาพคล่องของสหกรณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยสำหรับการบริหารจัดการในหัวข้อนี้ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 12 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงิน จะมีความสามารถในการชำระหนี้สินน้อยกว่า สหกรณ์-ออมทรัพย์ที่ไม่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงิน

11. มีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา การกำหนดสมมติฐานการวิจัยในหัวข้อนี้ จะมีข้อความเหมือนกับสมมติฐานการวิจัยในการศึกษานำร่อง ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อ 13 สหกรณ์ออมทรัพย์ที่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา จะมีความสามารถในการชำระหนี้มากกว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ที่ไม่มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา

นิยามเชิงทฤษฎี

จากกรอบแนวความคิดและสมมติฐานการวิจัยข้างต้น สามารถกำหนดคำนิยามตัวแปรเชิงทฤษฎี (conceptual definition) ได้ดังนี้ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, สำนักมาตรฐานการสอบบัญชีภาคเอกชน, 2551; จินตนา เวชสวัสดิ์, 2543; ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2546)

ตัวแปรอิสระส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน

1. อัตราส่วนลูกหนี้เงินกู้ทั้งสิ้นต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง จำนวนเงินที่ผู้เป็นหนี้กู้เงินจากกิจการคงเหลือทั้งสิ้น คูณหนึ่งร้อยหารด้วยสินทรัพย์รวม
2. อัตราส่วนเงินกู้ภายนอกต่อสินทรัพย์รวม (%) หมายถึง จำนวนเงินที่กิจการกู้จากภายนอกคงเหลือทั้งสิ้น คูณหนึ่งร้อยหารด้วยสินทรัพย์รวม

ตัวแปรอิสระส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ

1. เงินกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่สหกรณ์นำมาให้สมาชิกกู้ หมายถึง เงินกู้ที่สหกรณ์ได้มาจากการกู้ยืมจากภายนอกส่วนใหญ่เงินกู้ยืมจากภายนอกได้ถูกนำไปให้สมาชิกสหกรณ์กู้
2. การประมาณการล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์ไม่ได้นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การประมาณการ

ล่วงหน้าเกี่ยวกับกระแสเงินสดได้มาและใช้ไปของสหกรณ์ไม่ได้นำมาใช้ในการบริหารสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพ อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์

3. การวิเคราะห์สินเชื่อจะพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ หมายถึง การวิเคราะห์สินเชื่อขององค์กรจะพิจารณาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้

4. การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิก มีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์ หมายถึง การขยายวงเงินกู้ และ/หรือ ขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้แก่สมาชิกมีผลกระทบต่อปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์ อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์

5. สหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา หมายถึง สหกรณ์มีการขยายวงเงินกู้ และ/หรือขยายวงระยะเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์

6. สหกรณ์มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมซ้ำให้กับลูกหนี้ที่มีปัญหา หมายถึง สหกรณ์มีการผ่อนปรนหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมซ้ำให้กับลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับสหกรณ์ โดยลูกหนี้สามารถทำสัญญาเงินกู้ฉบับใหม่กับสหกรณ์ และนำเงินกู้ส่วนหนึ่งที่ได้จากการกู้ยืมไปชำระเงินกู้เดิมที่ค้างชำระกับสหกรณ์

7. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์สภาพลูกหนี้ และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีแต่ขาดประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นมาจากสหกรณ์ขาดการวิเคราะห์สถานภาพลูกหนี้และหลักประกันเป็นครั้งคราว หรือมีการวิเคราะห์

แต่ยังขาดประสิทธิภาพ โดยการวิเคราะห์ดังกล่าวจะทำให้ทราบว่า สถานภาพของลูกหนี้ และหลักประกันมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อหามาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อสหกรณ์

8. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายตอบสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิก โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นมาจากนโยบายของสหกรณ์ที่ตอบสนองความต้องการเงินกู้ของสมาชิก โดยสหกรณ์ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่ สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์

9. ลูกหนี้ที่มีปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนโยบายหารายได้เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ของสหกรณ์ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นมาจากนโยบายหารายได้เพื่อนำมาจ่ายเงินปันผล โดยสหกรณ์ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพคล่องของสหกรณ์เท่าที่ควร อาจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้สินและภาระผูกพันเมื่อถึงกำหนด เนื่องจากไม่สามารถเปลี่ยนสินทรัพย์เป็นเงินสดได้ หรือไม่ สามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ หรือสามารถหามาได้แต่ด้วยต้นทุนที่สูงเกินกว่าระดับที่ยอมรับได้ รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และเงินทุนของสหกรณ์

10. สหกรณ์ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงิน หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงินในสหกรณ์มีไม่เพียงพอ

11. มีการควบคุมที่ดี เกี่ยวกับการติดตามทวงถาม/เร่งรัดลูกหนี้ที่ชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดสัญญา หมายถึง องค์กรมีการควบคุมที่ดีเกี่ยวกับการติดตามทวงถามและเร่งรัดลูกหนี้เงินกู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนให้กับองค์กรตามกำหนดในสัญญา เพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในสัญญา

ตัวแปรตาม

ความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ มีความสามารถในการชำระหนี้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาหรือไม่

สรุป

สำหรับเนื้อหาในบทที่ 2 นี้ เป็นการทบทวนแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษานำร่อง ซึ่งผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของการวิจัย โดยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และประมวลผลงานด้านวิชาการ อันประกอบด้วย บทความ เอกสารวิชาการ การสัมภาษณ์ ตำราต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ในการสร้างกรอบแนวความคิดของการวิจัย

ผลของการศึกษานำร่อง ได้นำมาสู่การสร้างกรอบแนวความคิดของการวิจัย (ดูกรอบแนวความคิดที่ 2) ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยตัวแปรอิสระมี 13 ตัวแปร แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 อัตราส่วนทางการเงิน 2 ตัวแปร และส่วนที่ 2 การบริหารจัดการ 11 ตัวแปร สำหรับตัวแปรตาม จะเป็นความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยผู้วิจัยได้กำหนด สมมติฐานการวิจัยตามกรอบแนวความคิดรวม 13 สมมติฐาน เพื่อดูว่า อัตราส่วนทางการเงินและวิธีการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้ง 2 กลุ่ม จะส่งผลทำให้ ความสามารถในการชำระหนี้แตกต่างกันหรือไม่

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะพัฒนาแบบจำลองสำหรับทำนายความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อเจ้าหนี้เงินกู้ โดยการวิเคราะห์ดูว่า อัตราส่วนทางการเงินตัวใด และวิธีการบริหารจัดการอย่างไรที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์-ออมทรัพย์ รวมทั้งทำนายโอกาสความสามารถในการชำระหนี้ของสหกรณ์ออมทรัพย์ ในอนาคต ซึ่งในบทต่อไปจะเป็นการกำหนดระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้